EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel, 06.06.1997
KOM(97) 241 lopull.

KOMISSION TIEDONANTO

YHDISTYSTEN JA SÄÄTIÖIDEN TUKEMISESTA EUROOPASSA

SISÄLLYSLUETTELO

I. Johdanto	2
II. Laajuus	2
III Yhdistysten ja säätiöiden merkitys	4
IV Järjestöalan ja Euroopan yhteisön toimielinten yhteisyö	7
V Alan ongelmat ja haasteet	10
VI Päätelmät	13
Liite I. Tutkimus	19
Liite II. Katsaus yhdistysten ja säätiöiden oikeudelliseen ja verotukselliseen asemaan	29
Liite III. Yhdistysten ja säätiöiden oikeudellinen ja verotuksellinen asema	34

I JOHDANTO

TARKOITUS

1 Tämä tiedonanto käsittelee yhtä Euroopan yhteisön sosiaalitalouden alaa, yhdistyksiä ja säätiöitä. Näillä järjestöillä on tärkeä merkitys lähes kaikilla yhteiskunnallisen toiminnan aloilla. Ne myötävaikuttavat työpaikkojen luomiseen, kansalaisten aktiivisuuteen ja demokratiaan. Ne tarjoavat myös monenlaisia palveluita, tukevat urheilutoiminnan järjestämistä, edustavat kansalaisten etuja erilaisissa viranomaisyhteyksissä, ja niiden merkitys ihmisoikeuksien turvaamisessa ja edistämisessä on keskeinen. Järjestöillä on myös ratkaisevan tärkeä merkitys kehitysyhteistyöpolitiikan toteutuksessa.

1.1 Järjestöt ovat tukeneet Euroopan kehitystä, ja niiden merkitys on vuosien mittaan kasvanut. Niitä olisi kannustettava tukemaan kehitystä myös jatkossa.

1.2 Koska järjestöillä on näin tärkeä merkitys, Euroopan komissio toteutti kattavan tutkimuksen saadakseen lisää tietoa järjestöalasta ja selvittääkseen, mitkä alaa koskevat kysymykset olisi otettava käsiteltäviksi. Tutkimuksen tulokset ovat liitteessä 1.

1.3 Tässä asiakirjassa pyritään tuomaan esille alan kasvava merkitys Euroopan unionissa sekä osoittamaan, millaisia ongelmia ja haasteita järjestöt kohtaavat. Tavoitteena on lisäksi saada aikaan tiettyihin ajatuksiin pohjaava vuoropuhelu, jolla pyritään tukemaan järjestöjen kehitystä yhteisön ja jäsenvaltioiden tasolla sekä parantamaan niitä valmiuksia, joita järjestöt tarvitsevat pystyäkseen vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin ja tukemaan Euroopan yhdentymiskehitystä parhaalla mahdollisella tavalla.

1.4 Asiakirjassa esitetään joukko toimenpiteitä, joita jäsenvaltiot voivat toteuttaa. Tarkoituksena ei ole saada jäsenvaltioita valitsemaan tiettyjä ratkaisuja tai toimenpiteitä, vaan jokainen jäsenvaltio päättää itsenäisesti toteutettavista toimenpiteistä. On kuitenkin tiettyjä tavoitteita, joihin voidaan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti pyrkiä yhteisön tasolla. Näitä käsitellään "Päätelmät"-luvussa.

II LAAJUUS

Yhdistykset

2 Sosiaalitalous muodostuu kolmesta osa-alueesta: osuuskunnista, keskinäisistä yhtiöistä ja yhdistyksistä. Näistä **yhdistykset** ovat kaikkein vaikeimmin rajattavissa ja määriteltävissä.

2.1 Yksinkertaisimmillaan yhdistys on joukko ihmisiä, jotka ovat liittyneet yhteen tiettyä tarkoitusta varten.

2.2 Jotkut yhdistykset sulautuvat huomaamatta yhteiskunnan, yhteisön ja perheen jokapäiväiseen elämään; toisaalta on olemassa myös suuria kansallisesti tai jopa kansainvälisesti hyvin merkittäviä instituutioita, kuten yliopistoja, sairaaloita, tutkimus- ja kulttuurilaitoksia, joita monet (virheellisesti) pitävät yksiselitteisesti julkisina eliminä. Yhdistyksellä voi olla satapäinen ammattihenkilökunta, tuhansia vapaaehtoistyöntekijöitä ja miljoonien ecujen liikevaihto. Monet yhdistykset toimivat läheisessä yhteistyössä viranomaisten kanssa tavanomaisilla aloilla, kuten sosiaalityössä, jotkut taas pitäytyvät tiukasti perinteisessä riippumattomuudessaan ja tukevat radikaaleja

yhteiskuntaohjelmia tai vaihtoehtoisia elämäntapoja.

2.3 Jossain määrin ollaan kuitenkin yhtä mieltä siitä, että kaikilla yhdistyksillä on seuraavat yhteiset piirteet, jotka ilmenevät eri suhteissa eri yhdistyksissä:

(a) Epävirallisista tai tilapäisistä puhtaasti sosiaalisista tai sukulaisuuteen perustuvista ryhmittymistä yhdistykset erottaa **jonkinasteinen, vaikka vähäinenkin, muodollisuus tai institutionaalisuus.**

(b) Yhdistykset ovat **yleishyödyllisiä**, ts. niiden tavoite on jokin muu kuin tuottaa voittoa johdolleen tai jäsenilleen.

(c) Yhdistykset ovat **riippumattomia**, erityisesti **valtiosta ja viranomaisista.** Ne voivat siis vapaasti päättää itseään koskevista asioista omien sääntöjensä ja menettelytapojensa mukaisesti, ilman että ulkopuoliset puuttuvat niiden toimintaan.

(d) Yhdistyksiä on hoidettava **pyyteettömästi**. Tällä käsitteellä tarkoitetaan, ettei yhdistys saa tavoitella voittoa, ja ettei sitä hoitavien henkilöiden motiivina saa olla henkilökohtaisen hyödyn tavoittelu.

(e) Yhdistysten on oltava ainakin **jossain määrin mukana julkisessa toiminnassa**, ja toiminnan on oltava ainakin osittain **yleishyödyllistä**.

2.4 Se, miten voimakkaina edellä mainitut viisi piirrettä ilmenevät eri yhdistyksissä, vaihtelee suuresti. Saattaa olla hyvin vaikeaa esimerkiksi määrittää, onko yhdistys riippumaton, ja myös yleishyödyllisyys on usein kiistanalainen käsite. Määritelmän avulla voidaan kuitenkin muutoin monimutkaisen alan ilmiöitä jossain määrin järjestää.

2.5 Tässä asiakirjassa käsitellään kaikkia niitä järjestöjä, joista voidaan löytää edellä mainitut viisi piirrettä. Tarkastelun ulkopuolelle on kuitenkin jätetty kolme hyvin tarkkaan rajattua järjestötyyppiä: poliittiset puolueet, jotka voivat olla yhdistyksiä mutta ovat selvästi erityistapauksia; uskonnolliset yhteisöt (suppeasti määriteltynä, sen sijaan uskonnollispohjaiset yleishyödylliset järjestöt on katsottu yhdistyksiksi), ammattiyhdistykset ja työnantajajärjestöt.

Säätiöt

3 Yhdistysten tapaan myös säätiöillä on hyvin monenlaista toimintaa. Tietyissä maissa voidaan yhdistyksen sijasta perustaa säätiö hoitamaan asioita, joita muissa maissa yleensä hoitavat yhdistykset. Juridisesti säätiöt kuitenkin muodostavat homogeenisemman ryhmän kuin yhdistykset; on vain erotettava toisistaan yksityiset ja yleishyödylliset säätiöt. Tässä tiedonannossa käsitellään säätiöitä, joilla on jokin julkinen tarkoitus (vaikka ne olisivatkin yksityisiä elimiä).

3.1 Tässä tiedonannossa säätiöillä tarkoitetaan siis järjestöjä, joilla on **oma rahoituslähteensä**, jonka varoja ne käyttävät **oman harkintansa** mukaan **yleishyödyllisiin** hankkeisiin tai toimintoihin. Ne ovat kokonaan **valtiosta tai muista viranomaisista riippumattomia,** ja niitä johtavat riippumattomat hallitukset tai edunvalvojat.

Yhdistysmuodot

4 Yhdistyksiä ja säätiöitä on vaikea luokitella ja määritellä. Yhteisön tasolla tämä johtuu osittain kansallisten perinteiden eroista, jotka näkyvät yhdistysten ja säätiöiden toiminnassa, sekä näille järjestöille ominaisesta tavasta yhdistää useita eri tavoitteita. Useimpien yhdistysten ja säätiöiden voidaan kuitenkin katsoa hoitavan yhtä tai useampaa seuraavista tehtävistä:

(a) Palvelujen tuottaminen tai tarjoaminen: Järjestöt tarjoavat jäsenilleen tai asiakkailleen palveluja, esimerkiksi sosiaali-, terveydenhuolto-, koulutus-, tieto-, neuvonta- tai tukipalveluja.

(b) Vaikuttaminen: Järjestön tarkoituksena on kampanjoida jonkin asian tai ryhmän edun puolesta tai muuten edistää tiettyä asiaa tai etua tavoitteenaan yleisen mielipiteen tai politiikan muuttaminen.

(c) Oma tai keskinäinen apu: Järjestöjen jäsenet ajavat yhteisiä etuja tai heillä on yhteisiä tarpeita, ja he voivat tarjota toisilleen apua, tietoa ja tukea sekä tehdä yhteistyötä.

(d) Voimavarat ja yhteensovittaminen: Välittäjäjärjestöt sovittavat yhteen tietyn alan yksittäisten järjestöjen tai koko järjestöalan toimintoja tai tarjoavat alan toimijoille tietoa ja tukea. Ne muodostavat tärkeän rajapinnan järjestöjen ja viranomaisten välille.

4.1 Monet yhdistykset ja säätiöt toimivat kansallisella ja jopa kansainvälisellä tasolla. Suurin osa niistä toimii kuitenkin alue- tai paikallistasolla. Mitä pienemmällä maantieteellisellä alueella järjestö toimii, sitä useampaa tehtävää se yleensä hoitaa ja sitä vaikeampaa sen toimintoja on erottaa toisistaan. Euroopassa on satojatuhansia riippumattomia paikallisryhmiä, jotka toimivat asuinalueen, kaupunginosan, kylän tai maaseutualueen tasolla parantaakseen paikallisyhteisön elämänlaatua. Tällaiset järjestöt hoitavat – yleensä epävirallisesti – kaikkia yllä kuvattuja toimintoja: ne tarjoavat palveluja ja tukea, tuovat esille yhteisön tai joidenkin sen ryhmien tarpeita ja toimivat kanavana, jonka kautta yhteisö voi välittää toiveensa viranomaisille.

Yhdistysten ja säätiöiden oikeudellinen ja verotuksellinen asema

5 On erittäin tärkeää, että yhdistyksiä ja säätiöitä varten on olemassa niiden toimintaa tukeva, selkeä oikeudellinen ja verotuksellinen kehys, joka voi olla olemassa sekä kansallisella että yhteisön tasolla. Jos tämä kehys puuttuu, järjestöjen on vaikea kehittää toimintaansa. Liite II sisältää katsauksen yhdistysten ja säätiöiden oikeudellisesta ja verotuksellisesta asemasta Euroopan unionissa.

III YHDISTYSTEN JA SÄÄTIÖIDEN MERKITYS

6 Komission tekemän tutkimuksen tuloksista käy selvästi ilmi, että yhdistykset ja säätiöt, jotka ovat yleensä hyvin pieniä yksiköitä, hallitsevat yhdessä huomattavaa varallisuutta ja henkilöstöresursseja, joihin kuuluu sekä palkattua työvoimaa että vapaaehtoistyövoimaa. Kuten yritykset, ja erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset, monet yhdistykset ja säätiöt harjoittavat taloudellista toimintaa: ne myyvät tuotteita, tarjoavat maksullisia palveluja ja tuottavat voittoa, joka sijoitetaan järjestön toimintaan.

6.1 Alan kansantaloudellinen merkitys on siis hyvin suuri. Merkityksen laajuus kävi ilmi ensimmäisessä järjestelmällisessä vertailevassa tutkimuksessa, joka kattoi neljä jäsenvaltiota (Yhdistyneen kuningaskunnan, Ranskan, Saksan ja Italian) ja jonka teki Baltimoren John Hopkins -yliopisto[1]. Tutkimuksessa saatiin hyvin kiinnostavia tuloksia.

6.2 Tutkimuksessa havaittiin seuraavat seikat:

Saksassa alalla työskentelee 3,7 % työvoimasta ja 10 % palvelualojen työvoimasta, eli miljoona työntekijää. Voittoa tavoittelematon ala on erityisen tärkeä **terveydenhuollossa**: alan osuus maan sairaalapotilaspäivistä on 40 % ja hoitokotipalveluista 60 %.

Ranskassa alalla työskentelee 4,2 % työvoimasta ja yli 10 % palvelualojen työvoimasta, eli noin 800 000 työntekijää.

[1] Julkaistu vuonna 1994.

Voittoa tavoittelemattomat järjestöt tarjoavat hoitokotipalveluita noin puolelle palveluiden saajista ja koulutusta noin 20 %:lle perus- ja keskiasteen oppilaista. Järjestöt ovat erityisen aktiivisia **sosiaalipalvelujen** ja **urheilun** alalla; noin 80 % urheilua harrastavista kuuluu yleishyödyllisten yhteisöjen ylläpitämiin seuroihin.

Italiassa alalla työskentelee lähes 2 % työvoimasta ja yli 5 % palvelualojen työvoimasta. Ala työllistää noin 400 000 työntekijää ja on keskittynyt **sosiaalipalveluihin**. Yhdistykset pitävät yllä 20 %:a lastentarhoista ja yli 40 %:a hoitokotipalveluista.

Yhdistyneessä kuningaskunnassa alalla työskentelee 4 % työvoimasta ja 9 % palvelualojen työvoimasta, yhteensä noin 900 000 työntekijää. Ala on erityisen tärkeä tutkimuksen ja **koulutuksen** kannalta: kaikki colleget ovat yleishyödyllisten järjestöjen ylläpitämiä, samoin 22 % kaikista ala-asteen kouluista.

6.3 Näiden maiden järjestöalojen menot olivat yhteensä peräti 127 miljardia ecua (Italia 17 miljardia, Ranska 31,3 miljardia, Yhdistynyt kuningaskunta 36,6 miljardia ja Saksa 42,2 miljardia).

Yleishyödyllisten järjestöjen toimintamenojen osuus bruttokansantulosta on myös huomattava: Italiassa 2 %, Ranskassa 3,3 %, Saksassa 3,6 %ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa 4,8 %.

6.4 Mielenkiintoisimmat tulokset koskevat työvoiman kasvua alalla. Tutkimuksessa havaittiin Ranskan ja Saksan osalta (vain näistä maista oli tilastoja saatavilla), että vuosina 1980-1990 alalla oli luotu huomattava määrä uusia työpaikkoja. Vuosikymmenen aikana syntyneistä uusista työpaikoista järjestöalan työpaikkojen osuus oli Ranskassa 1/7 ja Saksassa 1/8 tai 1/9. Tämä on erittäin merkittävä havainto.

6.5 Työpaikkojen määrän kasvun ei pitäisi olla kovinkaan yllättävää, kun otetaan huomioon, miten voimakkaasti ala on kasvanut viime aikoina ja mitkä ovat olleet kasvun todennäköiset syyt (ks. liitteen I kohdat I.4 ja I.5). Jotkut näistä syistä ovat todennäköisesti olleet historiallisia tai ominaisia tietyille jäsenvaltioille. Toisten tekijöiden vaikutus puolestaan on lisääntynyt kaikissa jäsenvaltioissa. Näitä ovat uusien tarpeiden havaitseminen, uusien yhteiskunnallisten toimintojen kehittyminen ja erityisesti viranomaisten lisääntynyt pyrkimys saada järjestöala tuottamaan palveluita, joiden tuottamisesta ja suunnittelusta ne ovat itse aikaisemmin vastanneet.

6.6 Tämänkaltainen poliittinen kehitys ei kuitenkaan ole edennyt samaan tahtiin kaikissa jäsenvaltioissa, ja kehitystä tukevat lainsäädännölliset ja hallinnolliset muutokset, joilla on pyritty lisäämään yhdistysten ja säätiöiden osallistumista, ovat vaihdelleet eri jäsenvaltioissa.

6.7 Tutkimuksen tuloksista käy selvästi ilmi, että ala on osoittanut pystyvänsä tarttumaan sille tarjoutuviin uusiin tilaisuuksiin ja osallistumaan näin paitsi elämänlaadun parantamiseen myös työllisyyden ja talouskasvun edistämiseen. Alaa olisi tämän vuoksi kannustettava osallistumaan aktiivisemmin työpaikkojen luomiseen työllisyyttä koskevan luottamussopimuksen mukaisesti esimerkiksi paikallisten työllistämishankkeiden yhteydessä.

6.8 Suuri määrä yhdistyksiä ja säätiöitä harjoittaa yhteisön alueella työttömien koulutusta ja uudelleenkoulutusta, toisinaan hallituksen ohjelmien puitteissa mutta usein omasta aloitteestaan. Monet tarjoavat palveluja vähäosaisille – vammaisille, yhteiskunnasta vieraantuneille nuorille ja niille, jotka eivät

syystä tai toisesta ole onnistuneet pääsemään työmarkkinoille.

6.9 Yhdistykset ja säätiöt tarjoavat myös arvokasta koulutusta vapaaehtois-työntekijöilleen, joista monet saavat saavuttamansa kokemuksen ja ammattitaidon ansiosta myöhemmin työtä työmarkkinoilta. Vapaaehtoistyö tarjoaa lisäksi monille, erityisesti pitkäaikaistyöttömille, hyvin tärkeän mahdollisuuden työtottumuksen ylläpitoon tilanteessa, jossa säännöllisen elämänrytmin säilyttäminen saattaa olla vaikeaa. Vapaaehtoistyö tarjoaa myös mahdollisuuksia uusien rikastuttavien kokemusten hankkimiseen. Tavoitteena on nuorten yhteiskunnallisten valmiuksien kehittäminen, millä puolestaan parannetaan nuorten työllistymismahdollisuuksia sekä vahvistetaan nuorten käsitystä omista vaikutusmahdollisuuksistaan ja asemastaan kansalaisina. Näitä asioita käsittelee Eurooppalaisen vapaaehtoistyön ohjelma, joka tarjoaa nuorille mahdollisuuden osallistua aktiivisesti tietyn paikallisen hankkeen toteutukseen ja tätä kautta tilaisuuden uusien oppimiskokemusten saamiseen. Vapaaehtoistyöllä on tärkeä merkitys myös niille eläkeläisille, jotka haluavat jatkaa taitojensa hyödyntämistä ja aktiivista osallistumistaan yhteiskunnalliseen toimintaan.

Yhteiskunnallinen merkitys

7 Tarkkoja lukuja siitä, kuinka moni EU:ssa kuuluu yhdistyksiin, ei ole saatavilla, mutta joidenkin jäsenvaltioiden arvioiden perusteella voidaan olettaa, että yhdistyksiin kuuluu 1/3-1/2 väestöstä, eli yhteensä noin sata miljoonaa ihmistä.

7.1 Kun yhdistysten ja säätiöiden vaikutuksia ja saavutuksia tarkastellaan historiallisesta näkökulmasta, niitä on vaikea yliarvioida. Yhdistysten ja säätiöiden ansiota ovat monet palvelut, joita nykyään pidämme itsestään selvinä, kuten koulutus, terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut. Järjestöillä on lisäksi ollut hyvin suuri vaikutus yhteiskunnallisen ja poliittisen ajattelun sekä nykyisen älyllisen ilmapiirin kehittymiseen. Ne ovat olleet avainasemassa tieteellisten saavutusten ja teknisen kehityksen levittämisessä ja tarjonneet foorumeja ajatustenvaihdolle kaikilla elämänaloilla. Ne ovat johtaneet taistelua ihmisoikeuksien ja ihmisarvon tunnustamisen, kulttuuriperinnön säilyttämisen ja luonnon suojelemisen puolesta. Monet pyrkivät lisäämään solidaarisuutta heikommassa asemassa olevia, sairaita, vammaisia, köyhiä, syrjäytyneitä, vanhuksia ja nuoria kohtaan sekä työtä tekevien ja työttömien, miesten ja naisten, eri sukupolvien sekä vauraiden ja köyhien alueiden välistä solidaarisuutta. Järjestöillä on tärkeä merkitys yhteiskunnasta syrjäytymisen, naisten ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön sekä rotusyrjinnän ja muukalaisvihan torjunnassa. Ne ovat merkittävästi vaikuttaneet siihen, että yleinen suhtautuminen kehitysyhteistyöhön on saatu myönteiseksi. Ne ovat edistäneet demokratiaa ja luoneet tärkeitä yhteyksiä kehitysmaiden kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa sekä tarjonneet katastrofi- ja elintarvikeapua kriisiaikoina, jolloin ne ovat usein rohkeasti toimineet kriisialueiden vaikeissa olosuhteissa.

7.2 Nykyään järjestöt toimivat aktiivisesti kaikilla mahdollisilla elämänalueilla, ja niiden merkitys yhteiskuntamme hyvinvoinnille ja kehitykselle sekä erilaisille kulttuureille on yhtä suuri kuin ennenkin, etenkin kun merkitystä arvioidaan Euroopan yhdentymisen näkökulmasta. Samalla ne jatkavat uudistustyötään, etsivät uusia tarpeita ja keinoja näiden tarpeiden tyydyttämiseksi.

Järjestöt jatkavat näin perinteistä toimintaansa: ne muodostavat kasvualustaan tai geenipankkiin verrattavissa olevan perustan, jonka pohjalta tulevaisuuden

sosiaalialan ja muiden alojen politiikka voi kehittyä, sekä tukevat sellaisen poliittisen, yhteiskunnallisen ja älyllisen ilmapiirin syntymistä, jossa muutoksiin suhtaudutaan myönteisesti.

Poliittinen merkitys: Kansalaisuus

8 Monille ihmisille kuuluminen järjestöön tai säätiöön tai vapaaehtoistyö niissä on hyvin tärkeä keino, jonka avulla he voivat ilmaista kansalaisuuttaan ja osoittaa aktiivisesti tuntevansa vastuuta kanssaihmisistään ja yhteiskunnasta yleensä.

8.1 Järjestöjen merkitys kansalaistunteen vahvistajina ja ilmaisukanavina on tullut yhä tärkeämmäksi Euroopan tasolla. Ne voivat osallistua aktiivisesti Euroopan kansalaistunteen luomiseen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 8 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Järjestöt ovat jo kauan edistäneet kansainvälistä yhteistyötä ja kansojen välistä yhteisymmärrystä, ja ne ovat nyt osoittaneet olevansa kiinnostuneita kansalaisten mahdollisuuksista osallistua Euroopan unionin kehittämiseen ja kansalaisten Euroopan toteuttamiseen. Niiden kokemus ja perusfilosofia sekä niiden lisääntyvä järjestäytyminen Euroopan tasolla tarjoavat tähän erinomaiset edellytykset.

Poliittinen merkitys: Demokratian edistäminen

9 Yhdistykset ja säätiöt edistävät solidaarisuuden ja kansalaisuuden tunnetta ja tukevat hyvin merkittävällä tavalla demokratiaa. Kun otetaan huomioon Euroopan yhteisön nykyiset haasteet, nämä tehtävät ovat entistäkin tärkeämpiä, ja monissa Keski- ja Itä-Euroopan maissa niiden merkitys on tällä hetkellä suurempi kuin koskaan aikaisemmin.

9.1 Järjestöillä on epäilemättä ratkaisevan tärkeä merkitys eurooppalaiselle demokratialle. Kehittyneen järjestöalan olemassaolo on merkki kehittyneestä demokratiasta. Monille ihmisille osallistuminen järjestötoimintaan voi yleisten vaalien lisäksi olla ainoa kokemus demokraattisesta prosessista.

9.2 Järjestöjen vaikutusta edustuksellisen demokratian tehokkuuteen ei kuitenkaan pitäisi aliarvioida. Niillä on ennen kaikkea olennainen tehtävä tietojen ja mielipiteiden välittajinä hallitusten ja kansalaisten välillä. Ne tarjoavat kansalaisille mahdollisuuden tarkastella kriittisesti hallituksen toimia ja suunnitelmia sekä viranomaisille mahdollisuuden saada asiantuntija-apua, tietoa yleisestä mielipiteestä ja palautetta politiikkansa vaikutuksista.

9.3. Vaikka järjestöjen merkitys demokraattisessa prosessissa on tärkeä, ne eivät voi koskaan korvata vaaleilla valittuja edustajia. Yhtä asiaa ajaviin järjestöihin liittyy tiettyjä vaaroja, sillä niiden keskittyminen tiettyihin asioihin, ihmisiin tai ihmisryhmiin voi tehdä ne kärsimättömiksi tilanteessa, jossa pyritään kilpailevien etupyrkimysten väliseen tasapainoon, mikä puolestaan on kaikkien demokraattisesti valittujen hallitusten tavoitteena. Poliittisiin päätöksiin vaikuttavia tekijöitä olisi tämän vuoksi pyrittävä ymmärtämään paremmin.

IV JÄRJESTÖALAN JA EUROOPAN YHTEISÖN TOIMIELINTEN YHTEISTYÖ

9.4 Euroopan yhteisön toimielimillä on jo pitkään ollut yhteyksiä järjestöalaan ja alaa on myös kuultu epävirallisella tasolla. Monilla Euroopan komission yksiköillä on ollut yhteistyötä järjestöjen kanssa: pääosasto IB ja pääosasto VIII ovat tehneet yhteistyötä kehitysyhteistyöjärjestöjen kanssa, ja Euroopan yhteisön humanitaarisen avun toimistolla on arvokasta kokemusta yhteistyöstä

humanitaarista apua tarjoavien kansalaisjärjestöjen kanssa. Pääosasto V on tehnyt yhteistyötä Sosiaalipolitiikan eurooppalaisen foorumin tuloksena syntyneen Euroopan sosiaalialan kansalaisjärjestojen foorumin kanssa, pääosasto XI ympäristöjärjestöjen kanssa sekä pääosasto XXIII osuuskuntien, keskinäisten yhtiöiden, yhdistysten ja säätiöiden neuvoa antavan komitean kanssa. Pääosasto X jakaa lisäksi kansalaisille tietoa Eurooppaa koskevista asioista yhteistyössä järjestöalan kanssa.

Kansalaisjärjestöjä on mukana useissa neljännestä puiteohjelmasta (1994-1998) rahoitettavissa tutkimushankkeissa. Kohdistettua sosioekonomista tutkimusta koskeva ohjelma kattaa hyvin alan kansantalouteen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen liittyvät tehtävät. Näiden tehtävien merkitystä on tarkoitus korostaa viidennessä puiteohjelmassa (1999-2002).

Myös Euroopan parlamentti tekee yhteistyötä monien järjestöjen kanssa saadakseen tietoja hyvin monenlaisista asioista ja niihin liittyvistä erilaisista näkemyksistä. Alan heterogeenisuutta arvostetaan erityisesti siksi, että alalla on runsaasti tietoa ja kokemusta sosiaalipolitiikasta, ympäristöasioista ja kehitysyhteistyöstä. Sen avulla voidaan lisäksi luoda hyvin tärkeä yhteys eri alueilla asuviin kansalaisiin, ja erityisesti niihin kansalaisiin, jotka ovat muita heikommassa asemassa.

9.5 Järjestöalalla on kasvava merkitys monille Euroopan rakentamisen kannalta tärkeille osa-alueille, ja sen merkitys erityisesti tärkeimpien sosiaalipalvelujen tuottamisessa ja tarjonnassa on monissa jäsenvaltioissa keskeinen. Tämä merkitys tunnustetaan komission sosiaali- ja työllisyyspolitiikkaa koskevissa tärkeimmissä kannanotoissa, kuten sosiaalipolitiikkaa koskevassa vihreässä ja valkoisessa kirjassa sekä kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä koskevassa valkoisessa kirjassa.

9.6 Yhteisön toimielinten ja järjestöalan yhteydet perustuivat kuitenkin monien vuosien ajan täysin tilapäisiin järjestelyihin. Näiden yhteyksien tärkeys tunnustettiin virallisesti vasta Euroopan unionista vuonna 1992 tehtyyn sopimukseen liitetyssä 23. julistuksessa[2].

9.7 Yhteisön tasolla on runsaasti poliittista tahtoa sen varmistamiseen, että järjestöalan kanssa aloitetaan järjestelmällisempi yhteistyö sekä politiikan suunnittelussa että sen toteuttamisessa. Yhteistyötä järjestettäessä olisi olisi otettava huomioon järjestöalan kasvava merkitys jäsenvaltioissa erityisesti sosiaalipolitiikan alalla[3].

Edellä mainitun 23. julistuksen antamisen jälkeen on tapahtunut paljon kehitystä, joka on auttanut lujittamaan yhteistyötä ja tukenut kansalaisjärjestöjen ja muiden järjestöalan organisaatioiden järjestelmällisen kuulemisen aloittamista. Seuraavassa on lueteltu tärkeimmät kehitystä eteen päin vieneet tekijät:

- Ensimmäinen sosiaalipolitiikan eurooppalainen foorumi järjestettiin marraskuussa 1996 juuri ennen hallitustenvälisen konferenssin alkamista. Foorumiin osallistui yli 1 000 henkeä, joista

---

2 Julistus 23 kuuluu: "*Konferenssi korostaa sitä merkitystä, joka on Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 117 artiklan tavoitteiden saavuttamiseksi yhteisön sekä hyväntekeväisyysjärjestöjen sekä sosiaalilaitoksista ja sosiaalipalveluista vastaavien säätiöiden välisellä yhteistyöllä.*"

3 Komissio on jo pitkään käynyt vuoropuhelua järjestöalan kanssa muilla osa-alueilla, kuten kehitysyhteistyötä tekevien kansalaisjärjestöjen kanssa Euroopan yhteisöjen ja kehitysyhteistyötä tekevien kansalaisjärjestöjen neuvoa-antavassa komiteassa, joka saa 90 % rahoituksestaan komissiolta.

suurin osa oli kansalaisjärjestöjen edustajia. Foorumissa asetettiin uusi poliittinen tavoite: kattavan kansalaisjärjestöjen ja yhteisön toimielinten välisen vuoropuhelun aikaansaaminen. Tällä vuoropuhelulla on tarkoitus täydentää kansallisten viranomaisten poliittista vuoropuhelua ja työmarkkinaosapuolten välistä vuoropuhelua. Foorumi on tarkoitus järjestää joka toinen vuosi.

Uudella vuoropuhelulla on kaksi päätavoitetta:

-varmistaa, että Euroopan poliittiset päättäjät ottavat järjestöalan näkemykset ja käytännön kokemukset järjestelmällisesti huomioon, jotta politiikka voidaan suunnitella siten, että se vastaa entistä paremmin todellisia tarpeita

-välittää tietoa yhteisön tasolta paikalliselle tasolle, jotta kansalaiset saisivat tietoa EU:ssa tapahtuvasta kehityksestä, voisivat tuntea kuuluvansa Eurooppaan ja ymmärtäisivät, miten EU vaikuttaa heidän omaan elämäänsä. Näin lisätään avoimuutta ja tuetaan kansalaisten Euroopan kehitystä.

- Vuonna 1995 perustettiin Euroopan sosiaalialan kansalaisjärjestöjen foorumi, jossa on mukana suuri määrä järjestöjä ja jonka tehtäviin kuuluu sosiaalipolitiikan eurooppalaisen foorumin valmisteluissa avustaminen sekä kansalaisjärjestöjen ja yhteisön toimielinten välisen vuoropuhelun tukeminen.

- Vuonna 1995 perustettiin myös Comité des Sages -komitea valmistelemaan perusoikeuksia koskevaa kertomusta sosiaalipolitiikan foorumissa käytävää keskustelua varten. Tarkoituksena oli keskustelun tulosten esittäminen HVK:lle Euroopan unionista tehdyn sopimuksen tarkistamisesta käytäviä keskusteluja varten.

Tämä kertomus, jolla pyritään edistämään kansalaisoikeuksia ja sosiaalisia oikeuksia tukevan Euroopan luomista, on saanut aikaan Euroopan laajuisen keskustelun, jota on käyty useissa kansallisissa seminaareissa, joihin ovat osallistuneet etenkin järjestöalan ja työmarkkinaosapuolten edustajat.

- Vuonna 1997 otettiin käyttöön uusi budjettikohta B3-4101, jolla pyritään edistämään yhteistyötä kansalaisjärjestöjen ja muiden järjestöalan organisaatioiden kanssa sekä lisäämään järjestöjen osallistumismahdollisuuksia järjestöalan ja yhteisön toimielinten väliseen vuoropuheluun.

9.8 HVK:n puitteissa aloitettiin säännöllinen vuoropuhelu järjestöalan, komission ja Euroopan parlamentin välillä.

HVK:n yhteydessä on keskusteltu useista tärkeistä alaan liittyvistä kysymyksistä. Näihin kuuluvat

- oikeusperustan luominen yhdistyksiä koskevaa sääntelyä varten yhteisön tasolla

- oikeusperustan luominen työllisyyttä ja sosiaalialaa koskevia aloitteita varten

- julistuksen N:o 23 ottaminen osaksi Euroopan unionista tehtyä sopimusta sekä sellaisten erityisten määräysten ottaminen sopimukseen, joilla varmistetaan hyväntekeväisyysjärjestöjen ja säätiöiden kuuleminen ja vuoropuhelun toteutuminen kaikilla niitä koskevilla politiikan osa-alueilla

- Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 8 a artiklan muuttaminen (yhteispäätös-

menettelyllä) tavoitteena liikkuvuutta helpottavien toimenpiteiden toteuttaminen.

Komissio aikoo tehdä asiaa koskevat ehdotukset HVK:ssa saavutettujen tulosten mukaisesti.

Jotta mahdollisuudet luovien ratkaisujen toteuttamiseen ja mielipiteiden vapaaseen ilmaisuun säilyisivät mahdollisimman hyvinä myös tulevaisuudessa, on tärkeää, ettei järjestöalan kuulemista järjestetä hallinnollisesti liian monimutkaisella tavalla. Järjestöalan ja yhteisön toimielinten välistä vuoropuhelua ja niiden välisiä suhteita olisi pyrittävä kehittämään joustavalla mutta siitä huolimatta järjestelmällisellä tavalla. Kehittämisen olisi perustuttava kaikilta osin toissijaisuusperiaatteeseen ja siinä olisi otettava huomioon kunkin jäsenvaltion erityispiirteet.

9.9 Komissio on lisäksi pyrkinyt tarjoamaan alalle rahoitusta useista yhteisön ohjelmista ja rahoituslähteistä. Näihin kuuluvat mm. rakennerahastot, Keski- ja Itä-Euroopan maita koskevat PHARE- ja TACIS-ohjelmat, Leonardo da Vinci, julistus N:o 23, uudet työllisyyttä ja kolmatta sektoria koskevat budjettikohdat, pk-yrityksiä ja sosiaalitaloutta koskevat budjettikohdat, Eurooppalaisen vapaaehtoistyön ohjelma, jolla tuetaan kansainvälistä vapaaehtoistyötä, ja Euroopan kehitysrahasto, jolla tuetaan Lomé-maiden kanssa tehtävää kehitysyhteistyötä sekä erityiset unionin ulkoisia toimia koskevat budjettikohdat, erityisesti yhteistyö ALAMED-maiden kanssa.

On arvioitu, että yhteensä noin 800 miljoonaa ecua (josta 196 milj. ecua yhteisrahoituksella) yhteisön kehitystukea kanavoidaan vuosittain kansalaisjärjestöjen kautta, ja komissio luottaa järjestöihin monissa kehitysyhteistyöpolitiikkaan liittyvissä asioissa.

Euroopan komissio toimii lisäksi läheisessä yhteistyössä kansalaisjärjestöjen kanssa pyrkiessään torjumaan naisten ja lasten seksuaalista hyväksikäyttöä.

Komissio haluaa kehittää järjestöalan kanssa tekemäänsä yhteistyötä tukeakseen Euroopan yhdentymiskehitystä. Tähän liittyvät ehdotukset sisältyvät tämän tiedonannon päätelmiin.

V ALAN ONGELMAT JA HAASTEET

10. Yhdistykset ja säätiöt toimivat valtavan paineen alaisina jatkuvasti muuttuvissa olosuhteissa. Joissakin tapauksissa nämä järjestöt ovat ottaneet hoitaakseen sellaisten palveluiden tuottamisen, joista aikaisemmin vastasivat viranomaiset. Uusien palveluiden tuottaminen aiheuttaa kuitenkin todellisia haasteita ja ongelmia. Järjestöt, joiden tehtävänä on aikaisemmin ollut julkisten palveluiden tukeminen, joutuvat nyt itse vastaamaan varsinaisten palveluiden tuottamisesta. Tämä saattaa vaatia järjestöltä täysin uusia henkilöstöjärjestelyjä ja uutta johtamistapaa. Se voi vaatia järjestön talouden täydellistä uudistamista ja muuttaa merkittävästi viranomaisten ja muiden järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä. Mistä järjestö saa tarvittavat voimavarat? Saako se rahoitusta viranomaisilta pitkäaikaisten tai lyhytaikaisten tukien muodossa ja onko rahoitusta tarjolla riittävästi? Pystyykö järjestö kasvattamaan yleisöltä (yksityishenkilöiltä) ja yrityksiltä saamaansa tukea? Tämä muutos voi edellyttää järjestöltä myös toimintatavoitteiden perusteellista uudelleenmäärittelyä. Jos järjestön alkuperäisenä tavoitteena on ollut tietyn väestönosan (vammaisten, yhteiskunnasta

syrjäytyneiden tai etnisten vähemmistöjen) tarpeisiin vastaaminen ja tietylle kohderyhmälle suunnattujen tukipalvelujen tuottaminen, voidaanko edellyttää, että järjestö ottaa hoitaakseen varsinaisten koko väestölle suunnattujen palveluiden tuottamisen?

10.1 Kaikki edellä mainitut tekijät vaikuttavat merkittävästi järjestöjen rahoitus- ja koulutustarpeisiin, ja viranomaisten olisi tiedostettava, miten tärkeää on antaa järjestöille ja säätiöille aikaa ja voimavaroja, joita nämä tarvitsevat pystyäkseen sopeutumaan uusiin vaatimuksiin.

10.2 Vaikka viranomaiset luottavat yhä enemmän yhdistyksiin ja säätiöihin hyvin monenlaisten tehtävien hoitajina, ne eivät vielä ole ottaneet tehtäväkseen varmistaa, että alalla olisi parhaat mahdolliset edellytykset yleisen edun ediatämiseen. Tämän vuoksi järjestöala toimii monissa jäsenvaltioissa olosuhteissa, jotka strategisesta näkökulmasta muodostavat poliittisen tyhjiön. Johdonmukaisen julkisen politiikan puute on estänyt alaa osallistumasta parhaalla mahdollisella tavalla nykypäivän ongelmien ratkaisemiseen. Tämä tilanne on korjattava.

10.3 Yksi poliittisten päättäjien suurimmista ongelmista johtuu tämänhetkisestä vakavasta alaa koskevan tiedon puutteesta. Lisäksi hallinnolliset rakenteet ovat huomattavasti vaikeuttaneet poliittista päätöksentekoa. Ongelmia on aiheuttanut etenkin viranomaisten suhtautuminen järjestöihin ja säätiöihin tiettyjä kohderyhmiä palvelevina organisaatioina tai tiettyjä aloja edustavina yhteistyöosapuolina. Sosiaalihallinnolla on yhteyksiä sosiaalipalveluita tuottaviin järjestöihin, ympäristöhallinnolla ympäristöjärjestöihin, ja niin edelleen. Ajan myötä nämä hallintoyksiköt ja niiden virkamiehet oppivat tuntemaan omat yhteistyöjärjestöntä perusteellisesti. Koko hallinnon tasolla ei kuitenkaan synny kokonaiskuvaa erillisille yksiköille kertyneestä tiedosta, joten viranomaisilta puuttuu usein käsitys alasta kokonaisuutena, sen tarpeista tai sillä tapahtuneesta merkittävästä kehityksestä. Kokonaiskuvan puuttuminen on myös useissa jäsenvaltioissa vaikuttanut siihen, etteivät eri aloilla toimivat yhdistykset ja säätiöt miellä muodostavansa yhtä yhtenäistä alaa.

10.4. Viranomaisten on nyt välittömästi täydennettävä alakohtaista lähestymistapaansa tarkastelemalla perusteellisesti koko alaan vaikuttavia laaja-alaisia kysymyksiä tarkoituksenmukaisen politiikan kehittämiseksi. Lisäksi on tunnustettava yhdistysten ja säätiöiden asema julkisten palveluiden tuottajina sekä kannustettava alan hyväksymistä täysivaltaiseksi yhteistyökumppaniksi kaikilla tasoilla aina, kun on kyse alaa koskevista poliittisista kysymyksistä tai alaan vaikuttavien toimenpiteiden toteuttamisesta.

10.5 Viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana yhdistysten ja säätiöiden kansainvälinen toiminta on lisääntynyt huomattavasti. Tämä johtuu siitä, että alalle on tarjolla rahoitusta yhä useammasta kansainvälistä toimintaa tukevasta yhteisön ohjelmasta. Myös niiden järjestöjen määrä on lisääntynyt, jotka ovat kiinnostuneita kansainvälisten toimintojensa kehittämisestä.

10.6 Alalle syntyy jatkuvasti yhä useampia yhdistysten ja säätiöiden muodostamia Euroopan laajuisia järjestöjä ja verkostoja. Jotkut näistä, kuten Punaisen Ristin neuvottelukomitea, koordinoivat sellaisten alansa yksittäisten kansallisten järjestöjen toimintaa, joilla on samat tavoitteet ja jotka

tunnetaan samalla nimellä. Toiset, kuten Euroopan säätiöiden keskus (European Foundation Centre) tai Euroopan järjestöjen neuvosto (CEDAC, the European Council for Voluntary Organisations), edustavat keskitetysti alan etuja viranomaisiin päin sekä kehittävät toimivia käytäntöjä usein hyvin erilaisten jäsenjärjestöjensä tarpeisiin.

10.7 Lisäksi monet kehitysyhteistyö- ja kriisiapujärjestöt, jotka ovat jo pitkään toimineet Euroopan ulkopuolella, tekevät yhä enemmän yhteistyötä yhteisön tasolla ja erityisesti Euroopan komission kanssa. Euroopan yhteisön ja kehitysyhteistyötä tekevien kansalaisjärjestöjen välinen neuvottelukomitea toimii läheisessä yhteistyössä kehitysyhteistyöstä vastaavan pääosasto VIII:n, ECHO:n, pääosasto IB:n ja muiden pääosastojen kanssa.

10.8 Järjestöt eivät ole pystyneet täysipainoisesti osallistumaan sosiaali- ja työllisyysalan kansainväliseen toimintaan, koska tiettyjen yhteisön ohjelmien toteuttaminen on ollut keskeytettynä vuodesta 1995, josta lähtien Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta on odotettu ratkaisua niiden oikeusperustaa koskevassa asiassa. HVK:lle antamissaan ehdotuksissa komissio on ilmoittanut pyrkivänsä korjaamaan tilanteen ja esittänyt tämän vuoksi sellaisen oikeusperustan luomista, joka koskee kansainvälisellä tasolla tapahtuvaa parhaiden käytäntöjen siirtoa, verkostoitumista sekä kokemusten vaihtoa eri aloilla, joita ovat mm. yhteiskunnasta syrjäytymisen estäminen tasa-arvon edistäminen sekä sukupuoleen, vammaisuuteen, rotuun tai ikään perustuvan syrjinnän estäminen. Yhteisö voisi näin toteuttaa edellä mainituilla aloilla samankaltaisia aloitteita kuin koulutuksen ja kansanterveyden aloilla.

10.9 Järjestöt kohtaavat kuitenkin myös monia muita ongelmia pyrkiessään kehittämään kansainvälistä toimintaansa yhteisön tasolla. Näitä ovat

** sellaisten yhteisten hankkeiden toteuttamisessa tarvittavien yhteistyöjärjestöjen löytäminen, jotka toiminta-ajatukseltaan ja tavoitteiltaan vastaavat yhteistyökumppania etsivää järjestöä*

Vaikka tietyn järjestön tavoitteet näyttäisivät teoriassa vastaavan yhteistyökumppania etsivän järjestön tavoitteita, ne eivät välttämättä vastaa niitä käytännössä. Kahdella eri maassa toimivalla järjestöllä voi olla sama kohderyhmä, mutta niiden asema kummassakin maassa voi olla hyvin erilainen. Järjestöjen yhteistyötä vaikeuttavat usein myös kieli- ja kulttuurierot.

** yhteisön tarjoaman rahoituksen saamiseen liittyvät vaikeudet*[4]

Monilla järjestöillä on vaikeuksia ajan tasalla olevan yhteisön rahoitusta koskevan tiedon hankkimisessa. Niiden voi myös olla vaikea päästä mukaan tiettyihin yhteisön rahoittamiin ohjelmiin, jos näitä ohjelmia koskeva päätöksenteko on jätetty jäsenvaltiolle, eikä kyseinen jäsenvaltio halua järjestöjä mukaan ohjelmiin.

** yhteisön edellyttämän rahoitusosuuden hankkiminen yhteisön ohjelmiin kuuluvia yhteisrahoitteisia hankkeita varten*

Rahoittajina ovat usein viranomaiset, jotka ovat voineet tehdä oman kilpailevan tarjouksensa tai jotka eivät ole kiinnostuneita tukemaan hanketta.

** liiallinen riippuvuus yhteisön rahoituksesta, mistä on seurauksena vaikeuksia toiminnan suunnittelussa ja jatkuvuuden varmistamisessa, sillä lyhyen aikavälin*

---

[4] Monien yhteisön rahoittamien ohjelmien osalta päätöksenteko tapahtuu jäsenvaltioiden, ei siis yhteisön tasolla.

rahoituksella ei voida vastata järjestöjen pitkän aikavälin rahoitustarpeisiin

Kansallisen rahoituksen saamiseen liittyvät vaikeudet ovat saaneet monet järjestöt hakemaan yhteisön tarjoamaa rahoitusta, mikä ei kuitenkaan välttämättä ole niiden tärkeimpien tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaista. Rahoituksen loppumisesta voi olla seurauksena, että järjestö joutuu lopettamaan toimintansa.

* *yhteisön tukien maksuunpanon viivästyminen*

Maksut voivat viivästyä monista sekä kansallisella että yhteisön tasolla ilmenevistä syistä, mikä aiheuttaa usein ongelmia järjestöille, joilla on kansainvälisiä hankkeita.

* *oikeudellisen aseman puuttuminen ulkomaisilta järjestöiltä*

Tämä saattaa aiheuttaa vakavia ongelmia järjestöille, jotka haluavat avata toimipisteen toisessa jäsenvaltiossa tai tarjota toisen jäsenvaltion viranomaisten rahoittamia palveluita. Komissio on jo ehdottanut tiettyjä toimenpiteitä (erityisesti yhteisten sääntöjen laatimista eurooppalaisia yhdistyksiä varten), joilla pyritään varmistamaan, että järjestöt saavat oikeushenkilön aseman kaikissa jäsenvaltioissa.

* *kuultavien järjestöjen heikko edustavuus*

Euroopan laajuisilla verkostoilla ei aina ole tarvittavia rakenteita eikä riittävää jäsenmäärää, joiden avulla ne voisivat varmistaa, että monien erilaisten paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla toimivien järjestöjen näkemykset tulevat huomioonotetuiksi.

* *joidenkin viranomaisten puutteellinen käsitys siitä, millaiseen Euroopan laajuiseen toimintaan yhdistykset ja säätiöt haluavat osallistua*

Monet järjestöt valittavat, ettei viranomaisilla ole selkeää käsitystä niiden kansainvälisestä toiminnasta tai etteivät ne tue toimintaa riittävästi. Tämä vaikeuttaa usein kansainvälisten hankkeiden toteuttamista.

* *koulutuksen puute*

Koulutuksen puutteesta saattaa olla seurauksena, että järjestöä hoidetaan huonosti, jolloin se ei pysty vastaamaan uusiin haasteisiin eikä vaatimuksiin.

* *verkostoitumisessa tarvittavan asiantuntemuksen puute*

Järjestöt eivät pysty luomaan yhteyksiä samoihin tavoitteisiin pyrkiviin muihin järjestöihin, jos niiltä puuttuu siihen tarvittava koulutus.

10.10 Monet näistä ongelmista ovat ratkaistavissa, ja Euroopan komissio ja tietyt jäsenvaltiot ovat jo aloittaneet joidenkin ongelmien käsittelyn. Ongelmia ei kuitenkaan yleensä käsitellä järjestelmällisesti osana johdonmukaista alaa koskevaa strategiaa tai politiikkaa. Seuraavassa kappaleessa esitetään ajatuksia, joita järjestöala voi itse ottaa esille tai joita voidaan käsitellä joko kansallisella tai yhteisön tasolla.

VI PÄÄTELMÄT

JÄSENVALTIOIDEN TASO

Komissio katsoo, että toimenpiteitä on toteutettava toissijaisuusperiaatteen mukaisesti pääasiassa jäsenvaltioiden tasolla ja tarvittaessa myös alue- tai paikallistasolla.

Komissio ehdottaa, että **jäsenvaltiot** tutkivat huolellisesti seuraavia osa-alueita:

- *huomattavasti perusteellisemman tiedon hankkiminen ja paremman käsityksen muodostaminen alasta kaikilla tasoilla*

Politiikan suunnittelua vaikeuttaa tällä hetkellä selvästi järjestelmällisen ja luotettavan

järjestöalaa koskevan tiedon puute. Tietyillä yhteisön aloilla järjestöalan julkinen profiili on ollut niin matala, että päätöksentekijät ovat tuskin edes tietoisia sen olemassaolosta. Kaikkien asianomaisten toimijoiden, yhteisön toimielinten, kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten sekä järjestöalan itse on tämän vuoksi pohdittava, millaisia toimenpiteitä ne voisivat kukin toteuttaa käytännössä alan kattavuuden ja vaikutusten kartoittamiseksi.

- viranomaisten ja alan suhde (kumppanuussuhde)

Kaikkien jäsenvaltioiden viranomaiset ja Euroopan komissio ovat nostamassa järjestöalaa entistä tärkeämpään asemaan. Siksi on tärkeää, että järjestöille annetaan mahdollisuus osallistua palveluiden suunnitteluun ja päätöksentekoon viranomaisten kanssa kaikilla tasoilla. Järjestöjen ja viranomaisten välistä suhdetta on selkeytettävä ja uusia yhteistyösuhteita luotava. Järjestöalan ja viranomaisten väliset kumppanuussuhteet perustuvat yksittäisten järjestöjen ja viranomaisten välisiin sopimusjärjestelyihin, ja nämä sopimukset asettavat tiettyjä rajoituksia. Mutta olipa järjestöjen suhde viranomaisiin mikä hyvänsä, **yhdistykset ja säätiöt ovat hallituksesta riippumattomia, ja niiden on myös säilytettävä riippumattomuutensa. Viranomaisten olisi tarkistettava politiikkaansa ja ehdotettava muutoksia, joilla voidaan auttaa järjestöalaa kasvattamaan voimavarojaan ja tarvittaessa parantamaan taitojaan, jotta se pystyisi suoriutumaan sille osoitetuista uusista tehtävistä mahdollisimman hyvin.**

- yhdistys- ja säätiölainsäädäntö

Toimivaltaisten viranomaisten olisi selvitettävä mahdollisuuksia alaa koskevan sääntelyn selkeyttämiseen ja mukauttamiseen, jotta sääntelyllä voitaisiin varmistaa, että ala voi hyödyntää kaikkia sille tarjolla olevia mahdollisuuksia kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

- alan veropohja ja kilpailusäännöt

Alaa koskevien verotussäännösten on oltava selkeitä ja yksinkertaisia. Sekä kannustimia että verovapauksia olisi tutkittava tarkkaan. Kaikkien poikkeavien verotuskäytäntöjen olisi oltava perusteltavissa, kun otetaan huomioon alalle ominaiset erityisrajoitukset ja alan sisäinen organisaatio, joka erottaa sen perinteisistä taloudellisista toimijoista.

- miten taataan alan terve talous myös tulevaisuudessa

Myönteiset verotus- ja lainsäädäntöjärjestelyt ovat tärkeitä alan kasvulle ja tulosvastuulle jokaisessa maassa. Viranomaisten on kuitenkin myös varmistettava, että alasta on yhteiskunnassa myönteinen kuva ja että viranomaisten ja yritysten tukea sekä yksityisiä lahjoituksia kannustetaan.

- koulutus

Koulutus ei ole lisääntynyt alan kasvun edellyttämällä tavalla. Järjestöt tarvitsevat koulutusta voidakseen kehittää taitojaan ja asiantuntemustaan ja näin täyttää niille asetetut uudet vaatimukset. Leikkaukset kohdistuvat aivan liian usein ensimmäisenä koulutusbudjetteihin, kun rahoituksen saaminen vaikeutuu ja yhdistyksiä kehotetaan karsimaan kulujaan. Viranomaisten on varmistettava, että yhdistykset saavat riittävästi koulutusta voidakseen tarjota niiltä odotettavia palveluita ja tehdä sitä työtä, jota niiltä yhä useammin edellytetään.

- tietoyhteiskunnan kehittäminen

Yhdistysten ja säätiöiden etujen mukaista on osallistua aktiivisesti tietoyhteiskunnan kehitykseen. Niitä on kannustettava osallistumaan kokeiluhankkeisiin erityisesti sovellusten alalla.

• paremmat mahdollisuudet osallistua rakennerahastojen yhteisrahoitteisiin ohjelmiin

Monet yhdistykset ovat huolissaan mahdollisuuksistaan saada rakennerahastojen tarjoamaa rahoitusta. Niissä tapauksissa, joissa jäsenvaltiot vastaavat yhteisön tukijärjestelmien ja toimintaohjelmien toimeenpanosta, niiden olisi tutkittava ja tarkistettava omaa hallinnollista menettelyään tavoitteenaan järjestöalan tiedonsaannin helpottaminen ja alan osallistumismahdollisuuksien parantaminen. Näin olisi toimittava myös silloin, kun on kyse yleiskattavan tuen jakamisesta.

YHDISTYSTEN JA SÄÄTIÖIDEN TASO

On tärkeää, että yhdistykset ja säätiöt pyrkivät kaikin keinoin tekemään itseään tunnetuiksi esimerkiksi tiedotusvälineiden tai uuden tietotekniikan avulla. Niiden olisi pyrittävä avoimuuteen, jotta kansalaiset ja viranomaiset tuntisivat niiden tavoitteet ja toimintatavat. Järjestöjen olisi tuettava oman henkilöstönsä ja vapaaehtoistyöntekijöidensä koulutusta ja pyrittävä tarvittaessa luomaan hyvät suhteet viranomaisiin ja yrityssektoriin.

Alan olisi pyrittävä laajentamaan rahoituspohjaansa, jotta liiallinen riippuvuus yhdestä rahoituslähteestä voitaisiin välttää. Järjestöjen verkostojen olisi lisäksi pyrittävä varmistamaan, että niiden jäsenistö kattaa alan mahdollisimman hyvin, jotta todellisen edustavuuden saavuttaminen olisi mahdollista.

EUROOPAN YHTEISÖN TASO

Komissio ehdottaa lisäksi seuraavia toimenpiteitä Euroopan yhteisön tasolla:

■ Järjestöillä on erittäin tärkeä tehtävä välittäjinä kansalaisten ja viranomaisten välillä, vaikka tätä tehtävää ei vielä ole tunnustettu asianmukaisella tavalla. Järjestöt haluavat, että niiden välittäjäntehtävä tunnustetaan. Ne eivät enää tyydy toimimaan yksinomaan edunvalvojina vaan haluavat, että yhteisön toimielimet kuulevat niitä järjestelmällisesti ja säännöllisesti kaikissa asioissa ja päätöksissä, jotka voivat vaikuttaa niiden tekemään työhön, niiden toimintatapaan ja tavoitteiden saavuttamiseen.

■ Komissio pitää yllä ja kehittää jatkuvaa tiedon ja mielipiteiden vaihtoa. Tätä tarkoitusta varten se luo järjestelmällisen ja säännöllisen vuoropuhelu- ja kuulemiskäytännön alan kanssa.[5] Tässä yhteydessä komissio suhtautuu myönteisesti siihen, että alan toimijat ovat perustaneet osuuskuntia, keskinäisiä yhtiöitä, yhdistyksiä ja säätiöitä käsittelevän neuvoa-antavan komitean, jonka tehtävänä on varmistaa alan kuuleminen ja laaja-alainen yhteensovittaminen. Komissio tutkii lisäksi, miten se voisi kehittää järjestöalan kanssa käymäänsä vuoropuhelua sosiaalipolitiikan eurooppalaisen foorumin ja uuden budjettikohdan avulla, jolla tuetaan yhteisön ja hyväntekeväisyysjärjestöjen välistä yhteistyötä. Komissio selvittää lisäksi, miten alan edustus jo toimivissa neuvoa-antavissa komiteoissa voidaan tarvittaessa järjestää. Tämän **vuoropuhelun ja yhteistyön** kehittäminen auttaa ymmärtämään ja tukemaan Euroopan yhdentymiskehitystä kaikilla tasoilla. Tarkistettuun sopimukseen olisi lisäksi sisällytettävä toimenpiteitä, joilla ehkäistään syrjäytymistä ja edistetään työllisyyttä. Sopimukseen olisi otettava myös tasa-arvoa ja siirtolaisuutta koskevia toimenpiteitä. Kaikki

---

5 Komissio on julkaissut luettelon Euroopan yleishyödyllisistä järjestöistä, jotta virkamiehet voisivat varmistaa, että järjestöjen kuuleminen saadaan järjestelmällisemmäksi ja kattavammaksi.

nämä toimenpiteet edellyttävät vuoropuhelun kehittämistä.

■ Järjestöt eivät nykypäivän yhteiskunnassa saa niille kuuluvaa tunnustusta ilman, että niiden toimintatavoista, niille asetetuista vaatimuksista ja niiden odotuksista saadaan lisää tietoa. Koska näistä asioista ei yleensä tiedetä kovinkaan paljon, etenkään jäsenvaltioiden ja yhteisön tasolla, tilannetta on pyrittävä parantamaan. Yksi tapa tilanteen korjaamiseksi on järjestöjen ja niiden työn **profiilin nostaminen**. Tästä syystä ja tukeakseen valkoisessa kirjassa ilmaistua pyrkimystä alaa koskevan tietämyksen parantamiseen komissio harkitsee **järjestötoiminnan ja Euroopan kansalaisuuden vuoden** ehdottamista.

■ Komissio tunnustaa sen tärkeän tehtävän, joka järjestöillä voi olla tiedonvälittäjinä ja tavallista kansalaista lähellä olevina yhteisöinä, ja komission tarkoituksena lisätä järjestöjen mahdollisuuksia osallistua komission tiedotustoimintaan. Järjestöillä on ollut tärkeä osuus aikaisemmissa Euroopan teemavuosissa, mutta niiden merkitystä ei aina ole tunnustettu. Komission tarkoituksena on tämän vuoksi varmistaa, että järjestöjen merkitys **tunnustetaan** ja **tuodaan esille** kaikkien vastaisuudessa järjestettävien Euroopan teemavuosien yhteydessä.

■ Euroopan parlamentti on ehdottanut Euroopan yhteisön sosiaalitalouden laajentumisen tutkimista ja erityisesti **seurantakeskuksen** perustamista alan kehityksen seuraamiseksi sisämarkkinoilla. Komission mielestä tämä tehtävä voidaan yhdistysten ja säätiöiden osalta antaa Euroopan pk-yritysten seurantakeskukselle, ja komissio ehdottaa, että nykyisten rakenteiden puitteissa tapahtuva tiedonkeruu ja tietojen analysointi perustuisivat siihen, mitä järjestöt tekevät ja haluavat tehdä kansainvälisellä tasolla, ja erityisesti niihin ongelmiin, joita järjestöt kohtaavat kansainvälisessä toiminnassaan. Näitä ovat mm. ongelmat, joita aiheutuu järjestöjen erilaisista oikeudellisista muodoista, varojen siirrosta, toisen jäsenvaltion alueella sijaitsevien tilojen vuokraamisesta tai ostamisesta, tukien hakemisesta, ammatillisen pätevyyden molemminpuolisesta tunnustamisesta ja sponsoroinnin esteistä jäsenvaltioissa. Tavoitteena on lisäksi hyvien käytäntöjen löytäminen, joista tiedotetaan ja joiden käyttöönottoa edistetään.

■ Järjestöt tarvitsevat kansainvälistä toimintaansa varten välineitä, joita ei vielä ole laajasti saatavilla mutta jotka ovat ehdottoman välttämättömiä tällaiselle toiminnalle. Näitä ovat muun muassa kielitaito sekä kunkin jäsenvaltion verotuskäytännön, toimintatapojen ja hallintokäytännön tuntemus. Kansainvälistä toimintaansa laajentamaan pyrkivillä järjestöillä on suuri koulutuksen tarve. Komissio parantaa siksi sellaisten järjestöjen työntekijöiden mahdollisuuksia päästä **eurooppalaisiin koulutusohjelmiin**, jotka suunnittelevat kansainvälisen toiminnan aloittamista Euroopassa.

Toisaalta järjestöalan osallistuminen elinikäisen oppimisen teemavuoteen on osoittanut, että ala on pystynyt tukemaan ja että sillä on myös jatkossa edellytyksiä tukea elinikäistä oppimista, johon kuuluu myös lähinnä järjestöalan vastuulla oleva aikuiskoulutus. Alalla on tulevaisuudessa todennäköisesti ratkaisevan tärkeä merkitys kaikki kansalaiset kattavan tietoisuusyhteiskunnan rakentamisessa.

■ Järjestöjen on usein erityisen vaikea löytää oman jäsenvaltionsa ulkopuolelta yhteistyökumppaneita, jotka voisivat auttaa järjestöjä niiden kansainvälisessä toiminnassa ja helpottaa yhteisön rahoituksen saamista rahastoista, joiden kelpoisuusehtoihin kansainvälinen yhteistyö kuuluu. Tilannetta vaikeuttaa usein myös se, että useat yritysten käyttöön suunnitellut yhteisön välineet ja politiikat, joilla helpotetaan

yhteistyökumppaneiden löytämistä yhteisön tasolla (BC-Net, Europartenariat, BCC jne.) eivät välttämättä sovellu järjestöjen tarpeisiin.[6] Komissio varmistaa, että myös järjestöt pystyvät hyödyntämään näitä välineitä ja että ne vastaavat järjestöjen erityistarpeita.

■ Yhdistysten ja säätiöiden edun mukaista on osallistua aktiivisesti **tietoyhteiskunnan kehittämiseen.** Niiden tietämystä tieto- ja viestintäteknologian ja sen tarjoamien palvelujen ja sovellusten mahdollisuuksista ja eduista on pyrittävä lisäämään. Helpottaakseen tiedon saantia komissio on jo perustanut tietoyhteiskunnan hanketoimiston, joka toimii täyden palvelun periaatteella. Tietoyhteiskuntafoorumi pyrkii saamaan mukaan poliittiseen keskusteluun kaikki asianomaiset tahot, myös yhdistykset ja säätiöt. Yhdistysten ja säätiöiden osallistumista kokeiluhankkeisiin on kannustettava erityisesti sovellusten alalla.

■ Monet järjestöt ovat esittäneet, että **rahoituksen saamista** sekä rakennerahastoista että muista lähteistä **on helpotettava**. Haku- ja hallintomenettelyn monimutkaisuus, joka usein aiheuttaa maksujen viivästymisen saattaa estää niitä järjestöjä, joiden voimavarat ovat pienet, antamasta arvokasta panostaan yhteisön rahoittamien ohjelmien toteuttamiseen. Komissio jatkaa yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa sellaisten keinojen etsimistä, joilla voidaan parantaa järjestöjen mahdollisuuksia rakennerahastoista myönnettävän rahoituksen saamiseen. Tähän liittyvät myös jäsenvaltioiden mahdollisesti tarjoama esirahoitus sekä yleiskattavan tuen lisääminen. Komissio ehdottaa lisäksi menettelyjen selkeyttämistä ja yksinkertaistamista rakennerahastojen uudistuksen yhteydessä, joka on tarkoitus toteuttaa vuonna 2000. Se kannustaa lisäksi myös jatkossa kumppanuuden käsitteen tulkitsemista siten, että se kattaa myös taloudelliset toimijat ja työmarkkinaosapuolet[7]. Tällä laaja-alaisella tulkinnalla tuetaan julkisen varainkäytön asianmukaista ja tehokasta seurantaa.

Komissio tutkii lisäksi, miten se voisi paremmin tiedottaa yhdistyksille ja säätiöille jo tarjolla olevasta yhteisön rahoituksesta[8].

Uudesta B3-4013 budjettikohdasta rahoitettujen toimien tulosten perusteella saadaan jonkin verran tietoa kolmannen sektorin vaikutuksista työllisyyteen. Erityisesti tutkitaan, miten yhdistykset ja säätiöt todellisuudessa osallistuvat ja voisivat osallistua työllisyyden parantamiseen sekä millaisia edellytyksiä niillä on uusien työpaikkojen luomiseen. Lisäksi pyritään löytämään tähän liittyviä parhaita käytäntöjä. Komissio varmistaa, että tutkimuksen tuloksista ja päätelmistä tiedotetaan laajalti.

Euroopan komission koulutuksen ja tietotekniikan muodossa tarjoama tuki parantaa järjestöjen kykyä **verkostoitua**, jota ne tarvitsevat voidakseen osallistua täysipainoisesti yhteisön ohjelmiin.

■ Tutkimus on osoittanut, että järjestöt ovat yhä kiinnostuneempia kansainvälisen toimintansa kehittämisestä. Ne ovat innokkaita

---

6 RECITE- ja ECOS/OUVERTURE-ohjelmilla sekä PACTE-ohjelmalla voidaan helpottaa yhdistysten ja säätiöiden kansainvälistymistä.

7 Rakenn[illegible] rahastoista annetun asetuksen N:o 2081/9[illegible] artikla.

8 Kehitysyhteistyöstä vastaava VIII pääosasto on jo julkaissut asiakirjan: "Digest of Community Resources available for financing the activities of NGOs and other Governmental and/or Decentralised Bodies representing Civil Society in the fields of Development Co-operation and Humanitarian Aid."

oppimaan erilaisia toimintamalleja ja työskentelytapoja muissa maissa toimivilta järjestöiltä. Monille järjestöille tämä on kuitenkin voimavarojen puutteen vuoksi vaikeaa. Komissio voi auttaa järjestöjä, kuten säätiöitä, tutkimaan mahdollisuutta **erityisen** kansainvälistä yhteistyötä tukevan **rahaston** perustamiseen. Rahaston varoilla voitaisiin tukea sellaisten hankkeiden esivaiheen rahoitusta, joita varten on anottu tukea viranomaisilta, sekä opintomatkojen järjestämistä ja konferensseihin, seminaareihin ja koulutustapahtumiin osallistumista, eli toimintaa, johon järjestön omat varat eivät yleensä riitä.

■ Monet järjestöalan kansainvälisiin hankkeisiin liittyvistä ongelmista johtuvat usein kansallisesta lainsäädännöstä, joka soveltuu huonosti uusiin tarpeisiin, mutta yhdistyksille ja säätiöille voivat aiheuttaa ongelmia myös sellaiset yhteisön toimenpiteet, jotka on suunniteltu muihin tarkoituksiin. Tämän vuoksi komissio aikoo tutkia ja seurata tarkasti yhteisön politiikan, toimenpiteiden ja sääntelyn vaikutuksia alaan. **Seuranta ja analyysi olisi toteutettava** järjestelmällisesti esimerkiksi sovittamalla eri osastojen toiminnat entistä paremmin yhteen. Tavoitteena on sekä valvoa yhteisön lainsäädännön toimeenpanoa että kehittää järjestöjen rakennetta ja helpottaa niiden pääsyä sisämarkkinoille.

Komissio aikoo aloittaa kattavan vuoropuhelun, johon osallistuvat järjestöala, Euroopan parlamentti, alueiden komitea, talous- ja sosiaalikomitea, jäsenvaltiot ja muut asianomaiset tahot saadakseen aikaan laajan keskustelun tässä asiakirjassa käsitellyistä asioista. Komissio aikoo järjestää seminaareja ja konferensseja, joissa keskustellaan tiedonannosta ja sen esille nostamista kysymyksistä.

LIITE I: TUTKIMUS

I Kuinka monta yhdistystä ja säätiötä on olemassa? Miten niiden rahoitus toimii? Kuinka monta jäsentä yhdistyksillä on? Kuinka monta työntekijää yhdistysten palveluksessa on? Kuinka monta vapaaehtoistyöntekijää yhdistyksillä ja säätiöillä on? Miten laaja koko ala on, ja kasvaako se? Miten se kehittyy Euroopan tasolla? Mitkä ovat sen tulevaisuuden tarpeet ja pyrkimykset?

I.1 Kuten edellä todettiin, on olemassa valitettavan vähän tietoa järjestöalasta jäsenvaltioissa, saati Euroopan tasolla. Tiedon puute osoittaa, ettei tutkijoilla ja päätöksentekijöillä ole viime aikoihin asti ollut kiinnostusta tähän alaan ja ettei selkeää otantakehystä ole ollut käytettävissä.

I.2 Selvittääkseen tilannetta komissio päätti tehdä kyselytutkimuksen yhdistyksistä kaikissa jäsenvaltioissa. Kyselylomaketta jaettiin kaikkialle Eurooppaan yhdistyksiä Brysselissä edustavien järjestöjen kautta, minkä lisäksi sitä jaettiin kansallisella tasolla. Tutkimus tehtiin heinä-lokakuussa 1993, ja vastauksia saatiin noin 2300. Palaute oli hämmästyttävän runsasta, ja komissio kiittää kaikkia osallistuneita. **Palautteen runsaus osoittaa jo sinänsä, miten kiinnostuneita eri jäsenvaltioiden yhdistykset ovat Euroopan tason kehityksestä.**

I.3 Käytetty menetelmä oli ainoa komission käytettävissä oleva. Tutkimusta onkin pidettävä **yksinomaan alustavana**, ja sen tuloksiin, jotka eivät missään nimessä täytä tieteellisiä kriteerejä, on suhtauduttava varauksella. Tulokset ovat kuitenkin mielenkiintoisia, ja niitä käsitellään seuraavassa.

Alan kasvu

I.4 Kaikki viittaa siihen, että järjestöala on kasvanut suunnattomasti viime sotien jälkeen, mikä ilmenee myös tutkimuksesta. Erityisesti viimeisen kahden vuosikymmenen aikana yhdistysten määrä on lisääntynyt huomattavasti, ja viime vuosikymmenen aikana kasvu on ollut suorastaan räjähdysmäistä. Kyselyyn vastanneista yhdistyksistä 75 % oli perustettu vuoden 1961 jälkeen, noin 65 % vuoden 1971 jälkeen ja noin 45 % vuoden 1981 jälkeen. Ei ole syytä uskoa, että otanta olisi vinoutunut nuorten yhdistysten suuntaan, eikä kasvuvauhti näytä olevan hidastumassa. Eri jäsenvaltioiden välillä on eroja – on täysin ymmärrettävää, että Espanjassa ja Portugalissa ala on keskimäärin nuorempi kuin muualla Euroopassa (otannan espanjalaisista järjestöistä 84 % ja portugalilaisista 85 % oli perustettu vuoden 1971 jälkeen ja vastaavasti 63 % ja 62 % vuoden 1981 jälkeen), mutta sama perusilmiö näkyy kaikkialla Euroopassa.

I.5 Tähän voimakkaaseen kasvuun on epäilemättä monia syitä, mutta merkittäviä tekijöitä ovat varmasti olleet seuraavat:

- **Hyvinvointi** on kasvanut toisen maailmansodan jälkeen ja **vapaa-aika** on lisääntynyt (lyhyempi työviikko, pidemmät lomat ja kaksipäiväiset viikonloput).
- Työelämän painopiste **siirtyi kohti palvelualoja** useimmissa Euroopan maissa 80-luvulla.
- Aiemmin julkiset palvelut (erityisesti sosiaalipalvelut) ovat yhä enemmän **siirtyneet yhdistysten hoidettaviksi** (sosiaalipalvelujen yksityistäminen).
- **Yleinen mielipide** on siirtynyt kannattamaan yhdistysten harrastamaa **yksilöllistä asiakaskeskeistä lähestymistapaa** yhdenmukaisten ja kasvottomien julkisten palvelujen sijasta.
- On tunnistettu kokonaan **uusia tarpeita** ja **yhteiskunnallisia kysymyksiä** (esimerkiksi sukupuolten tasa-arvo, ympäristö ja biosfäärin

suojelu, apu kehitysmaille entisten siirtomaiden itsenäistyttyä 60-luvulla, rauhantyö jne.).

- 70-luvun lopun ja 80-luvun alun työllisyyskriisi johti **uusien työllisyysohjelmien luomiseen, joihin myös yhdistykset osallistuivat.**
- Tietyissä jäsenvaltioissa oli **historiallisista syistä** patoutuneita yhdistymistarpeita, erityisesti Espanjassa ja Portugalissa poliittisten muutosten jälkeen. Lisäksi vuoden 1968 yhteiskunnallisten ja poliittisten mullistusten jälkeen syntyi tarve luoda rakenteita valtionhallinnon ulkopuolelle.
- **Euroopassa tapahtuu väestömuutoksia,** esimerkiksi eläkeläisten ja työttömien määrä kasvaa. Jäsenvaltiot joutuvat siirtämään palveluja valtiolta yksityis- ja järjestöalalle leikatakseen julkisia menoja.

Jäsenmäärät

I.6 Eräässä hyvin tunnetussa yhteisön alueella toimivassa yhdistyksessä on yli 13 miljoonaa jäsentä. Useimmat yhdistykset ovat kuitenkin pieniä ja toimivat vain muutaman aktiivisen jäsenen voimin. Komission käyttämän menetelmän johdosta otannassa on suhteettoman suuri osuus (30 %) kohdassa 4 määriteltyjä välittäjäjärjestöjä ja kansallisia järjestöjä. Tuloksissa esiintyvä yhteisön yhdistysten keskikoko on niin ollen huomattavasti todellista suurempi. (Useimmat kyselyyn vastanneet välittäjäjärjestöt olivat keskusliittoja. Ne ovat siis kattojärjestöjä, jotka tarjoavat keskitettyjä palveluita, kuten tietopalveluja ja keskitettyä edunvalvontaa erillisille, oikeusasemaltaan yleensä itsenäisille yhdistyksille tai toimialoille, jotka toimivat samalla alalla. Tulokset ovat joka tapauksessa mielenkiintoisia.

I.7 Vastanneista yhdistyksistä noin 40 prosentilla jäsenmäärä oli alle 100, ja yli puolella jäsenmäärä oli alle 200. Hajonta oli kuitenkin suuri. Vastanneista 13 prosentilla oli jäsenmäärä 1000-5000, ja 15 prosentilla yli 5000. Kuten odottaa saattoi, kansallisilla järjestöillä on enemmän jäseniä kuin alueellisilla, karkeasti arvioiden kaksi kertaa enemmän.

I.8 Kyselyyn vastanneista keskusliitoista miltei puolet edusti yli 50 järjestöä; 9 % edusti yli 500 järjestöä. Tällaiset järjestöt edustavat tietenkin epäsuorasti suurta määrää yksittäisten järjestöjen jäseniä. Vastanneista keskusliitoista yli puolet (55 %) edusti epäsuorasti yli 10 000 jäsentä, ja 32 % edusti yli 100 000 jäsentä. Epäsuorasti edustettujen jäsenmäärien keskiarvo oli yli 1 300 000.

I.9 Yhdistysten ja keskusliittojen koko tuntuu vaihtelevan useamman eri tekijän vaikutuksesta. Suuremmat järjestöt ovat yleensä vanhempia, samoin kuin tärkeillä ja jatkuvasti kiinnostavilla aloilla kuten sosiaalitoimen ja koulutuksen alalla toimivat järjestöt. Kuten edellä todettiin, maantieteellisesti laajemmat järjestöt ovat yleensä suurempia kuin alueellisesti keskittyneet. Jäsenmäärä heijasti myöskin jossain määrin jäsenvaltion kokoa ja varallisuutta sekä alan kehittyneisyyttä jäsenvaltiossa.

Työvoima

I.10 Yhdistysten palkkaamien työntekijöiden määrä vaihteli suuresti: nollasta tuhansiin. Suurin osa yhdistyksistä vastaa pienyrityksiä ja, kuten pienyrityksilläkin niillä on vain kourallinen työntekijöitä. Muutamat yhdistykset ovat kuitenkin kiistattomasti suuria organisaatioita, ja niillä on runsaasti kokopäiväistä ja osa-aikaista palkattua henkilökuntaa.

I.11 Otoksen perusteella keskivertoyhdistyksellä on 40 kokopäiväistä ja 10 osa-aikaista palkattua työntekijää. Vastaava keskiarvo oli välittäjäjärjestöillä hieman korkeampi. Keskiarvo kätkee kuitenkin laajan

hajonnan. Niinpä vastanneista yhdistyksistä 14 prosentilla ei ollut palkattua henkilökuntaa lainkaan, 17 prosentilla oli yli 50 työntekijää (kokopäiväiset ja osa-aikaiset yhteensä), 6 prosentilla oli 101-500 henkeä ja 4 prosentilla yli 501. Tavallisin työntekijämäärä oli 1-5. Kokopäiväisten työntekijöiden työaika on keskimäärin 36 tuntia viikossa, osa-aikaisten 20 tuntia. Luvut vaihtelivat enemmän yhdistyksen toimialan kuin maan mukaan. Esimerkiksi terveydenhuolto- ja sosiaalialalla toimivilla yhdistyksillä oli odotetusti huomattavasti enemmän palkattua henkilökuntaa kuin vaikkapa kansalaisoikeuksia puolustavilla järjestöillä.

Vapaaehtoistyö

I.12 Toinen tärkeä tuen lähde yhdistyksille on tietenkin **vapaaehtoistyö**. Vastanneista yhdistyksistä 81 % ilmoitti käyttävänsä vapaaehtoistyövoimaa. Joidenkin maiden yhdistykset tuntuivat käyttävän enemmän vapaaehtoistyövoimaa kuin toisten, mutta missään maassa vapaaehtoistyövoimaa käyttävien yhdistysten osuus ei ollut alle 60 %. Vapaaehtoistyöntekijöiden määräkin vaihteli suuresti: 30 % vastanneista (mukaan lukien keskusliitot ja muut välittäjäjärjestöt) ilmoitti vapaaehtoistyöntekijöiden määräksi 1-5; noin 18 % 6-10; 60 prosentilla oli yli 51 vapaaehtoistyöntekijää, 10 prosentilla 101-500 ja 7 prosentilla yli 500. Muutamalla yhdistyksellä (3 %) oli yli 2000 vapaaehtoistyöntekijää. Kukin vapaaehtoistyöntekijä teki yhdistykselleen keskimäärin 9 viikkotuntia töitä.

I.13 Vaikka vapaaehtoistyötä käyttävien yhdistysten määrässä ei näyttänyt olevan merkittäviä eroja jäsenvaltioiden välillä, palkattujen ja vapaaehtoisten työntekijöiden lukumäärän suhde vaihteli suuresti eri maissa, ja vaihteluväli oli 1:1-1:8. Nämä erot eivät näyttäneet riippuvan jäsenvaltion koosta, vauraudesta eivätkä mistään muustakaan yksittäisestä tekijästä. Voi olla, että suhde heijastaa perinne-eroja tai vapaaehtoistyön järjestäytyneisyyttä.

I.14 Vapaaehtoisten työntekijöiden määrä vaihteli myös suuresti yhdistyksen päätoimialan mukaan. Esimerkiksi kulttuuri-, virkistys- ja ihmisoikeusyhdistykset käyttivät huomattavasti enemmän vapaaehtoistyövoimaa kuin terveydenhuolto-, koulutus- ja sosiaalipalveluyhdistykset. Yleisesti yhdistyksissä ilmeni suuntausta käyttää joko palkattua työvoimaa tai vapaahetoisia. Jos yhdistyksellä oli vähän palkattuja työntekijöitä, sillä ei kuitenkaan välttämättä ollut vähäistä määrää vapaaehtoistyöntekijöitä tai päinvastoin; suhteet vaihtelivat suuresti.

Varat

I.15 Vastanneilla yhdistyksillä ja keskusliitoilla oli varallisuutta seuraavasti:

- rahoitusomaisuus 2 208 000 ecua
- kiinteä omaisuus 702 000 ecua
- kalusto 1 102 000 ecua
- muut varat 835 000 ecua
- **varallisuus yhteensä** 10 068 000 ecua

Nämä keskiarvot kätkevät laajan vaihtelun yhdistysten välillä ja eri maiden välillä. Yleisesti ottaen rikkaammissa jäsenvaltioissa toimivilla yhdistyksillä on keskimääräisesti korkeampi varallisuus, joskin näidenkin maiden välillä vaihtelu on aivan yhtä suurta kuin muuallakin. Sellaisissa jäsenvaltioissa, joissa on vielä jäänteitä vanhoista maaomaisuuden luovutuskelpoisuutta rajoittavista *mortmain*-laeista tai joissa perintölainsäädäntö on suhteellisen tiukkaa, yhdistyksillä on selvästi vähemmän kiinteää omaisuutta.

Kulut

I.16 Tiedot järjestöjen vuosikuluista eriteltiin **palkkoihin, hallintokuluihin ja muihin kuluihin**. Vastanneiden järjestöjen kulut olivat keskimäärin:

palkkakulut 27 743 000 ecua
hallintokulut 465 000 ecua
muut kulut 1 044 000 ecua
kulut yhteensä 31 149 000 ecua

Maiden välillä esiintyi pieniä eroja; varakkaammissa jäsenvaltioissa toimivat yhdistykset käyttivät yleensä keskimääräistä enemmän palkkoihin. Suurten järjestöjen hallintokulut olivat luonnollista kyllä suuremmat, samoin kuin keskusliittojen, joilla oli yleensä suuremmat hallintokulut kuin pienillä järjestöillä.

Tulonlähteet

I.17 Monet yhdistykset ovat riippuvaisia ulkoisesta tuesta, joka usein on peräisin valtiolta tai muilta viranomaisilta, mutta usein myös yksityishenkilöiltä tai muilta yksityisiltä lahjoittajilta. Monet yhdistykset ovat taloudellisesti itsenäisiä; ne saavat tulonsa jäsenmaksuista tai palvelujen tai tuotteiden myynnistä. Yhdistyksiltä kysyttiin tutkimuksessa miten suuri osuus niiden tuloista oli peräisin omista lähteistä ja miten suuri osuus kertyi ulkopuolisista lähteistä, esimerkiksi lahjoituksista ja tukimaksuista.

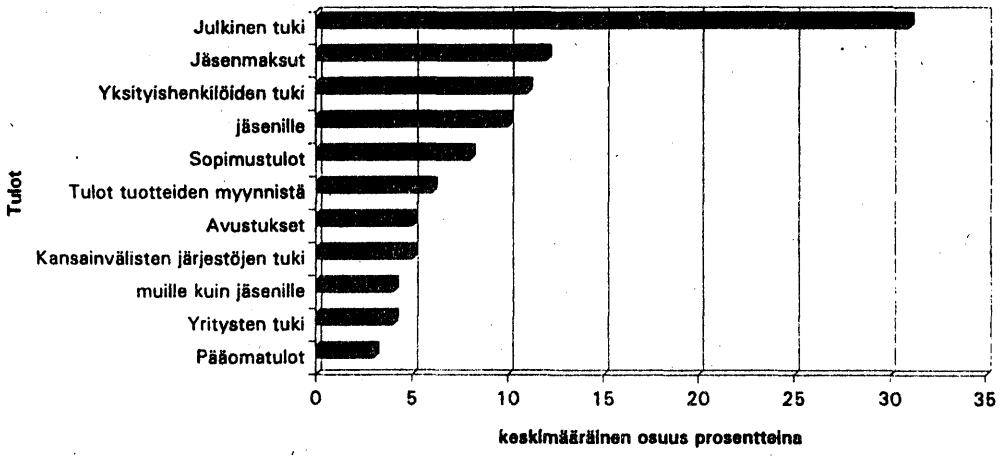
I.18 Tutkimusta varten tulot palvelujen (omille jäsenille tai ulkopuolisille) tai tuotteiden (esim. julkaisujen) myynnistä, jäsenmaksuista, pääomatuloista ja sopimustuloista luokiteltiin omaksi rahoitukseksi. Ulkopuolisiksi lähteiksi määriteltiin valtion ja muiden viranomaisten maksamat tuet sekä yksityishenkilöiden, kansainvälisten järjestöjen, säätiöiden ja yritysten tuki.

I.19 **Keskimäärin** yhdistysten omasta rahoituksesta suurin osuus kertyi jäsenmaksuista (30 %) ja palvelujen myynnistä (30 %, josta 20 % jäsenille ja 10 % ulkopuolisille). Seuraavaksi suurin osuus kertyi sopimuksista (17 %), tuotteiden myynnistä (15 %) ja pääomatulosta (8 %). Toisin sanoen, tyypillinen eurooppalainen järjestö saa keskimäärin 62 % omista tuloistaan jonkinlaisesta taloudellisesta toiminnasta, joko palvelujen suorasta myynnistä tai sopimusmyynnistä tai tuotteiden, esimerkiksi julkaisujen myynnistä. Keskiarvot kuitenkin kätkevät jälleen suuria rahoituslähteiden ja niiden keskinäisen painoarvon vaihteluja. Kahdessa jäsenvaltiossa tärkein oman rahoituksen kategoria oli myynti ulkopuolisille, ja kolmannessa taas jäsenmaksut olivat pieni tuloerä suhteessa viranomaisten kanssa tehtyihin sopimuksiin.

I.20 Ulkopuolisissa lähteissä ilmeni vähemmän vaihtelua. Kaikissa paitsi yhdessä jäsenvaltiossa yhdistysten ylivoimaisesti tärkein ulkopuolinen tulonlähde oli julkinen tuki (52 %). Seuraavaksi tärkein oli yksityishenkilöiden tuki (22 %), kansainvälisten järjestöjen tuki (10 %), säätiöiden avustukset (9 %) ja yritysten tuki (7 %). Keskiarvoista on jälleen sanottava, että kahta jäsenvaltiota lukuun ottamatta säätiöiden avustukset eivät olleet merkittävä tulonlähde (3-6 %), eikä myöskään yritysten tuki.

I.21 Kaikista sisäisen ja ulkopuolisen rahoituksen lähteistä selkeästi tärkein oli julkinen tuki ja seuraavaksi tärkein jäsenmaksut. Seuraavassa kaaviossa on esitetty kaikki oman ja ulkopuolisen rahoituksen lähteet ja niiden keskimääräiset prosenttiosuudet.

Omat ja ulkoiset tulot

I.22 Yhdistyksiltä ja keskusliitoilta pyydettiin lisätietoja myös oman ja ulkopuolisen tulon välisestä suhteesta viimeksi kuluneiden kolmen tilikauden aikana. Omien ja ulkopuolisten varojen suhde oli keskimäärin 45:55, eikä kolmen vuoden aikana ollut tapahtunut merkittäviä muutoksia. Kunakin vuonna muutamat yhdistykset tai keskusliitot väittivät kuitenkin saaneensa 100 % tuloistaan yksinomaan omista tai ulkopuolisista lähteistä. Toisin sanoen useimmat yhdistykset rahoittavat vähän alle puolet toiminnastaan itse ja saavat jonkinlaista tukea loppuosan kattamiseksi, mutta on olemassa myös yhdistyksiä, jotka ovat täysin omavaraisia ja yhdistyksiä, jotka ovat täysin riippuvaisia ulkopuolisesta avusta.

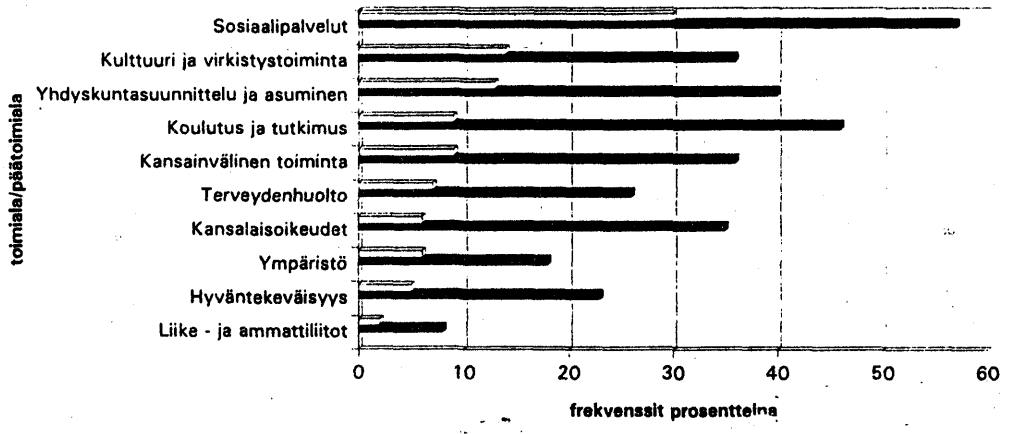
Toimiala

I.23 Kyselyssä oli määriteity seuraavat kymmenen päätoimialaa, joihin yhdistykset/keskusliitot luokiteltiin:

sosiaalipalvelut	**(57 %)**
koulutus ja tutkimus	**(46 %)**
yhdyskuntasuunnittelu ja asuminen	**(40 %)**
kulttuuri ja virkistystoiminta	**(36 %)**
kansainvälinen toiminta	**(35 %)**
kansalaisoikeudet ja vaikuttaminen	**(35 %)**
terveydenhuolto	**(26 %)**
hyväntekeväisyys ja vapaaehtoistyö	**(23 %)**
ympäristö	**(18 %)**
liike- ja ammattiliitot	**(8 %)**

I.24 Suluissa oleva luku ilmoittaa, miten suuri osa vastanneista ilmoitti alan yhdeksi toimialakseen. Luvut osoittavat, että monet yhdistykset toimivat useammalla alalla, kuten jo edellä todettiin. Tämä käy selvästi ilmi seuraavasta kaaviosta, jossa on esitetty muullakin kuin päätoimialallaan toimivien yhdistysten osuus. Eri maiden välillä on eroja, kuten odottaa saattaa, joskin on merkille pantavaa että sosiaalipalvelut nimettiin useimmin kaikissa paitsi kahdessa maassa (eikä ole todennäköistä, että tämä tulos koskee vain tätä otosta). Suurempia eroja löytyi kuitenkin, kun tarkasteltiin tarjottuja sosiaalipalveluja yksityiskohtaisemmin. Eri maiden yhdistykset erikoistuivat eri osa-alueisiin kuten perheisiin, nuorisotyöhön, vanhustyöhön tai vammaistyöhön. Viimeksi mainitut kolme ryhmää olivat yleisimmät. Tämä osoittanee, että hallitukset kääntyvät näiden ryhmien palveluja varten useimmiten yhdistysten puoleen.

Toimiala ja päätoimiala - frekvenssit prosentteina

I.25 Kun lukuja tarkastellaan yksityiskohtaisemmin esimerkiksi kulttuuri ja virkistystoiminnan kohdalta, havaitaan, että 41 % pääasiassa sen piiriin kuuluvista yhdistyksistä oli tekemisissä myös muiden samaan päätoimialaan sisältyvien toimintojen kanssa – urheilun (37 %), virkistys- ja ajanvietekerhojen (29 %) tai tiedotusvälineiden ja viestinnän (27 %) kanssa. Kulttuuria ja virkistystoimintaa harjoittivat sellaisetkin yhdistykset, jotka ilmoittivat päätoimialakseen jonkin muun alan.

I.26 Vastaavasti muutamat niistä yhdistyksistä, joiden päätoimiala oli terveydenhuolto, harjoittivat lisäksi kuntoutusta (36 %), julkisia terveydenhuoltopalveluja (35 %) tai hoitokotipalveluja (26 %). Hoitokodin mainitsi myös esim. 29 % niistä yhdistyksistä, jotka ilmoittivat päätoimialakseen hyväntekeväisyys- ja vapaaehtoistyön. Lisäksi 17 % pääasiassa sosiaalipalveluja harjoittavista yhdistyksistä toimi myös kuntoutuksessa.

I.27 Tämä monitoimisuus on tyypillistä yhdistystoiminnan perusfilosofialle, ja usein se kuvastaa yhdistysten asemaa avun tai tiedon tärkeimpänä tuottajana tietyllä alueella. Tällaiset yhdistykset ovat harvoin erikoistuneet yksinomaan tietylle alalle. Ne keskittyvät

hoitamaan ihmisiä ja heidän ongelmiaan. Tässä mielessä monet yhdistykset ovatkin eräänlainen täyden palvelun myymälä joko tietyn alueen kaikille asukkaille tai omalle kohderyhmälleen. Esimerkiksi vammaisia auttava yhdistys ei keskity ainoastaan vamman välittömien vaikutusten hoitoon vaan täyttää myös asiakkaidensa tieto- ja neuvontapalvelujen tarpeen ja huolehtii kaikista heihin vaikuttavista asioista, joihin tärkeänä osana kuuluvat vammaisten kansalaisoikeudet. Viimeksi mainittu seikka on erityisen tärkeä, kuten kaavio osoittaa: vaikka vain 6 % vastanneista yhdistyksistä piti itseään ensisijaisesti ihmisoikeusjärjestöinä, peräti 35 % ilmoitti harjoittavansa toimintaa ihmisoikeuksien alalla. Monitoimisuus on selvästi näkyvissä kautta koko kaavion.

I.28 Tarkasteltaessa eri aloilla toimivien yhdistysten kulu- ja varallisuusrakennetta havaittiin, että sosiaalipalvelu- ja terveydenhuoltoalan yhdistyksillä oli suurimmat kulut. Kansalaisoikeuksiin ja vaikuttamiseen keskittyvillä yhdistyksillä ja keskusliitoilla oli pienimmät kulut ja pienin varallisuus. Paras varallisuustilanne oli ympäristöyhdistyksillä ja -keskusliitoilla sekä niillä, joiden päätoimiala oli koulutus ja tutkimus.

I.29 Mitä tulee yhdistysten omiin tulonlähteisiin, kulttuurin ja virkistystoiminnan alalla tärkein tulonlähde oli palvelujen myynti jäsenille sekä jäsenmaksut. Kummankin lähteen osuus oli 29 %. Koulutus- ja tutkimustoiminnan sekä kansainvälisen toiminnan alalla sopimuspalvelut olivat tärkein tulonlähde (25 % ja 27 %) ja terveydenhuollon alalla taas jäsenmaksut (36 %). Sosiaalipalveluja tarjoavat yhdistykset totesivat jäsenmaksujen muodostavan huomattavan osan niiden omasta rahoituksesta (33 %), samoin kansalaisoikeusjärjestöt (38 %), yhdyskuntasuunnittelu- ja asumisjärjestöt (31 %) ja ympäristöjärjestöt (35 %). Toisaalta hyväntekeväisyysjärjestöt saivat suurimman osan omista tuloistaan palvelujen myymisestä jäsenilleen (28 %) ja ulkopuolisille (26 %). Liike- ja ammattijärjestöille jäsenmaksut olivat ylivoimaisesti suurin oma tulonlähde.

I.30 Mitä tulee ulkopuolisiin tulonlähteisiin, kaikkien alojen järjestöt saavat jonkinlaista ulkopuolista tukea. Tuen osuus vaihtelee suuresti: hyväntekeväisyysjärjestöillä ja -keskusliitoilla se on 31 %, liike- ja ammattijärjestöillä 73 %. Kuten aiemmin todettiin, yksityishenkilöiden lahjoitukset ovat myös tärkeä tulonlähde. Hyväntekeväisyysyhdistykset ja -keskusliitot ilmoittivat, että yksityishenkilöiden tuki muodosti 37 % niiden ulkopuolisista tuloista. Ympäristöjärjestöt ilmoittivat osuudeksi 29 %, ja sosiaalipalvelujen, koulutuksen ja tutkimuksen sekä kansainvälisen toiminnan alalla osuus oli noin viidennes. Suurin poikkeus tässä suhteessa olivat liike- ja ammattijärjestöt, joiden ulkopuolisesta rahoituksesta vain 2 % oli peräisin yksityishenkilöiltä.

Alueellinen ulottuvuus

I.31 Yhdistysten alueellista peittoa kysyttiin lähinnä siksi, että saataisiin kuva siitä, kuinka suuri osuus vastanneista pitää Eurooppaa merkittävänä vaikka ei välttämättä ainoana toiminta-alueenaan. Vastaukset vaihtelivat hämmästyttävän paljon: yhdessä maassa vain 4 % vastanneista halusi laajentua Eurooppaan, kun halukkuus korkeimmillaan oli 35 %. Näitä lukuja on kuitenkin tarkasteltava yhdessä yhdistysten Euroopan tasolla solmimien tai suunnittelemien kumppanuussuhteiden tai muiden toimintojen kanssa, jotka esitellään jäljempänä. On mielenkiintoista havaita, että järjestöjen halukkuus muodostaa kumppanuussuhteita Euroopassa ja se, miten tärkeänä järjestöt pitävät Euroopan tason toimintaa, eivät juurikaan korreloi.

I.32 Yhdistyksen toiminnan laajuus ei tietenkään ole suorassa suhteessa sen organisaatioon. Kansainvälisesti aktiivinen yhdistys voi olla paikallisesti sijoittunut, kun taas jossakin jäsenvaltiossa toimiva kansallinen järjestö ei kenties ole lainkaan kiinnostunut Euroopasta. Yleisesti ottaen voidaan kuitenkin sanoa, että mitä laajempi järjestön maantieteellinen ulottuvuus on, sitä aktiivisemmin se toimii kaikilla tasoilla. Useimmat kansalliset järjestöt katsoivat toimivansa aktiivisesti myös paikallisella ja alueellisella tasolla, mutta vain harvat paikalliset järjestöt katsoivat, että niiden toiminta ulottui kansalliselle tasolle. Useimmat Euroopan tasolla toimivat yhdistykset ovatkin myös järjestäytyneet kansallisella tasolla.

Kohderyhmät ja hyödynsaajat

I.33 Tutkimuksessa kysyttiin, minkä ihmisryhmien kanssa yhdistys työskentelee tai mihin sen toiminta kohdistuu sekä kenelle tai mille järjestöille se tarjoaa palvelujaan ja millä perusteella. Suurin osa yhdistyksistä ja keskusliitoista määritteli kohderyhmänsä laajasti. Vastanneista 46 % sanoi palvelevansa suurta yleisöä tai nuoria (37 %) tai aikuisia (35 %). Hyvin harvat yhdistykset ilmoittivat suppeammin määriteltyjä ryhmiä kohderyhmikseen. Tämän tuloksen merkitystä voidaan epäillä. Yhdistyksiä ei rajoitettu valitsemaan vain yhtä vaihtoehtoa, ja siksi on todennäköistä, että yhdistykset, joiden toiminta kohdistuu toisaalta tiettyyn ihmisryhmään (esim. huumeiden käyttäjät tai sotaveteraanit) ja toisaalta koko väestöön (esimerkiksi toiminnasta tiedottaminen tai tuen kerääminen), merkitsivät kohderyhmäkseen sekä asianomaisen ryhmän että suuren yleisön.

I.34 Yhdistyksiltä kysyttiin myös, kenelle ne tarjoavat palvelujaan. Yleisin vastaus tässäkin kohdassa oli suuri yleisö (39 %). Seuraavana tulivat kohderyhmä (38 %), jäsenet (36 %) ja hallitukset tai julkiset elimet (22 %). Se, missä määrin palveluja tarjottiin ilmaiseksi tai maksua vastaan, vaihteli maasta toiseen ja palvelujen kohderyhmän mukaan. Ilmaispalveluja tarjottiin useimmiten suurelle yleisölle ja jäsenille, ja maksullisia palveluja kohderyhmälle, asiakkaille tai viranomaisille.

I.35 Kaiken kaikkiaan yhdistykset ja keskusliitot tuottivat enemmän ilmaistuotteita ja -palveluja kuin maksullisia tuotteita ja palveluja. Ei olekaan yllättävää, että etupäässä ilmaispalveluja tarjoavat yhdistykset ja keskusliitot ovat riippuvaisempia ulkopuolisesta rahoituksesta kuin sellaiset, jotka laskuttavat palveluistaan. Ilmaispalvelujen ja maksullisten palvelujen osuus vaihtelee suuresti toimialan mukaan. Koditomien tukituotteet ja -palvelut ovat mitä todennäköisimmin ilmaisia (tai ainakin erittäin halpoja), kun taas esimerkiksi aikuiskoulutuksesta voi olla kohtuullista periä maksu. Urheilukerhot, joissa voidaan tarvita kalliita välineitä tai jotka ovat arvostettuja, tarjoavat vähemmän ilmaisia etuja kuin sosiaalipalveluyhdistykset, etenkin epäviralliset yhdistykset.

Nämä [illegible]kset yhdistettynä yhdistysten tulorakenteeseen antavat selkeän kuvan näiden järjestöjen tulonsiirtotehtävän tärkeydestä.

Euroopan yhteisön laajuiset yhdistysten ja keskusliittojen kumppanuussuhteet

I.36 Käytetyn menetelmän vuoksi näytteessä on varmasti suurempi osuus Euroopan tasolla toimivia yhdistyksiä kuin tieteellisesti toimitetussa otannassa olisi ollut. Tulokset osoittavat kuitenkin vakuuttavasti, että ala on alkanut etsiä yhteistyömahdollisuuksia yhteisön sisällä: 50 % asianomaiseen kysymykseen vastanneista yhdistyksistä eli lähes neljännes kaikista vastanneista ilmoitti jo harjoittavansa kansainvälistä toimintaa jonkinlaisessa kumppanuussuhteessa yhteisön jonkin toisen jäsenvaltion kansalaisten tai järjestöjen kanssa.

I.37 Koska suurin osa Euroopan tasolla jo toimivista tunnetuista verkostoista on lähtöisin yhteisön pohjoisista jäsenvaltioista, olisi voinut olettaa, että kansainvälisten kumppanuussuhteiden muodostaminen on vähemmän suosittua unionin eteläosissa. Tulokset eivät kuitenkaan tukeneet tätä olettamusta. Vaikka maiden välillä oli osin hankalasti selitettäviä eroja, ei pohjoisen ja etelän välillä ollut selkeää eroavuutta.

I.38 46 % vastanneista ilmoitti harkitsevansa rajan yli tapahtuvia kumppanuussuhteita tulevaisuudessa. Mielenkiintoista kyllä maakohtainen tarkastelu osoitti, että niissä maissa, joissa muodostettujen kumppanuussuhteiden määrä on keskimääräistä alhaisempi, on eniten suunnitelmia tulevista kumppanuuksista. Toisin sanoen niissä maissa, jotka ovat jääneet jälkeen Euroopan tason toiminnassa, pyritään tasoittamaan tilannetta.

I.39 Kumppanuussuhteita jo solmineista yhdistyksistä 27 % harjoitti sosiaalipalveluja, 14 % kulttuuria ja virkistystoimintaa, 13 % kansainvälistä toimintaa, 11 % koulutusta ja tutkimusta ja 10 % yhdyskuntasuunnittelu- ja asumistoimintaa. Niillä aloilla, joilla kumppanuussuhteita on tähän mennessä muodostettu vähän, näyttää olevan voimakkaimpia pyrkimyksiä kansainvälisen työn laajentamiseksi: niinpä esimerkiksi yhdyskuntasuunnittelu- ja asumistoimintaa harjoittavista yhdistyksistä peräti 75 % ilmoitti aikovansa solmia kumppanuussuhteita tulevaisuudessa. Toisaalta vain 22 % terveydenhuoltoalan yhdistyksistä ilmoitti tällaisesta aikomuksesta. Tämä saattaa heijastaa sitä, että monet yhdistykset tarjoavat itse asiassa julkisia palveluja, ja vieläpä hyvin säännellyllä alalla. Tällaisissa tapauksissa kansainvälisistä kumppanuussuhteista ei välttämättä ole yhdistykselle suurta hyötyä, eivätkä ne siksi houkuttele.

Ongelmia kumppanuussuhteiden muodostamisessa

I.40 Kumppanuussuhteita jo muodostaneista yhdistyksistä vähän yli puolet ilmoitti kohdanneensa ongelmia kumppanuussuhteen muodostamisessa tai hoitamisessa. Ongelmat olivat yleisesti ottaen seuraavanlaisia:

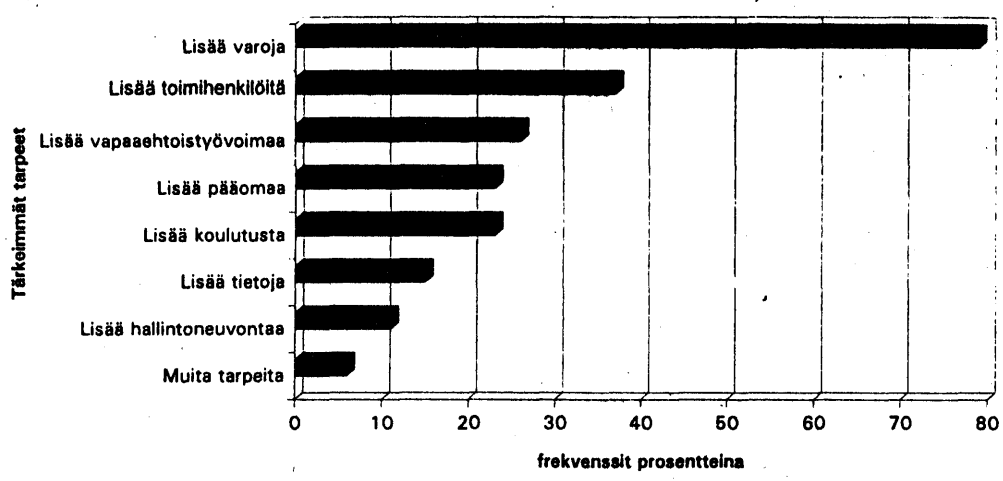
verotuksellisia	21 %
juridisia	19 %
hallinnollisia	29 %
viestinnällisiä	51 %
muita	35 %

Prosenttiluvut osoittavat, miten suuri osuus vastanneista oli kohdannut mainitunlaisia ongelmia. Kansallisten, alueellisten ja paikallisten järjestöjen välillä ei ollut suuriakaan eroja, joskin pienillä järjestöillä tuntui olevan vähemmän vaikeuksia. Merkittävä tulos on tietenkin se, miten suuressa määrin viestintä on aiheuttanut ongelmia, joskin juridisten ja verotuksellisten ongelmien osuus on myös huomattava. On todennäköistä, että juridiset ongelmat poistuvat suurelta osin, kun ehdotettu eurooppalainen yhdistyksen perussääntö hyväksytään. Viestinnän esteistä suurin on varmaankin kieli, mutta muut kulttuuritekijät voivat myös vaikuttaa asiaan. Alan tehtävä ja merkitys on eri maissa voitu ymmärtää väärin, samoin järjestöjen toimintatapa, kulttuuriin, lainsäädäntöön ja verotukseen liittyvistä tekijöistä on voinut puuttua tietoja, työtavat ovat saattaneet olla erilaisia jne.

Yhdistysten tärkeimmät tulevaisuuden tarpeet

I.41 Vastaajilta kysyttiin, mitä he pitivät yhdistyksensä tärkeimpinä tulevaisuuden tarpeina. Tulokset esitetään jäljempänä.

Eurooppalaisten yhdistysten/keskusliittojen tärkeimmät tarpeet

Tuloksista käy selvästi ilmi, että lähes poikkeuksetta kaivataan lisää etenkin varoja ja myös henkilökuntaa. Tämä tarve on olemassa kaikissa jäsenvaltioissa, joskin köyhemmissä maissa, joissa ala on heikommin kehittynyt, yhdistykset tuntevat varojen puutteen kipeämmin. Yhdistykset eivät yleisesti ottaen ole pääomavaltaisia, eikä niin ollen olekaan yllättävää, etteivät yhdistykset kaipaa samassa määrin lisää pääomaa, vaikka lähes neljännes vastanneista mainitsi myös pääoman tarpeen.

I.42 Tarve saada lisää palkattua henkilökuntaa tuntuu olevan etupäässä vanhempien (vuosien 1945 ja 1950 välillä perustettujen) yhdistysten ongelma. Nuoremmat yhdistykset kaipaavat pikemminkin tietoja ja hallintoa koskevaa neuvontaa. Tarve saada lisää vapaaehtoistyövoimaa oli hyvin yleinen, mutta erityisen voimakas terveydenhuollon sekä tietenkin hyväntekeväisyyden ja vapaaehtoistyön aloilla. Koulutuksen tarpeen mainitsi lähes neljännes vastanneista, ja tarve tuntuu esiintyvän kaikilla aloilla yhdistysten iästä riippumatta.

Näkökohtia komissiolle: alan kehittäminen Euroopan tasolla

I.43 Lopuksi vastaajia pyydettiin esittämään näkökohtia tuotavaksi komission tietoisuuteen sekä tekemään ehdotuksia siitä, miten komissio voisi auttaa alan kehittämistä Euroopan tasolla. Vastaukset vaihtelivat yksinkertaisista vaatimuksista yhteishyödyllisen alan tai jonkin järjestön tunnustamiseksi monimutkaisiin ehdotuksiin Euroopan yhteisön politiikan muuttamiseksi tai laajentamiseksi.

LIITE II: YHDISTYSTEN JA SÄÄTIÖIDEN OIKEUDELLINEN JA VEROTUKSELLINEN ASEMA

II.1 Seuraavassa esitetään katsaus oikeudellisiin ja taloudellisiin piirteisiin, joihin yhdistysten ja säätiöiden toiminta perustuu kussakin jäsenvaltiossa. Kappaleessa 2.3 annetun määritelmän mukaisesti huomioon ei oteta joissakin jäsenvaltioissa toimivia taloudellisia yhdistyksiä, jotka voivat harjoittaa liiketoimintaa tai muuta voittoa tuottavaa toimintaa, eikä liioin yksityisluonteisia säätiöitä.

Oikeudellinen perusta

II.2 Vapaus perustaa yhdistys ja liittyä yhdistykseen (sekä erota siitä) on nykyään taattu kaikissa yhteisön jäsenvaltioissa, yleensä perustuslaissa. Yhdistymisvapauden takaa tietenkin myös Euroopan ihmisoikeussopimus.[9] Yleisesti ottaen minkä tahansa jäsenvaltion kansalaiset voivat perustaa yhdistyksen tai säätiön minne tahansa yhteisön alueella, joskin jotkut jäsenvaltiot edellyttävät, että niiden alueella perustettavan yhdistyksen tai säätiön jäsenistä vähimmäismäärä on kyseisen jäsenvaltion kansalaisia tai heillä on siellä kotipaikka.[10] Toisilla jäsenvaltioilla taas on erilliset määräykset, jolloin ulkomaalaiset voivat perustaa yhdistyksen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti rekisteröinnin tai julkistamisen osalta, mutta hallinto on yhdistyksen perustajien kotimaan sisäisten määräysten alainen.

II.3 Jos tehdään ero julkisoikeuden ja yksityisoikeuden välillä, yhdistykset ja säätiöt kuuluvat yleisesti ottaen yksityisoikeuden piiriin. Kaikki jäsenvaltiot eivät määrittele yhdistyksiä tai säätiöitä yksiselitteisesti, eivätkä kaikki tee oikeudellista eroa yhdistysten ja säätiöiden välillä. Tässä kirjassa yhdistys voidaan kuitenkin määritellä ryhmäksi yksilöitä, jotka ovat liittyneet yhteen yleishyödyllistä toimintaa varten. Säätiö taas on järjestö, jonka tehtävänä on hoitaa yleishyödylliseen toimintaan tarkoitettuja lahjoitusvaroja tai tulonlähdettä.

II.4 Tämä osa puheena olevasta alasta on näin ollen osittain yhtä lailla yksityinen kuin julkinenkin. Tästä seuraa, että lainsäädännössä on erotettava tämänkaltainen toiminta puhtaasti yksityisestä toiminnasta, valtion toiminnasta ja liiketoiminnasta. Euroopan yhteisön puitteissa tämä on aikaansaatu joko **muodollisesti** – määräämällä yleishyödyllisille järjestöille organisaatiota ja hallintoa koskevat peruspiirteet joita on noudatettava – tai **tavoitteen mukaan** – määrittelemällä, millainen toiminta katsotaan yleishyödylliseksi, ja säätämällä, miten järjestölle taataan voittoa tavoittelemattoman yhteisön asema.

II.5 Laajasti ottaen ensin mainittu lähestymistapa (yleishyödyllisten järjestöjen määrittäminen muodolliselta pohjalta) perustuu roomalaiseen lakiperinteeseen, kun taas jälkimmäinen – yleishyödyllisyyden määrittäminen toiminnan tarkoituksen (hyväntekeväisyyden) perusteella – juontaa juurensa common law -perinteestä.

II.6 Usein näiden kahden lähestymistavan välille tehdään selvä ero, ja niiden perustana olevat oikeudenkäyttöperinteet ovat toki hyvin erilaiset. Käytännössä lähestymistapojen välinen ero ei kuitenkaan ole suuri. Monissa lainsäädännöissä on erityisiä säädöksiä

---

9 Euroopan ihmisoikeussopimuksen 16 artiklassa sallitaan poikkeukset yhdistymisvapauteen vieraan maan kansalaisten harjoittaman poliittisen toiminnan osalta.

10 Tämä on itse asiassa ristiriidassa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 ja 52 artiklan kanssa.

yhdistyksistä, joiden toiminta on osittain yleishyödyllistä, sekä erilaisia verohelpotusten tasoja; toisin sanoen käytännössä monissa jäsenvaltioissa järjestöt määritellään sekä muodollisen rakenteensa että tavoitteidensa kautta. On myös totta, että käytännössä säätiöitä koskeva peruslainsäädäntö (erityisesti mitä tulee varojen suojaamiseen ja kaikkeen mitä siitä seuraa) on hyvin samankaltaista sekä roomalais-germaanista oikeusperinnettä soveltavissa maissa että common law -maissa. Yhteys lienee historiallista perua. Hyväntekeväisyysperinne on jatkunut common law -maissa katkeamatta, eikä eroa ole koskaan tehty yhdistysten ja säätiöiden välille – molemmat katsotaan hyväntekeväisyysjärjestöiksi. Koska säätiö on vanhempi järjestömuoto, vaikuttaa siltä, että lakia sovellettiin myöhemmin yhdistyksiin ilman suuria muutoksia. Sen sijaan monissa roomalaisen oikeusperinteen maissa tätä jatkuvuutta ei ole ollut, ja järjestötyyppien lainsäädäntö on eriytynyt.

II.7 Yhdistykset voivat olla rekisteröityjä tai rekisteröimättömiä; molemmat muodot tunnustetaan kaikissa lainsäädännöissä. On todennäköistä, että suurin osa yhteisön alueella toimivista yhdistyksistä on rekisteröimättömiä ja niin ollen vailla oikeushenkilöllisyyttä. Rekisteröimättömyydestä on tiettyjä haittoja: yhdistyksen varainhankinta saattaa olla vaikeaa, ja sen hallituksen jäsenet tai edunvalvojat, joiden nimissä yhdistys toimii, joutuvat hankalaan henkilökohtaiseen vastuuseen yhdistyksen toiminnasta. Useimmissa tapauksissa laki kuitenkin lievittää hankaluuksia, esimerkiksi asiamieslain kautta tai siten, että yhdistyksellä voi olla yhteinen rahasto, johon jäsenet maksavat osuuksia ja josta yhdistyksen velat ensisijaisesti maksetaan. Useimmissa lainsäädännöissä voi lisäksi rekisteröimätönkin yhdistys olla oikeuskelpoinen yhdistyksenä (sen sijaan että osapuolena olisi vastuunalainen hallituksen jäsen henkilökohtaisesti).

II.8 Roomalaisen oikeuden maissa yhdistyksen rekisteröinti käy yleensä siten, että yhdistyslain mukaiset yhdistyksen säännöt ja luettelo (hallituksen) jäsenistä julkaistaan asianmukaisessa virallisessa julkaisussa. Yhdistyksen rekisteröinti voidaan evätä, jos sen säännöt eivät ole lainmukaiset. Rekisteröinnin evääminen tältä pohjalta on puhtaasti hallinnollinen toimenpide eikä tarkoita järjestön aseman poliittista tuomitsemista. Tällainen peruste on sen vuoksi erotettava tarkasti sellaisista perusteista, joiden nojalla järjestöltä voidaan evätä tietty verotuksellinen asema (ks. kohdat 5.14 ja 5.15 jäljempänä). Yleensä edellytetään, että yhdistyksen säännöt (ja usein täydellinen tai osittainen jäsenluettelo) rekisteröidään alioikeudessa tai asianomaisessa ministeriössä, aluehallinnossa tai paikallishallinnossa. Kaikilla säätiöillä on oikeushenkilöllisyys, joka taas saavutetaan julkaisemalla säätiön säännöt jne. Toisin kuin yhdistykset, säätiöt alistetaan yleensä jonkinlaiseen ennakkotarkastukseen sen varmistamiseksi, että niiden säännöt ovat tarkalleen lainmukaiset, että hallinnon jatkuvuudesta on asianmukaisesti huolehdittu (koska useimmat säätiöt on perustettu ikuisiksi) ja että säätiön varat riittävät sen päämäärien toteuttamiseen.

II.9 Common law -järjestelmässä ei ole olemassa mitään erityistä rekisteröintimuotoa yhdistyksille tai säätiöille. Järjestö, joka haluaa itselleen virallisen aseman suoman edun tai suojan, voi valita useasta eri menettelytavasta järjestön toimialan mukaisesti. Tavallisin muoto on "company limited by guarantee" (yhtiö, jonka vastuuvelvollisuus on rajoitettu takauksella) – käytännössä voittoa jakamaton yhtiö; muita muotoja ovat "housing association" (asuntoyhdistys) tai "friendly society" (hyväntekeväisyys). Joissakin

(harvoissa) tapauksissa hyväntekeväisyysyhdistys tai -säätiö on perustettu kuninkaallisella peruskirjalla tai parlamentin erityislailla.

II.10 Rekisteröinti tavalla tai toisella on mahdollista kaikissa jäsenvaltioissa, mutta rekisteröinnin tuoma oikeuskelpoisuus vaihtelee. Joissakin jäsenvaltioissa oikeuskelpoisuus on käytännössä rajaton (kunhan järjestö noudattaa toiminnassa omia sääntöjään). Toisissa jäsenvaltioissa taas yhdistykset ja säätiöt eivät voi ottaa vastaan testamentti- tai muita lahjoituksia tai omistaa kiinteää omaisuutta ilman asianomaisen viranomaisen lupaa.

II.11 Vaikea kysymys on myös se, missä määrin yhdistykset ja säätiöt (erityisesti yhdistykset) voivat harjoittaa taloudellista toimintaa menettämättä verotusetujaan, ja myös tässä kysymyksessä on eroja. Kaikki jäsenvaltiot sallivat jonkinasteisen taloudellisen toiminnan; yleensä sovelletaan sääntöä, jonka mukaan tällainen toiminta ei saa olla yhdistyksen ensisijainen toimintamuoto. Yhdistys ei siis harjoita taloudellista toimintaa sen itsensä vuoksi, vaan taloudellisen toiminnan tarkoituksena on tukea yhdistyksen yleishyödyllisiä tavoitteita ja toiminta liittyy välittömästi yhdistyksen tavoitteisiin siten, ettei sen tarkoituksena ole yksinomaan yhdistyksen talouden yleinen kohentaminen. Koska yhdistys ei saa jakaa voittoa, taloudellisen toiminnan tuotto on tietenkin sijoitettava yhdistyksen tavoitteita palvelevaan käyttöön. Joissakin oikeuskäytännöissä yhdistys tai säätiö voi täydentää tulojaan perustamalla tai hankkimalla omistukseensa erillisen liikeyrityksen, jonka voitot tuloutetaan omistajajärjestölle.

Kilpailusääntöjen osalta noudatetaan kaikkia kilpailua koskevia sääntöjä ja alan erityispiirteet otetaan huomioon.

Verotus

II.12 Kaikki jäsenvaltiot antavat eräille yhdistyksille – laajasti ottaen niille, joiden toiminnan katsotaan olevan yleishyödyllistä – jonkinasteisia verohelpotuksia, joko täyden vapautuksen yhtiö- ja yritysverotuksesta, yrityksiä alemman verokannan tai tietyn minimitulorajan, jonka alittavalta tulolta veroa ei kanneta. Nämä helpotukset eivät välttämättä sulje toisiaan pois. Yhdistys voi kuitenkin joutua maksamaan tuloveroa, vaikka se on vapautettu yritysverosta. Joissakin jäsenvaltioissa yhdistykset ja säätiöt on osaksi tai kokonaan vapautettu omistamansa kiinteistön omaisuusveroista. Joissakin harvoissa tapauksissa järjestöt on osittain vapautettu työnantajan veroista.

II.13 Vaikka tiettyjen yhdistysten ja säätiöiden jonkinasteinen verovapaus onkin yleisesti hyväksytty periaate, eri jäsenvaltioiden lähestymistavat poikkeavat toisistaan suuresti, samoin kuin se, minkä laajuisina verohelpotuksia myönnetään eri aloilla toimiville järjestöille. Joissakin oikeuskäytännöissä yhdistykset ja säätiöt ovat periaatteessa verotukseltaan samassa asemassa kuin yritykset, eivätkä ne saa helpotusta välittömistä veroista, ellei helpotuksia erikseen myönnetä (joko lainsäädännön mukaisesti tiettyjen tavoitteiden perusteella tai yksittäistapauksissa asianomaisen viranomaisen toimesta). Toisissa oikeuskäytännöissä taas (erityisesti niissä, joissa yhdistykset ja säätiöt on määritelty yleishyödyllisiksi) verohelpotus on automaattinen, mutta oikeus siihen voidaan menettää jos yhdistyksen katsotaan harjoittavan kaupallista ansiotoimintaa laajemmin kuin laki tai oikeuskäytäntö sallii. Tällöin järjestön verotuksellinen erityisasema voidaan poistaa kokonaan tai niiden toimintojen osalta, jotka katsotaan voiton tavoitteluksi sanotulla tavalla.

II.14 Näiden erojen lisäksi jäsenvaltiot määrittelevät yleishyödyllisen toiminnan hyvin eri tavoin. Näin ollen eri aloilla toimivien yhdistysten ja säätiöiden mahdollisuuksissa saada verohelpotuksia on merkittäviä eroja. Eräissä oikeuskäytännöissä määritellään verohelpotusten perustana oleva yleishyödyllisyys hyvin laajasti ja yleisellä tasolla, esimerkiksi siten, että yleishyödylliseksi toiminnaksi katsotaan mikä tahansa toiminta, josta on yhteistä hyötyä. Tällainen oikeuskäytäntö antaa yleensä täyden verovapauden kaikille järjestöille, jotka täyttävät tämän väljän edellytyksen. Toisissa jäsenvaltioissa seula on tiukempi. Yhdessä jäsenvaltiossa verohelpotusten piirissä on vain pieni määrä yksittäisiä järjestöjä, jotka on erikseen nimetty lainsäädännössä. Toisissa jäsenvaltioissa käytäntö on paitsi rajattu myös järjestöjä luokitteleva. Niinpä saattaa olla, että kaikille voittoa tuottamattomille järjestöille on taattu lievä verohelpotus, kun taas suurempaa verohelpotusta nauttivat vain tietyillä rajatuilla aloilla toimivat järjestöt (tavallisimmin terveydenhoito-, kulttuuri- ja sosiaalialoilla), joiden hallinnolle ja taloudenpidolle on asetettu tarkat rajoitukset. Tällainen verotuksellinen erikoisasema on aina hallinnollisesti ja poliittisesti harkinnanvarainen, ja muutamissa jäsenvaltioissa sen myöntäminen on käymässä yhä harvinaisemmaksi.

Lahjoittajien verohelpotukset

II.15 Kaikki jäsenvaltiot antavat jonkinasteisen verohelpotuksen niille, jotka tekevät lahjoituksia yhdistyksille tai säätiöille, olivatpa lahjoittajat yksityisiä ihmisiä, yhtiöitä tai muita yhteisöjä. Verohelpotuksia voidaan myöntää joko tietty enimmäismäärä verovuotta kohti tai tietty enimmäisosuus (prosentteina) lahjoittajan brutto- tai nettotuloista. Yhtiöiden osalta tilanne on yleensä sama. Verohelpotuksia voidaan myöntää joko tietty enimmäismäärä tai tietty enimmäisosuus voitosta ennen veroja tai verojen jälkeen. Voidaan myös määrätä vähimmäismäärä tai -osuus, ja yhtiöillä enimmäislahjoitus voidaan laskea liikevaihdon eikä voiton perusteella.

II.16 Eräät jäsenvaltiot myöntävät jonkinasteisen verohelpotuksen kaikille, jotka tekevät lahjoituksen yleishyödyllistä toimintaa harjoittavalle yhdistykselle tai säätiölle laajasti käsitettynä. Toisissa jäsenvaltioissa käytetään tiukempia perusteita, jolloin verohelpotusten piiriin kuuluvat vain lahjoitukset sellaisille järjestöille, joille on itselleen myönnetty verotuksellinen erikoisasema. Näissä jäsenvaltioissa itse asiassa järjestö ei yleensä voi lainkaan ottaa vastaan lahjoituksia ellei sillä ole tällaista erikoisasemaa (ks. kohta 5.10 edellä). Oikeuskäytännöissä, joissa yhdistyksillä ja säätiöillä tavallisesti on rajoitettu oikeuskelpoisuus, myös lahjoitusten vastaanottamiseen oikeutetut yhdistykset voivat joutua hankkiutumaan eroon kiinteää omaisuutta käsittävästä lahjoituksesta tietyn ajan kuluessa. Joissakin jäsenvaltioissa yhdistys tai säätiö voi joutua maksamaan veroa saamastaan lahjoituksesta.

II.17 Myös jäsenvaltioiden asenne testamenttilahjoituksiin vaihtelee. Joissakin jäsenvaltioissa yksityishenkilöt voivat jättää osan omaisuudestaan tai koko omaisuutensa haluamalleen yhdistykselle tai säätiölle. Monet tekevätkin näin, vaikka se nykyään tuntuukin olevan aikaisempaa harvinaisempaa. Vaihtoehtoisesti yksityishenkilö voi testamentilla perustaa uuden yhteisön (yleensä säätiön), jolla on tietty tarkoitus. Tällaiset testamenttilahjoitukset ovat yleensä verovapaita niin lahjoittajan kuolinpesälle kuin lahjoituksen vastaanottajalle. Kuitenkin niissä maissa, joissa yhdistyksillä ja säätiöillä on rajoitettu oikeuskelpoisuus, saattaa olla mahdotonta testamentata omaisuudestaan enempää kuin nimellinen osuus yhdistykselle tai säätiölle ellei

lahjoituksen saaja ole hankkinut erikseen lupaa viranomaisilta sen vastaanottamiseen. Omaisuuden testamenttaamista voi lisäksi mutkistaa tiukka perintölainsäädäntö tai huomattavan suuri vähimmäisvaatimus säätiölle tulevan omaisuuden arvosta.

Välillinen verotus

II.18 Toukokuun 17. päivänä 1977 annetun kuudennen direktiivin 77/388/ETY[11] 13 artiklan A kohdan 1 alakohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot vapauttavat arvonlisäverosta tietyt yleishyödylliset toiminnot, esimerkiksi sairaala- ja lääkärihoidon sekä sosiaalihuolto- ja sosiaaliturva-alaan ja lastensuojeluun, nuorisotyöhön ja nuorisokoulutukseen ja niin edelleen[12] läheisesti liittyvät tuotteet ja palvelut. Monet yhdistykset ja säätiöt tuottavat juuri tällaisia palveluita, ja ne saavat toiminnalleen vapautuksen arvonlisäverosta hankkimalla etukäteen jäsenvaltionsa tunnustuksen. Ne eivät joudu tekemään arvonlisäveroilmoituksia, lisäämään hintoihinsa arvonlisäveroa eivätkä maksamaan sitä myyntituloistaan. Lisäksi jäsenvaltiot voivat edellyttää 13 artiklan A kohdan 2 alakohdan mukaisesti tiettyjä ehtoja mainittujen verovapautusten myöntämiseksi muille kuin lainsäädännössä määritellyille järjestöille. Näiden ehtojen tarkoituksena on varmistaa, että verosta vapautetut yhteisöt toimivat vilpittömässä mielessä voittoa tavoittelemattomina järjestöinä, joiden toiminta ei vaikuta veronalaisten kaupallisten yritysten kilpailutilanteeseen. Sinänsä mahdollisuus asettaa ehtoja verosta vapauttamiselle näyttäisi jättävän huomattavan määrän pelivaraa yhdistysten suhteen, mutta käytännössä kaikki jäsenvaltiot ovat pienin poikkeuksin toteuttaneet 13 artiklassa mainitut vapautukset.

II.19 Yllä olevien vapautusten lisäksi eräät jäsenvaltiot soveltavat nollaveroa tiettyihin tuotteisiin. Tällöin voittoa tavoittelemattomat järjestöt voivat periä tuotteen hintaan sisältyvän arvonlisäveron takaisin.

---

11 Tämä kuudentena direktiivinä tunnettu säädös ohjaa jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamista sekä määrittelee yhteisen arvonlisäverojärjestelmän ja yhtenäisen perustan sen arvioimiseksi.

12 Näiden toimintojen verovapaudelle asetetaan tietyt ehdot (ks. 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan b, g, h ja i alakohta); vapautus ei ole automaattinen.

LIITE III: YHDISTYSTEN JA SÄÄTIÖIDEN OIKEUDELLINEN JA VEROTUKSELLINEN ASEMA

BELGIA

YHDISTYKSET

OIKEUDELLINEN ASEMA

1. Onko yhdistymisvapaus taattu lainsäädännössä?

   Kyllä, vuonna 1994 muutetun perustuslain 27 artiklassa.

2. Perusmääritelmä

   Yhdistys on tarkasti ottaen usean henkilön välinen sopimus yhteisestä toiminnasta asettamalla käytettäväksi tietyt aineelliset voimavarat ja tavoitteena muu kuin voiton tuottaminen tai jakaminen. (Yhdistys merkitsee tiettyä yhteisen toiminnan pysyvyyttä).

3. Perustajien vähimmäismäärä

   Kolme (yleishyödyllisillä yhdistyksillä).

   Kaksi (kansainvälisillä yhdistyksillä, jotka ovat Belgian lainsäädännön tai jonkun ulkomaan lainsäädännön alaisia).

4. Tärkeimmät yhdistysmuodot

   Lakiin perustumaton yhdistys (jota ei ole perustettu lainsäädännössä määrätyssä muodossa ja jolla ei ole oikeushenkilöllisyyttä).

   Yleishyödyllinen yhdistys (*ASBL, Association Sans But Lucrati)*, määritellään 27. kesäkuuta 1921 annetussa laissa järjestöksi, joka ei harjoita teollista tai kaupallista toimintaa eikä pyri tuottamaan jäsenilleen aineellista hyötyä.

   Belgian lainsäädännön mukaisesti kansainvälinen yhdistys (*Association Internationale de droit belge*) on hyväntekeväisyyttä harjoittava tai uskonnollisia, tieteellisiä, taiteellisia tai kasvatuksellisia tarkoitusperiä ajava yhdistys (25. lokakuuta 1919 annettu laki).

   Ulkomaisen lainsäädännön alainen kansainvälinen yhdistys (*Association Internationale de droit étranger*): säännöt vastaavat samoja tarkoitusperiä kuin Belgian lainsäädännön alaisilla kansainvälisillä yhdistyksillä (vrt. 25. lokakuuta 1919 annetun lain 8 artikla, jonka mukaan ulkomailla kotipaikkaansa pitävän kansainvälisen yhdistyksen on mahdollista avata toimisto Belgiassa).

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

   Yleishyödyllinen yhdistys (*ASBL*): 3/5 jäsenistä on oltava Belgian kansalaisia tai Belgiassa asuvia (jotka ovat Belgiaan sijoittautuneita ja jotka ovat Belgian väestörekisterissä). Muutoin yhdistys ei voi vedota oikeushenkilöllisyyteensä suhteessa kolmansiin osapuoliin, jotka voivat puolestaan siitä huolimatta vedota oikeushenkilöllisyyteensä.

   Belgian lainsäädännön alainen kansainvälinen yhdistys: vähintään yhden hallituksen jäsenen on oltava Belgian kansalainen, muille jäsenille ei aseteta ehtoja.

   Ulkomaisen lainsäädännön alainen kansainvälinen yhdistys: ei kansalaisuusehtoja.

6. Oikeushenkilöllisyys ja sen hankkiminen

   Yleishyödyllinen yhdistys: julkaisemalla yhdistyksen säännöt ja sen hallituksen jäsenten suku- ja etunimet, ammatit ja osoitteet virallisen lehden (*Moniteur)* liitteissä.

Belgian lainsäädännön alainen kansainvälinen yhdistys: kuninkaallisella asetuksella (jonka ote julkaistaan virallisessa lehdessä); oikeushenkilöllisyyden oikeusvaikutukset kolmansiin nähden alkavat 10 päivää sääntöjen julkaisemisen jälkeen virallisen lehden liitteissä; mukana on oltava hallituksen jäsenten suku- ja etunimet, ammatit ja kotipaikat.

Ulkomaisen lainsäädännön alainen kansainvälinen yhdistys: oikeushenkilöllisyyden oikeusvaikutukset kolmansiin nähden alkavat 10 päivää sääntöjen julkaisemisen jälkeen virallisen lehden liitteissä, mukana on oltava Belgian lainsäädännön alaisilta kansainvälisiltä yhdistyksiltä vaadittavat vastaavat tiedot (mukaan lukien Belgiassa olevan toimiston osoite). Julkaiseminen edellyttää hallituksen ennakkohyväksyntää.

7. Oikeuskelpoisuus

Kiinteä omaisuus

Kaikki yhdistykset voivat pysyvästi omistaa vain sellaista kiinteää omaisuutta, joka on ehdottoman välttämätöntä niiden sääntöjenmukaisten tarkoitusten toteuttamiseksi (oikeuskelpoisuuden laajennus seuraaville: *Faculté universitaire Notre-Dame de la Paix à Namur, Faculté Saint Louis à Brux' 'les*).

Lahjoitukset

Yleishyödylliset yhdistykset: 400 000 Belgian frangia ylittäviin irtainta omaisuutta oleviin lahjoituksiin (mukaan lukien käteisvarat) ja kiinteistölahjoituksiin on oltava kuninkaallisella asetuksella myönnetty lupa.

Kansainväliset yhdistykset: kaikkiin lahjoituksiin (niiden arvosta riippumatta)on oltava kuninkaallisella asetuksella myönnetty lupa.

Lupaa ei vaadita yleishyödylliseltä yhdistykseltä toiselle yleishyödylliselle yhdistykselle siirrettyihin tavaroihin, jotka on tarkoitettu lahjoittajan toimintaa vastaavan toiminnan edistämiseen, eikä julkisoikeudellisten laitosten yleishyödylliselle yhdistykselle antamiin lahjoituksiin eikä keräysten tuottoihin jne.

8. Määrämuotoiset säännöt

Yleishyödyllinen yhdistys: alkuperäinen tai virallisesti vahvistamaton asiakirja kirjallisena, sisällettävä tiettyjä pakollisia mainintoja, kuten pääasiallinen tarkoitus (vuoden 1919 lain 2 artikla).

Belgian lainsäädännön alainen kansainvälinen yhdistys: samat vaatimukset (vuoden 1919 lain 2 artiklassa luetellut pakolliset maininnat säännöissä).

Ulkomaisen lainsäädännön alainen kansainvälinen yhdistys: kuten Belgian lainsäädännön alaisille yhdistyksille sekä lisäksi Belgiassa olevan toimiston osoite; voi muuten käyttää Belgiassa kaikkia niitä oikeuksia, jotka kuuluvat sille alkuperämaassaan käytettävien sääntöjen mukaisesti.

9. Rekisteröimisvaatimukset

Rekisteröintiä ei vaadita, mutta tiedot on julkaistava 6 kohdan mukaisesti. Oikeusministeriö ylläpitää luetteloa kansainvälisistä yhdistyksistä.

10. Kaupallinen toiminta

Epäselvä. Teoriassa kaupallinen toiminta ei ole sallittua, mutta käytännössä se hyväksytään, kunhan se ei ole yhdistyksen päätarkoitus (eli sitä ei harjoiteta voiton tavoittelemiseksi vaan yleishyödyllisiä päämääriä varten), ja se edistää yhdistyksen päätarkoituksen saavuttamista. (Tällä tarkoitetaan, että toiminta on suorassa yhteydessä yhdistyksen tarkoitukseen, eikä vain sen taloudellisen aseman parantamista, sekä sitä, että kaikki voitot osoitetaan yhdistyksen tarkoituksen toteuttamiseen.)

11. Varojen käyttö yhdistyksen purkautuessa

Yhdistyksen purkautuessa varat on käytettävä yleishyödylliseen tarkoitukseen, joka on periaatteessa määrätty säännöissä.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

VÄLILLINEN VEROTUS

12. Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 13 artikla

Kaikki 13 artiklan mukaiset yhdistyksiä koskevat verovapaudet on toteutettu. Yhteisöjen on täytettävä 13 artiklan A kohdan 2 alakohdan a alakohdassa tarkoitetut ehdot.

13. Muita erityisvapautuksia

Ei ole. Vammaisten, sairaiden, loukkaantuneiden tai sokeiden ihmisten kuljetukseen tarkoitettuihin ajoneuvoihin, yleisluonteisiin päivä- tai viikkojulkaisuihin sekä kierrätystuotteisiin sovelletaan alempaa (6 prosentin) veroastetta.

14. Nollavero

Ei ole.

VÄLITÖN VEROTUS

15. Yleissääntö

A. Tulovero

Yhdistykset eivät ole yleensä yhtiöverotuksen alaisia ellei niiden katsota harjoittavan kaupallista tai voittoa tavoittelevaa toimintaa, joka on laajempaa kuin laissa (CIR 182 artikla) tai oikeuskäytännössä vahvistetut rajat. Yhdistykset ovat oikeushenkilöitä koskevan suotuisamman verotuksen alaisia (CIR 220–226 artikla), johon kuuluvat erityisesti arvonlisävero ja kiinteistövero, jollei kiinteistöä käytetä uskonnollisiin, kasvatuksellisiin, terveydellisiin, sosiaalisiin tai hyväntekeväisyystarkoituksiin).

B. Muut verot

Yhdistykset maksavat Belgiassa olevista kokonaisvaroistaan 0,17 prosentin suuruista perintöveroa. Belgialaisille yhdistyksille lahjakirjalla tehtyjen lahjoitusten vero on 8,8 % (1,1 %, jos lahjoittaja on toinen yleishyödyllinen tai kansainvälinen yhdistys, keskinäinen vakuutusyhtiö, julkinen laitos tai ammatillinen järjestö). Yhdistyksille tehtyjen testamenttilahjoitusten perintövero on 8,8 %.

16. Yhdistykseksi hyväksyminen verotuksessa

Tuloveroa koskevassa laissa (CIR 104 artiklan 1 ja 3–5 alakohta) sallitaan sellaisille tietyille laitoksille ja elimille, erityisesti yhdistyksinä tai säätiöinä perustetuille, tehtyjen lahjoitusten verovähennyskelpoisuus, jotka on hyväksytty lainsäädännön tai kuninkaallisen tai ministeriön asetuksen mukaisesti. Asetuksella hyväksyminen myönnetään (enintään) kolmeksi vuodeksi, ja se voidaan uusia. Hyväksytyt laitokset ovat tavallisesti

vapaita arvonlisä- ja kiinteistöverosta. Tarvittaessa vaaditaan edelleen erillinen hyväksyntä yhdistyksinä tai säätiöinä perustettujen hyväksyttyjen laitosten vähennyskelpoisille lahjoituksille. (vrt. edellä 7 kohta)

17. Tunnusmerkit

Tullakseen hyväksytyksi laitoksella on oltava oikeushenkilöllisyys, se tai sen jäsenet eivät saa näissä ominaisuuksissaan tavoitella voittoa, sen on esitettävä kirjanpitonsa, sen on toimittava koko maassa tai jossakin kulttuurisessa yhteisössä, esitettävä lahjoituksiaan koskeva kirjanpitonsa verotarkastusta varten eikä se saa käyttää enempää kuin 20 % talousarviostaan hallinnollisiin kuluihin.

18. Hyväksyttävät toimintatavoitteet

Lainsäädännössä hyväksyttyjen laitosten lisäksi hyväksyttyjen elinten on toimittava kulttuurin edistämisen alalla (kirjastot, yksityiset radio- ja TV-asemat, museot, urheiluseurat, ja matkailu- ja vapaa-ajanyhdistykset), tieteellisen tutkimuksen alalla tai yhteiskunnallisen toiminnan alalla.

19. Yksityishenkilöiden lahjoitukset

Verovähennyskelpoisuuteen liittyvät säännökset koskevat ainoastaan hyväksytyille yhdistyksille ja säätiöille tehtyjä lahjoituksia. Verovähennyskelpoisuus on enintään 10 % verotettevasta kokonaistulosta, kuitenkin enintään 10 miljoonaa Belgian frangia (indeksiin sidottu). Merkittävien taideteosten lahjoitukset museoille ovat vähennyskelpoisia hallituksen määrittämästä arvosta.

20. Yritysten lahjoitukset

Verovähennyskelpoisuuteen liittyvät säännökset koskevat ainoastaan hyväksytyille laitoksille tehtyjä lahjoituksia (mukaan lukien yhdistykset ja säätiöt). Verovähennyskelpoisuus enintään 5 % nettovoitosta, kuitenkin enintään 20 miljoonaa Belgian frangia (ei sidottu indeksiin).

KIRJANPITO JA TARKASTUS

21. Hyväksyttyjä yhdistyksiä koskee, miutä edellä 17 kohdassa sanotaan.

Muiden yhdistysten ei tarvitse laatia tasettaan. Yhdistyksen sisäisestä tarkastuksesta vastaavat yleensä sen jäsenet ja ulkoisesta tarkastuksesta veroviranomaiset.

Saadakseen kuninkaallisella asetuksella luvan lahjoitusten vastaanottamiseen yleishyödyllisen yhdistyksen on kuitenkin perustamisestaan alkaen tai vähintään viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden jan esitettävä vuosittainen tilinpäätöksensä siviilioikeusistuimelle, missä kirjanpito on julkisesti nähtävillä.

SÄÄTIÖT

OIKEUDELLINEN ASEMA

22. Perustamisvapaus

Ei ole. Hallituksen on hyväksyttävä kuninkaallisella asetuksella säännöt ja pääasiallinen tarkoitus. Yhdistyksen säännöt ja sen hallituksen jäsenten nimet ja osoitteet on julkaistava virallisen lehden (*Moniteur*) liitteissä ja sääntöjen muutokset on myös hyväksytettävä ja ilmoitettava.

23. Perusmääritelmä

Varojen peruuttamaton luovuttaminen johonkin seuraavista voittoa tavoittelemattomista kohteista:

hyväntekeväisyys tai uskonnollinen, tieteellinen, taiteellinen tai kasvatuksellinen työ. Jäseniä ei ole (27. kesäkuuta 1921 annetun lain 27 artikla ja sitä seuraavat artiklat).

24. Kansalaisuusvaatimukset

Hallituksen jäsenille ei ole asetettu kansalaisuusvaatimuksia, mutta yhdistyksen kotipaikan on oltava Belgiassa.

25. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

Kyllä. Sääntöjen hyväksyminen kuninkaallisella asetuksella (jonka ote julkaistaan virallisessa lehdessä), ja sääntöjen julkaiseminen virallisen lehden liitteissä (yhdistyksen perustamiskirjan mahdollinen taannehtivuus).

26. Oikeuskelpoisuus

Ks. yleishyödylliset yhdistykset (edellä 7 kohta).

27. Varojen käyttö säätiön lakkauttamistapauksessa

Tuomioistuimen nimittämät selvitysmiehet luovuttavat varat siihen tarkoitukseen, joka on määrätty säätiön säännöissä, tai, jos niitä ei ole, säätiön tarkoitusta mahdollisimman läheisesti vastaaviin tarkoituksiin.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

28. Ks. hyväksytyt yhdistykset.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

29.

Maan hallituksen vastuulla on varmistaa, että säätiön varat käytetään siihen tarkoitukseen, jota varten säätiö perustettiin. Kaikkien säätiöiden on vuosittain laadittava tilinpäätös ja talousarvio ja esitettävä ne hallitukselle kahden kuukauden kuluessa niiden valmistumisesta. Säätiöiden kirjanpito julkaistaan *Moniteur*-lehden liitteissä. Ministeriön esityksestä tuomioistuin voi erottaa petoksiin tai väärinkäytöksiin syyllistyneet hallituksen jäsenet. Tällöin sijaiset voidaan nimetä sääntöjen mukaisesti tai tuomioistuimen vaatimuksesta heidät voi nimetä hallitus.

TANSKA

YHDISTYKSET

OIKEUDELLINEN ASEMA

1. Onko yhdistymisvapaus taattu lainsäädännössä?

   On, perustuslaissa.

2. Perusmääritelmä

   Ei ole. Huomattakoon, että yhdistykset eivät välttämättä ole yleishyödyllisiä järjestöjä.

3. Perustajien vähimmäismäärä

   Ei määrätty.

4. Yhdistysmuodot

   Yksi.

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

   Ei ole. Kuka tahansa Tanskassa vakituisesti asuva (oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö) voi perustaa yhdistyksen.

6. Oikeushenkilöllisyys ja sen hankkiminen

   Kyllä, jäsenten tahdosta. Oikeushenkilöllisyys saadaan heti, kun jäsenet ovat allekirjoittaneet riittävät säännöt ja nimittäneet hallituksen (ks. vaatimukset jäljempänä).

7. Oikeuskelpoisuus

   Rajoittamaton.

8. Määrämuotoiset säännöt

   Ei ole. Rekisteröimättömien yhdistysten säännöissä on kuitenkin oltava määräykset jäsenten keskinäisistä suhteista ja hallituksen valitsemisesta. Rekisteröityjen yhdistysten sääntöjen on sisällettävä lakimääräiset tiedot, esimerkiksi yhdistyksen nimi, kotipaikka, hallituksen jäsenten lukumäärä ja nimittämismenettely, jäsenyyden ehdot ja jäsenten keskinäiset suhteet, tilikausi, kirjanpitomenettely, jne. Muutoksista on ilmoitettava rekisteriin.

9. Rekisteröimisvaatimukset

   Seuraavien yhdistysten on rekisteröidyttävä säätiörekisteriin kolmen kuukauden kuluessa perustamisesta: työntekijäyhdistykset; ammattiliitot ja ammatilliset järjestöt, joiden päätarkoituksena on suojella jäsentensä edustaman ammattiryhmän taloudellisia etuja; kaikki yksityisoikeudelliset yhdistykset, joiden varat ylittävät 250 000 Tanskan kruunua (noin 31 000 ecua) lukuun ottamatta niitä, joille on annettu tehtäväksi lainsäädännön mukaisen sosiaaliavun antaminen kuntien tai valtion puolesta, viralliseen kirkkoon liittyvää omaisuutta hallitsevia elimiä, laillisesti hyväksyttyjä uskontokuntia sekä valtion valtuuttamia koulutuslaitoksia, edellyttäen että niillä ei ole muita valtuuksia tai tavoitteita.

10. Kaupallinen toiminta

    Yhdistykset ja säätiöt (ks. jäljempänä) voivat harjoittaa kaupallista toimintaa, mutta toiminnasta saadut tulot ovat samalla tavalla veronalaisia kuin kaupallisten yritysten tulot.

11. Varojen käyttö yhdistyksen purkautuessa

    Vapaasti määrättävissä yhdistyksen säännöissä (ks. kuitenkin 17 kohta jäljempänä).

VEROTUKSELLINEN ASEMA

VÄLILLINEN VEROTUS

12. 6. arvonlisäverodirektiivin 13 artikla

    Kaikki 13 artiklan alaiset yhdistyksiä koskevat poikkeukset on toteutettu.

13. Muita erityisvapautuksia

Käytettyjen tavaroiden myynti hyväksyttyjen yhdistysten omistamissa myymälöissä ja yhdistysten järjestämät erikoistilaisuudet.

14. Nollavero

Sanomalehdet.

VÄLITÖN VEROTUS

15. Yleissääntö

Työnantajien yhdistykset, ammattiliitot ja muut ammatilliset ryhmittymät, joiden päätarkoitus on jäsentensä muodostaman ammatillisen ryhmän (työmarkkinaryhmittymän) etujen valvominen, ovat rahastoja koskevan verolain nojalla verotettavia. Muut yhdistykset, jotka pelkästään valvovat jäsentensä markkinoille ja palveluihin suuntautuneita elinkeinon harjoittamiseen liittyviä ja taloudellisia etuja (taloudelliset yhdistykset), ovat samoin verovelvollisia rahastoja koskevan verolain nojalla. Lain taustalla oleva periaate on, että säätiöiden ja yhdistysten on oltava samojen sääntöjen alaisia kuin julkisten osakeyhtiöiden. Veroaste on sama kuin yhtiövero eli 34 %.

Ilmoittaessaan verotettavat tuottonsa työmarkkinaryhmittymien on sisällytettävä mukaan vain toiminnan tuotot, muut tuotot ja ylijäämä. Jäsenmaksuja ei lasketa verotettavaksi tuotoksi. Nämä ryhmittymät voivat vähentää verotuksessa ainoastaan ne kulut, jotka liittyvät verotettavaan tuottoon.

Taloudellisia yhdistyksiä verotetaan täysimittaisesti toiminnan tuotoista, mutta muita tuottoja verotetaan vain, jos ne ylittävät 200 000 Tanskan kruunua.

Taloudelliset yhdistykset ja työmarkkinaryhmittymät voivat vähentää hyväntekeväisyyteen tai voittoa tavoittelemattomiin tarkoituksiin jaetun määrän. Ne ovat myös oikeutettuja vähentämään voittoa tavoittelemattomia tarkoituksia tai hyväntekeväisyyttä varten varatun määrän.

Taloudelliset yhdistykset ovat myös oikeutettuja vähentämään sellaisia tarkoituksia varten jaetun määrän, jotka ovat sopusoinnussa yhdistyksen perustamiskirjan kanssa sillä edellytyksellä, että vastaanottaja on velvollinen maksamaan kyseisestä määrästä veroa Tanskassa.

Muut yhdistykset, yhtiöt ja säätiöt (stiftelser), jotka eivät kuulu rahastoja koskevan verolain piiriin, kuuluvat yhtiöverolain 1 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan piiriin. Yhdistykset ovat velvollisia maksamaan veroa ainaostaan toimintansa tuotoista. Vastaavasti yhdistykset ovat oikeutettuja vähentämään toimintakuluja vain, jos ne liittyvät verotettaviin toiminnan tuottoihin.

Taloudelliset yhdistykset ovat myös oikeutettuja vähentämään yhdistyksen perustamiskirjan kanssa sopusoinnussa olevia tarkoituksia varten tehdyt varaukset, kunhan kyseisten tarkoitusten voidaan katsoa olevan hyväntekeväisyyttä tai muuten voittoa tavoittelemattomia.

Yhdistykset voivat tehdä varauksia toteuttaakseen hyväntekeväisyys- tai muita voittoa tavoittelemattomia tarkoituksia myöhempänä ajankohtana.

16. Yhdistykseksi hyväksyminen verotuksessa

Lainsäädännön mukaan tai verovähennyskelpoisten lahjoitusten tai vuotuismaksujen vastaanottamista varten veroviranomaisten päätöksellä. Veroviranomaiset julkaisevat vuosittain erilliset listat niistä järjestöistä, jotka ovat oikeutettuja vastaanottamaan lahjoituksia tai vuotuismaksuja. Listoille voi päästä hakemuksesta. Vapautus testamenttilahjoituksia koskevasta perintöverosta voidaan myöntää veroviranomaisten päätöksellä. Käytännössä perintöverosta vapautetaan yleensä ne yhdistykset, jotka on listattu yhdistyksiksi, joilla on oikeus ottaa vastaan verovähennyskelpoisia lahjoituksia.

17. Tunnusmerkit

Veroetuuksiin oikeutetut järjestöt ovat yleishyödyllisiä yhdistyksiä tai säätiöitä. Poissuljettuja ovat järjestöt, joiden tarkoitus on puhtaasti poliittinen. Ehtona on, että lahjoituksia (ja jälkisäädöslahjoituksia) käytetään ainoastaan hyväntekeväisyyteen tai muihin voittoa tavoittelemattomiin tarkoituksiin huomattavan suuren ihmisjoukon hyväksi ja että yhdistyksen purkauduttua mahdolliset jäljelle jäävät varat on jaettava näiden samojen periaatteiden mukaisesti. Järjestön kotipaikan on lisäksi oltava Tanskassa (toisin sanoen päätoimipaikan on oltava Tanskassa ja järjestöä on johdettava pääosin siellä). Säännöt oikeudesta vastaanottaa vähennyskelpoisia vuotuismaksuja vaikuttavat tiukemmilta.

19. Yksityishenkilöiden lahjoitukset

Yksittäisiä vähennyskelpoisia lahjoituksia voidaan tehdä vain veroviranomaisten listalla oleville järjestöille (ks. 16 kohta edellä). Yksittäisen lahjoituksen vähimmäismäärä on 500 Tanskan kruunua ja lahjoitusten enimmäismäärä vuodessa 5 000 kruunua. Ensimmäiset 500 kruunua eivät ole vähennyskelpoisia. Vähennyskelpoisia lahjoituksia voidaan tehdä myös vuotuismaksusitoumuksilla. Näiden enimmäismäärä on suurempi seuraavista: 15 % tulojen ja pääomatulojen yhteismäärästä ennen veroja tai 15 000 Tanskan kruunua. Tällaiset sitoumukset on normaalisti tehtävä vähintään kymmeneksi vuodeksi.

20. Yritysten lahjoitukset

Kuten yksityishenkilöillä, mutta yksittäiset lahjoitukset voidaan vähentää verotettavasta tulosta ja vuotuismaksusitoumusten enimmäismäärä on 15 % verotettavasta voitosta (tai 15 000 Tanskan kruunua).

KIRJANPITO JA TARKASTUS

21.

Rekisteröimättömien yhdistysten kirjanpidosta ei ole määräyksiä. Rekisteröityjen yhdistysten on laadittava hyvän kirjanpitotavan mukainen tilinpäätös, jonka yksi tai useampi tilintarkastaja tarkastaa ja allekirjoittaa. Tilinpäätös on toimitettava säätiörekisterin pitäjälle kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Jos tilinpäätöksen tekohetkellä yhdistyksen varat ovat suuremmat kuin (noin) 380 000 ecua, on vähintään yhden tilitarkastajan oltava virallisesti hyväksytty. Jälkimmäisessä tapauksessa on suoritettava täydellinen tilintarkastus ja tilintarkastajalle on annettava kaikki tarpeelliset tiedot. Rekisteröinti-, hallinto- ja kirjanpitovaatimusten rikkomisesta

voidaan rangaista sakolla. Oikeusministeri (joka vastaa rekisteristä) voi vaatia yhdistystä lisäämään sääntöihinsä minkä tahansa tarpeelliseksi katsomansa määräyksen ja pyytää tarpeellisiksi katsomiaan tietoja varmistaakseen, että lainsäädännön määräyksiä noudatetaan.

SÄÄTIÖT

LAILLINEN ASEMA

22. Perustamisvapaus

On, mutta säätiölle luovutettavan pääoman on yleensä oltava vähintään 200 000 Tanskan kruunua (noin 25 000 ecua). Säätiöitä voidaan perustaa pienemmällä alkupääomalla oikeusministeriön suostumuksella edellyttäen, että pääoma on kuitenkin riittävä säätiön tarkoitusperiä varten.

23. Perusmääritelmä

Ei määritelty laissa. Periaatteessa säätiö on oikeushenkilö, joka muodostuu tiettyyn tarkoitukseen osoitetuista tavaroista tai pääomista ja jota johtaa riippumaton hallitus säätiön omien sääntöjen mukaan. Ei jäseniä.

Rahasto on yhtiömuotoinen rahasto, jos se välittää tavaroita tai immateriaalisia oikeuksia, jakaa palveluita tai vastaavia, joista se saa tavallisesti maksua, tai jos se harjoittaa elinkeinotoimintaa kiinteistöjä myymällä tai vuokraamalla tai jos se voidaan luokitella holdingrahastoksi.

24. Kansalaisuusvaatimukset

Ulkomaan kansalaiset voivat perustaa säätiöitä, jos heillä on kotipaikka Tanskassa. Lisäksi vähintään puolella hallituksen jäsenistä ja kaikilla säätiön toimihenkilöillä on oltava kotipaikka Tanskassa. Säätiöistä vastaava viranomainen voi kuitenkin myöntää poikkeuksen kotipaikkavaatimuksesta. Joka tapauksessa vaatimuksesta luovutaan, jos tämä säännös on ristiriidassa kansainvälisten velvoitteiden kanssa.

25. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

Äskettäin perustetut säätiöt on ilmoitettava oikeusministeriölle (siviilioikeuden osasto) ja säätiön kotipiirin veroviranomaisille kolmen kuukauden kuluessa perustamisesta. Tämä on vain muodollinen vaatimus eikä sille ole vaikutusta säätiön oikeudelliseen asemaan. Yhtiömuotoiset rahastot saavat oikeushenkilöllisyyden rekisteröitymällä teollisuus-, kauppa- ja merenkulkuministerin vastuualueella olevan Tanskan kauppa- ja yhtiöviraston yhtiömuotoisten rahastojen rekisteriin.

26. Oikeuskelpoisuus

Rajoittamaton.

27. Varojen käyttö säätiön lakk. amistapauksessa

Säätiö voidaan sulauttaa tai lakkauttaa, jos sen varat eivät enää vastaa sen tarkoitusta. Sulautuminen tai selvitys – pääoman jakaminen – voi tapahtua säätiön hallituksen jäsenten hakemuksesta oikeusministeriön suostumuksella tai ministerin aloitteesta. Lahjoituksia vastaanottamaan oikeutettujen järjestöjen on jaettava kaikki selvitystoimien jälkeen jäljelle jääneet varat samanlaiselle järjestölle.

Yhtiömuotoiset rahastot voidaan sulauttaa tai lakkauttaa, jos niiden varat eivät enää vastaa tavoitteita tai jos niiden tarkoitus on vanhentunut. Sulautuminen tai selvitys – pääoman jakaminen – voi tapahtua ainoastaan

yhtiömuotoisen rahaston hallituksen hakemuksesta ja yhtiömuotoisista rahastoista vastaavan viranomaisen, tavallisesti Tanskan kauppa- ja yhtiöviraston, sekä oikeusministeriön suostumuksella.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

28.

Säätiöt, jotka kuuluvat joko rahastoja tai kaupallisia rahastoja koskevan lain piiriin, ovat verotettavissa rahastojen verotusta koskevan lain mukaisesti. Jälkimmäisen lain perustana oleva periaate on, että rahastojen ja yhdistysten on oltava samojen sääntöjen alaisia kuin julkisten osakeyhtiöiden. Veroaste on sama kuin yhtiövero eli 34 %.

Toiminnan tuotot on sisällytettävä mukaan täysimääräisesti verotettavia tuottoja ilmoitettaessa. Muut tuotot ovat ensimmäisten 25 000 Tanskan kruunun osalta verovapaita.

Säätiöt voivat vähentää hyväntekeväisyyteen tai voittoa tavoittelemattomiin tarkoituksiin jaetun määrän. Ne ovat myös oikeutettuja vähentämään sellaisia tarkoituksia varten jaetun määrän, jotka ovat sopusoinnussa niiden perustamiskirjan kanssa sillä edellytyksellä, että vastaanottaja on velvollinen maksamaan kyseisestä määrästä veroa Tanskassa. Ne ovat edelleen oikeutettuja vähentämään voittoa tavoittelemattomiin tarkoituksiin tai hyväntekeväisyyttä varten varatun määrän.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

Pääosin kuten rekisteröidyillä yhdistyksillä (ks. 21 kohta edellä) seuraavin lisäyksin:

Toimivaltainen viranomainen voi erottaa hallituksen jäsenen, joka on toiminnallaan osoittanut olevansa asemaansa sopimaton, ei täytä kansalaisuus- tai kotipaikkavaatimusta, rikkoo säätiön sääntöjä vastaan tai on todistettavasti kykenemätön suoriutumaan tehtävästään. Viranomainen voi myös nimittää hallituksen jäsenet (jopa vastoin säätiön sääntöjä).

Konkurssin tehneen hallituksen jäsenen on erottava.

Perustajat ja heidän sukulaisensa eivät voi olla enemmistönä johtokunnassa ilman viranomaisen lupaa. Jos säätiön on perustanut yhtiö, henkilö, jolla on yli puolet yhtiön äänistä ei saa yhdessä perustajan ja tämän sukulaisten kanssa muodostaa hallituksen enemmistöä ilman viranomaisen lupaa.

Hallituksen jäsenet eivät saa ottaa vastaan palveluistaan suurempia palkkioita kuin mitä voidaan pitää normaalina samankaltaisesta työstä.

Hallituksen jäsenet eivät saa osallistua sellaisen asian käsittelyyn, josta heillä on odotettavana etua.

Pääsääntöisesti kaikissa säätiöissä on suoritettava vuosittainen tilintarkastus, ja jos niiden oma pääoma ylitti edeltävänä vuonna 3 miljoonaa Tanskan kruunua, tilintarkastajan on oltava valantehnyt. Tilintarkastajan kotipaikan on yleensä oltava Tanskassa ja hänen on oltava ehdottomasti riippumaton säätiöstä, sen hallituksen jäsenistä ja kaikista sen työntekijöistä, jotka ovat tekemisissä kirjanpidon tai varainhoidon kanssa. Tilintarkastuksen on oltava yksityiskohtainen ja kriittinen, ja tilintarkastajan on noudatettava viranomaisen asettamia vaatimuksia.

Säätiön on annettava tilintarkastajan käyttöön kaikki tarvittavat tiedot.

Hallituksen jäsenet ovat vastuussa kaikista säätiölle heidän hallintoaikanaan aiheutuneista vahingoista samoin kuin soveltuvissa tapauksissa ovat säätiön tilintarkastajat ja heidän mahdolliset yhtiönsä.

Säätiöt voivat osoittaa kohtuullisia summia varauksiin, mutta muutoin niiden on käytettävä varojaan tarkoituksensa toteuttamiseen. Viranomaiset voivat muuttaa varauksiin tai toimintaan käytettäväksi osoitettavia summia.

SAKSA

YHDISTYKSET (VEREINE)

OIKEUDELLINEN ASEMA

1. Onko yhdistymisvapaus taattu lainsäädännössä?

   On. Perustuslain 9 artiklan 1 kohdassa Saksan kansalaisille taataan yleinen yhdistymisvapaus. Yhdistysten oikeudellista asemaa säännellään siviililainsäädännön (BGB) 21 artiklalla ja sitä seuraavilla artikloilla sekä sovellettavilla yhdistyslain (VereinsG) säännöksillä.

2. Perusmääritelmä

   Lainsäädännössä ei ole määritelmää. Laki ja oikeuskäytäntö määrittelevät yhdistyksen pysyväksi ja järjestäytyneeksi henkilöryhmäksi (luonnollisia tai oikeudellisia henkilöitä), joka muodostaa vapaaehtoisuuteen perustuvan yhteisön jotta yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Jäsenten yhteisökäsitteen tulee ilmetä vähintään yhteisen nimen ja jäseniä edustavan elimen kautta.

3. Perustajien vähimmäismäärä

   Kaksi perustajajäsentä. Perustajajäseniä täytyy kuitenkin olla vähintään seitsemän oikeushenkilöllisyyden saamiseksi, jos yhdistyksen säännöt rekisteröidään.

4. Yhdistysmuodot

   Siviililainsäädännössä yhdistykset luokitellaan voittoa tavoittelemattomiin (*Idealvereine, BGB*, 21 artikla) ja kaupallisiin (*wirtschaftliche Vereine, BGB*, 22 artikla). Jälkimmäisten merkitys on kuitenkin vähäinen, ja niiden perustamiseksi tarvitaan viranomaisten lupa. Tosiasiallinen tilanne on, että Saksassa yhdistyksen käsite rajoittuu lähes täysin voittoa tavoittelemattomiin yhdistyksiin riippumatta siitä, onko niillä oikeushenkilön asema vai ei.

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

   Ei rajoituksia.

6. Oikeushenkilöllisyys ja sen hankkiminen

   Rekisteröitymällä yhdistysrekisteriin kotipaikan alioikeudessa (BGB 21 artikla).

7. Oikeuskelpoisuus

   Rajoittamaton.

8. Määrämuotoiset säännöt

   On rekisteröidyille yhdistyksille (*BGB* 57 ja 58).

9. Rekisteröimisvaatimukset

   Täyden oikeushenkilöllisyyden haluavien yhdistysten on rekisteröidyttävä.

10. Kaupallinen toiminta

    Yleishyödyllinen yhdistys voi harjoittaa liiketoimintaa vain sikäli kuin toiminta on toisarvoista ja merkitykseltään vähäistä verrattuna voittoa tavoittelemattomaan päätoimintaan. Jos tämä liiketoiminta ei ole pelkästään sivutoimintaa, se ei voi muodostaa yhdityksen pääasiallista tai sääntömääräistä toimintaa. Sivutoiminnaksi katsotaan periaatteessa ainoastaan sellainen toiminta, jonka tarkoituksena on toteuttaa veroetuuksia saavaa toimintaa (ei ainoastaan varojen keräämistä varten), ja jos tavoite voidaan saavuttaa vain tämän toiminnan avulla (verolain 65–68 artikla). Muusta

liiketoiminnasta saatavien tulojen, voittojen ja saamisten osalta yleishyödylliseksi katsottu yhdistys on verovelvollinen tavalliseen tapaan.

11. Varojen käyttö yhdistyksen purkautuessa

Varat siirtyvät säännöissä määrätyille yleishyödyllisille yhteisöille. Säännöissä voidaan määrätä, että yhdistyksen kokous nimeää yhteisöt, joilla on oikeus varojen vastaanottamiseen, mutta tähän tarvitaan veroviranomaisten hyväksyntä.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

VÄLILLINEN VEROTUS

12. Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 13 artikla

Kaikki yhdistyksiin 13 artiklan mukaisesti sovellettavat vapautukset on pantu täytäntöön.

13. Muita erityisvapautuksia

Ei muita.

14. Nollavero

Ei ole.

VÄLITÖN VEROTUS

15. Yleissääntö

Yhdistykset ovat yhtiöveron alaisia. Jos niiden tulot eivät ylitä 7 500 Saksan markkaa, ne vapautetaan yhtiöverosta (vähennys).

16. Yhdistykseksi hyväksyminen verotuksessa

Verovapauksia myönnetään yhteisöille, joiden säännöt ja hallinto perustuvat kokonaan pyyteettömyyteen ja yleiseen etuun ja jotka harjoittavat suoraan ihmisystävällistä tai uskonnollista toimintaa (verolain 51–68 artikla). Verovapaudet eivät rajoitu yhdistyksiin, vaan niitä myönnetään samoin edellytyksin kaikille oikeushenkilöille yhtiöverolain 1 artiklan mukaisessa merkityksessä.

17. Tunnusmerkit

Yhdistyksen säännöistä ja sen hallintotavasta on selvästi käytävä ilmi, että sen toiminnan tarkoitus on yleishyödyllinen. Säännöistä on selvästi käytävä ilmi:

- yhdistyksen tarkoitus
- toteuttamistapa
- voittoa tavoittelematon toiminta, jonka ainoana ja suorana tavoitteena on yhdistyksen tarkoituksen ajaminen
- yhdistyksen varojen säilyttäminen yleishyödyllisen toiminnan alalla, jos yhdistys purkautuu tai joutuu luopumaan yleishyödyllisestä tarkoituksestaan.

Yhdistyksen todellisen hallinnon on vastattava sääntöjä.

18. Verovapauden myöntäminen

Verolain 52–54 artiklan nojalla tunnustetaan verotuksessa yleishyödyllisiksi yhdistykset, joiden perussäännöt ja hallinto perustuvat pyyteettömyyteen ja yleiseen etuun ja jotka harjoittavat suoraan ihmisystävällistä tai uskonnollista toimintaa.

Vero-oikeuden alalla erotetaan yleishyödyllisen yhteisön taloudellisen toiminnan kohdalla sellainen toiminta, joka liittyy puhtaasti veroetuuksien saamista varten julkituotuun tavoitteeseen, ja sellainen kaupallinen toiminta, joka ei liity tähän tavoitteeseen ja joka on siis verotuksen alaista.

Julkituotuun tavoitteeseen puhtaasti liittyvä toiminta on toimintaa, jonka tuotot käytetään kokonaisuudessaan

siihen tarkoitukseen, jonka yhdistys on ilmoittanut hyötyäkseen verotuksellisista eduista. Tämä voittoa tavoittelematon toiminta on sallittua rajoituksetta ja se nauttii verovapautuksista.

Toiminta, joka ei ole suorassa yhteydessä julkituotuun tavoitteeseen, on sitävastoin verotuksen alaista. Kyse on pääasiassa kaupallisesta toiminnasta, jota yhdistys harjoittaa sellaisten yritysten välityksellä, joiden tehtävänä on kerätä varoja sen tavoitteen saavuttamiseksi, jota varten yhdistys on anonut veroetuuksia. Tätä toimintaa verotetaan samoin kuin kaikkea muuta kaupallista toimintaa, mutta sen harjoittaminen ei johda yhdistyksen yleishyödyllisen aseman menettämiseen niin kauan kun kyseinen toiminta ei nouse yhdistyksen pääasiallista toimintaa tärkeämmäksi (verolain 55 artiklan 1 kohta).

19. Yksityishenkilöiden lahjoitukset

Saksassa verovelvollisen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön antamat lahjoitukset hyväntekeväisyyden, kirkollisen ja uskonnollisen sekä yleishyödylliseksi tunnustetun toiminnan edistämiseksi sellaisille ryhmittymille, jotka veroviranomaiset ovat tunnustaneet yleishyödyllisiksi, ovat vähennyskelpoisia lahjoittajan tuloista tietyissä rajoissa. Rajat vaihtelevat lahjoituksen kohteen mukaan viidestä kymmeneen prosenttiin lahjoittajan kokonaistuloista.

20. Yritysten lahjoitukset

Yritykset voivat vähentää lahjoitukset enintään 0,2 prosentin osalta kokonaisliikevaihdosta ja maksetuista palkoista.

20 (a). Lahjoitukset yhdistyksille, joiden kotipaikka on ulkomailla

Nämä lahjoitukset eivät ole vähennyskelpoisia.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

21. Kirjanpito

Yhdistyksen on laadittava vuosittainen tuloslaskelma. Tämä kirjanpidollinen velvoite lankeaa sille jäseniensä suhteen siviililainsäädännön 27 artiklan 3 kohdan ja 666 artiklan nojalla ja veroviranomaisten suhteen (yhdistyksen sosiaalisen tarkoituksen voittoa tavoittelemattoman luonteen vahvistamiseksi) verolain 63 artiklan 3 kohdan nojalla.

Jos yhdistys harjoittaa kaupallista toimintaa, sen on pidettävä kirjaa tileistään liikeyritysten tavoin kauppalainsäädännön mukaisesti. Joka tapauksessa on syytä esittää kaksi erilaista kirjanpitoa, toinen verotettavan toiminnan osalta ja toinen sellaisen toiminnan osalta, joka ei ole veronalaista.

Tarkastus

Yhdistyksen hallituksen jäsenet vastaavat vuosikokoukselle kirjanpidosta. Säännöissä voidaan määrätä valvontaelimestä ja sen valtuuksista. Jos valvontaelin (*Aufsichtsrat*) perustetaan, *GmbH*- ja *AG*-tyyppisiä yhtiöitä koskevat määräykset eivät ole voimassa. Valvontaelimen tehtävät määritellään yhdistyksen säännöissä.

Yhdistysten verotuksen valvonta, mukaan lukien voittoa tavoittelemattoman luonteen toteamismenettely ja säännöllinen valvominen, on langennut

verotarkastusviranomaisille. Heti jos havaitaan muu kuin verotuksellinen rikkomus, asiaa koskeva aineisto toimitetaan sisäasiainministeriölle, joka on oikeutettu lakkauttamaan yhdistyksen, jos kyseisen yhdistyksen toiminta ulottuu yhtä osavaltiota laajemmalle alueelle tai jos yhdistyksen toiminta rajoittuu yhteen osavaltioon, aineisto toimitetaan kieltotarkoituksessa kyseisen osavaltion korkeimmalle hallintoviranomaiselle.

SÄÄTIÖT (STIFTUNGEN)

22. Perustaminen

Säätiö voidaan perustaa kenen tahansa luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön allekirjoittamalla, elossa olevien henkilöiden keskisellä säädekirjalla (tällöin säädekirja voidaan peruuttaa ennen sen hyväksymispäivää) tai testamentilla. Säädekirjassa on mainittava säätiön tarkoitus, tarkoituksen saavuttamiseksi käytössä olevat voimavarat sekä hallintoelin tai -elimet. Käytössä olevien voimavarojen on oltava riittävät säätiön tarkoituksen toteuttamiseksi. Perustamislupahakemus tehdään sille osavaltiolle (*Land*), jossa säätiön kotipaikka sijaitsee (osavaltioiden lainsäädännön mukaisesti). Hakemuksen hylkäämisestä voidaan valittaa vain sillä perusteella, että viranomaiset eivät ole noudattaneet omia hyväksymisperusteitaan.

23. Perusmääritelmä

Omaisuus, jolla on oma oikeushenkilöllisyys.

24. Kansalaisuusvaatimukset

Perustajana voi olla kuka tahansa.

25. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

Toimivaltaisen viranomaisen hyväksynnällä.

26. Oikeuskelpoisuus

Säätiöllä on sen tarkoituksen toteuttamiseksi tarvittava täysi oikeuskelpoisuus. Sillä on oikeus tehdä kaikki mikä on tarpeen tai hyödyllistä sen tarkoituksen toteuttamiseksi.

27. Varojen käyttö säätiön lakkauttamistapauksessa

Jos säätiö on tullut kykenemättömäksi toteuttamaan tarkoitustaan tai uhkaa yleistä etua, viranomainen voi muuttaa sen tarkoitusta noudattaen perustajan tarkoitusperiä niin pitkälle kuin mahdollista. Säätiön hallintoelintä on kuultava. Viranomaiset voivat myös lakkauttaa ja hajottaa säätiön (*BGB*:n 87 artikla). Tässä tapauksessa varat siirtyvät säännöissä mainituille henkilöille. Muutoin varat siirtyvät valtiolle. Selvitysmenettely on sama kuin yhdistyksillä.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

28. Katso, mitä edellä on sanottu yhdistysten verotuksellisesta asemasta.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

29. Kirjanpito

Katso, mitä edellä on sanottu yhdistysten kirjanpidosta.

30. Tarkastus

Säätiön hallintoelin vastaa toimivaltaiselle viranomaiselle, joka valvoo vain yleisten säännösten noudattamista. Hallintoelin toimii yksinomaan säätiön edun mukaisesti. Tilintarkastus tapahtuu säätiön sääntöjen mukaisesti.

KREIKKA

YHDISTYKSET

OIKEUDELLINEN ASEMA

1. Onko yhdistymisvapaus taattu lainsäädännössä?

   On. Vuoden 1975 perustuslain 12 artikla suojaa yleishyödyllisiä yhdistyksiä ja yhteenliittymiä, jotka noudattavat valtion lakeja. Valtio ei voi tehdä tämän oikeuden harjoittamista luvanvaraiseksi.

2. Perusmääritelmä

   Siviililain 61 artikla. Usean oikeushenkilön yhteenliittymä, joka on perustettu tiettyä tarkoitusta varten, sekä tähän tarkoitukseen käytettävät välineet.

3. Perustajien vähimmäismäärä

   Kaksikymmentä.

4. Yhdistysmuodot

   Julkisoikeudelliset yhdistykset

   Erityisyhdistykset

   Henkilöiden yhteenliittymät (joilla ei ole oikeushenkilöllisyyttä ja joita koskevat yrityksiin liittyvät määräykset, jollei toisin määrätä)

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

   Yhdistymisvapaus koskee myös muita kuin Kreikan kansalaisia Euroopan ihmisoikeussopimuksen 11 artiklan mukaisesti.

6. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

   Oikeushenkilöllisyyttä haetaan hallintoviraston alueella olevalta ensiasteen tuomioistuimelta (perustamiskirja ja yhdistyksen säännöt on liitettävä hakemukseen), jolloin oikeusviranomaiset varmistavat, että lakia on noudatettu (laillisuustarkastus). Yhdistys saa oikeushenkilöllisyyden sen jälkeen, kun tuomioistuin on antanut päätöksensä ja yhdistys on kirjattu kyseisen tuomioistuimen rekisteriin.

7. Oikeuskelpoisuus

   Yhdistyksillä on täydellinen oikeuskelpoisuus paitsi asioissa, jotka ovat luonteeltaan sellaisia, että vain luonnolliset henkilöt voivat ne hoitaa.

8. Määrämuotoiset säännöt

   Säännöt on tehtävä kirjallisina ja julkisuusmääräykset koskevat niitä.

9. Rekisteröimisvaatimukset

   Rekisteröinti tapahtuu oikeushenkilöllisyyden myöntämisen yhteydessä.

10. Taloudellinen toiminta

    Tilapäinen toiminta varojen hankkimiseksi yhdistykselle on sallittua.

11. Varojen käyttö yhdistyksen purkautuessa

    Siviililain 77 artikla. Purkautuneen yhdistyksen varat siirtyvät valtiolle, jollei laissa tai yhdistyksen peruskirjassa tai säännöissä tai toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä toisin määrätä. Valtion on käytettävä purkautuneen yhdistyksen varat edistämään sen tavoitteita. Varoja ei missään tapauksessa saa jakaa jäsenten kesken.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

VÄLILLINEN VEROTUS

12. Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 13 artikla

    Noudatetaan 13 artiklassa säädettyjä vapautuksia.

13. Muita erityisvapautuksia

Erityisverokanta (4 %) yleishyödyllisille yhteisöille.

14. Nollavero

Ei ole.

VÄLITÖN VEROTUS

15. Yleissääntö

Tulovero. Yleishyödyllisessä tarkoituksessa toimivien oikeushenkilöiden verotus perustuu kiinteistöjen tai maan vuokrauksesta sekä arvopapereista saatuihin veronalaisiin nettotuloihin. Veroa ei kanneta muista yhdistyksen toimintansa harjoittamiseksi hankkimista tuloista kuten jäsenmaksuista. Ulkomaisten yhdistysten osalta vain yhdistyksen toimintansa harjoittamiseksi tarvitsemat tulot ovat verovapaita.

16. Yhdistykseksi hyväksyminen verotuksessa

Yleishyödyllisten yhdistysten tulot maan ja kiinteistöjen vuokraamisesta ja arvopapereista ovat verovapaita.

Kreikassa laillisesti perustetut oikeushenkilöt, jotka eivät pyri taloudelliseen voittoon ja jotka harjoittavat luonteeltaan kansallista tai uskonnollista toimintaa tai hyväntekeväisyys-, opetus-, taide- tai yleishyödyllistä toimintaa, on myös vapautettu maksamasta perintöveroa ja lahjaveroa. Vapautus koskee vastavuoroisuuden periaatteen mukaisesti myös samat tunnusmerkit täyttävien ulkomaisten oikeushenkilöiden Kreikassa perimiä varoja.

17. Tunnusmerkit

Yleishyödyllisyys tulkitaan hyvin laajasti ja koskee kaikkia tarkoituksia, jotka eivät ole vain yksityisten hyödyksi vaan suurten henkilöryhmien hyväksi (hyväntekeväisyys, uskonto, sosiaaliset, taiteelliset ja koulutukseen liittyvät asiat).

18. Verovapauden myöntäminen

Verovapauden myöntää sen alueen verovirasto, jossa yhdistyksen kotipaikka sijaitsee.

19. Yksityishenkilöiden lahjoitukset

Vähennyskelpoisia verotettavasta tulosta sillä edellytyksellä, että lahjoittaja on Kreikan kansalainen.

Jos lahjoituksen määrä ylittää DR 100 000 yhden vuoden aikana, se on talletettava lainaus- ja talletusrahastoon.

20. Yritysten lahjoitukset

Vähennyskelpoisia sillä edellytyksellä, että ne on talletettu lainaus- ja talletusrahastoon.

20 (a). Lahjoitukset yhdistyksille, joiden kotipaikka on ulkomailla

Eivät ole vähennyskelpoisia.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

21. Kirjanpito

Tilintarkastusviranomaisina toimivat yleensä paikallisviranomaiset.

SÄÄTIÖT

22. Perustaminen

Toimilupajärjestelmä.
Perustamisilmoitus (notaarin vahvistama henkilökohtainen ilmoitus tai valalla vahvistettu ilmoitus, perustajan yksipuolinen ilmoitus) ja presidentin asetus perustajan tahdon hyväksymisestä, jonka antaa säätiön tarkoituksen mukaan toimivaltainen ministeri.

23. Perusmääritelmä

(Periaatteessa) yleishyödyllisen hankkeen toteuttamiseksi perustettu yhteisö, jonka tavoitteet eivät ole kaupallisia.

24. Kansalaisuusvaatimukset

25. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

Toimilupajärjestelmä.
Oikeushenkilöllisyys alkaa siitä päivästä, jolloin Kreikan virallisessa lehdessä julkaistaan asetus toimiluvan myöntämisestä.

26. Oikeuskelpoisuus

Täysin oikeuskelpoinen. Oikeushenkilöllisyyden saaminen ei automaattisesti merkitse säätiölle luovutettujen varojen saantia.

27. Varojen käyttö säätiön lakkauttamistapauksessa

VEROTUKSELLINEN ASEMA

28. Kuten yhdistyksillä.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

29. Kirjanpito

Kirjanpitolautakunta.

30. Tarkastus

Valtio valvoo säätiöiden toimintaa.

ESPANJA

YHDISTYKSET

LAINSÄÄDÄNTÖ

1. Onko yhdistymisvapaus taattu lainsäädännössä?

   - Perustuslain 22 artiklassa (yhdistykset) ja 34 artiklassa (säätiöt),
   - yhdistyksistä 24. joulukuuta 1964 annettu laki 191/1964 ja 20. toukokuuta 1965 annettu sitä täydentävä asetus,
   - 24. marraskuuta 1994 annettu laki 30/1994 säätiöistä ja yleishyödyllistä toimintaa harjoittaville yksityishenkilöille myönnettävistä verohelpotuksista,
   - Useat lait autonomisista alueista.

2. Perusmääritelmä

   Usean luonnollisen henkilön muodostama oikeuskelpoinen ryhmä tai liitto, joka toteuttaa tämän ryhmän tahtoa toimia pysyvästi tietyn luvallisen päämäärän hyväksi yhdistyksen sääntöjen mukaisesti (ahtaasti määriteltynä).

3. Perustajien vähimmäismäärä

   Vuoden 1964 laki määrittelee kokouksen, jossa useat henkilöt sopivat perustamisesta mainitsematta henkilöiden tai perustajajäsenten lukumäärää. Yleinen käytäntö on kuitenkin, että yhdistyksellä on oltava vähintään kolme perustajaa.

4. Yhdistysmuodot

   1. 24. joulukuuta 1964 annetun lain alaiset yhdistykset (joihin eivät kuulu julkiset tai yksityiset säätiöt, kansalaisjärjestöt, kaupalliset järjestöt tai yhteisöt)

   2. Erityissäädösten alaiset yhdistykset (kirkkolain mukaiset yhdistykset, valtion tiettyä tarkoitusta varten perustamat yhdistykset, ammattiliitot ja vastaavat, viranhaltijoiden ja sotilashenkilöiden yhdistykset, kiinteistönomistajien yhdistykset, poliittiset puolueet, urheiluseurat, opiskelijajärjestöt, jne.)

   Yhdistykset, joilla on sosiaalinen, kasvatuksellinen tai kulttuuriin liittyvä tarkoitus tai jotka pyrkivät yleisemmin yleishyödyllisiin tavoitteisiin, voidaan hyväksyä yleishyödyllisiksi yhdistyksiksi Espanjan ministerineuvoston päätöksellä sisäministerin esityksestä. Tämä asema antaa niille monia etuja, kuten verohelpotuksia.

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

   Laillisesti Espanjassa oleskelevilla muiden maiden kansalaisilla on yhdistymisvapaus ja he voivat käyttää sitä lakien ja määräysten mukaisesti (laki 7/1985 muiden maiden kansalaisten oikeuksista ja vapauksista Espanjassa).

6. Oikeushenkilöllisyys

   Siviililain 25 artikla suo oikeushenkilöllisyyden laissa hyväksytyille yleishyödyllisille yhteisöille, yhdistyksille ja säätiöille sekä erityistavoitteita edistäville kansalaisyhdistyksille tai kaupallisille tai ammatillisille yhdistyksille, joilla lainsäädännön mukaan on oma jäsenistä riippumaton oikeushenkilöllisyys.

   Korkeimman oikeuden oikeuskäytännön mukaan oikeushenkilöllisyys syntyy, kun yhdistys perustetaan. Perustuslain

22 artiklan 3 kohdassa sanotaan, että yhdistykset rekisteröidään ainoastaan tietojen julkistamiseksi.

7. Oikeuskelpoisuus

Siviililain 38 artiklan mukaan oikeuskelpoisia ovat oikeushenkilöt, joihin kuuluvat myös laissa hyväksytyt yhdistykset. Ne voivat siten hankkia ja omistaa tavaroita, ottaa lainaa ja olla asianosaisena siviili- tai rikosoikeudellisessa menettelyssä.

Yhdistykset, joita ei ole hyväksytty yleishyödyllisiksi, eivät kuitenkaan voi omistaa sellaisia kiinteistöjä, jotka eivät ole ehdottoman tarpeellisia niiden tarkoituksen toteuttamiseksi, ja niiden täytyy saada valtuutus tiettyjä yksityisiä lahjoituksia varten.

8. Määrämuotoiset säännöt

Vuoden 1964 lain 3.2 artiklassa luetellaan tiedot, jotka on mainittava säännöissä.

9. Rekisteröimisvaatimukset

Rekisteröinti on pakollista. Rekisteröintimenettelyt vaihtelevat sen mukaan, millä autonomisella alueella yhdistyksen päätoimipaikka sijaitsee. Vuoden 1974 lain alaisille yhdistyksille on oma rekisterinsä kutakin provinssia varten sekä kansallinen rekisteri.

Lisäksi on olemassa omia rekistereitä tiettyjen erityisjärjestelyiden alaisia yhdistyksiä varten.

10. Kaupallinen toiminta

Luvallista.

11. Varojen käyttö yhdistyksen purkautuessa

Yhdistyksen purkautuessa jäljelle jäävien varojen käytöstä on määrättävä säännöissä.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

VÄLILLINEN VEROTUS

12. Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 13 artiklan mukaiset poikkeukset

Arvonlisäverosta 28 joulukuuta 1992 annettu laki 37/1992 ei suoraan vapauta yhdistyksiä verosta siinä mielessä, että eri veroasteiden soveltaminen ei riipu verovelvollisen oikeudellisesta muodosta vaan sen toiminnan luonteesta. Laissa säädetään kuitenkin useista yhdistyksille yleisistä toiminnoista, jotka ovat vapaat verosta tai oikeuttavat alempaan veroon.

13. Muita erityispoikkeuksia

ks. 12 kohta.

14. Nollavero

Ei ole.

VÄLITÖN VEROTUS

15. Yleissääntö

Yleishyödyllisiksi hyväksytyt yhdistykset ja yhdistykset, jotka täyttävät säätiöistä ja yhteisöistä osallistumisesta yleishyödylliseen toimintaan myönnettävistä verohelpotuksista annetun lain 42 artiklassa vahvistetut ehdot, saavat useita veroetuja.

1- Tällaiset yhdistykset ovat vapaita yhtiöverosta sellaisen toiminnan osalta, joka liittyy niiden sosiaaliseen tai muuhun määrättyyn tarkoitukseen, mukaan lukien joukkovelkakirjojen hankkimisesta ja siirrosta saatavat tulot. Ne ovat myös vapaita kaupallisen toiminnan voiton verosta silloin, kun toiminta vastaa yhdistyksen päämäärää tai tarkoitusta.

Kaupallisesta toiminnasta saatavat tulot ja pääomatulot eivät ole verovapaita, mutta niille voidaan myöntää tiettyjä

huojennuksia, erityisesti soveltamalla kiinteää 10 prosentin veroastetta.

2- Tällaiset yhdistykset ovat vapaita useimmista paikallisista veroista.

16. Hyväksytyt tai verohuojennuksia saavat yhdistykset

Yleishyödyllisiksi hyväksytyt yhdistykset ja yhdistykset, jotka täyttävät säätiöistä ja yksityisestä osallistumisesta yleishyödylliseen toimintaan myönnettävistä verohelpotuksista annetun lain 42 artiklassa vahvistetut ehdot ja erityisesti seuraavat ehdot:

- Yhdistysten on toimittava yleishyödyllisten tarkoitusperien edistämiseksi (näitä ovat sosiaaliapu, kansalaistoiminta, kasvatus, kulttuuri, urheilu, terveydenhoito, kehitysyhteistyö, ympäristönsuojelu, sosiaalitalouden edistäminen, vapaaehtoinen sosiaalityö, tutkimustoiminta, jne.).

- Yhdistysten on osoitettava vähintään 70 % nettotuloistaan näihin tarkoituksiin.

- Yhdistysten on toimitettava tilinpäätöksensä vuosittain toimivaltaiselle viranomaiselle hyvässä järjestyksessä.

- Yhdistyksen purkautuessa sen on luovutettava varansa yleishyödylliseen tarkoitukseen.

- Yhdistysten sääntömääräinen edustaminen on luottamustehtävä.

17. Yleishyödyllisen yhdistyksen tunnusmerkit

Tunnusmerkit on annettu vuoden 1964 yhdistyslain 4 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna säätiöistä ja yksityisestä osallistumisesta yleishyödylliseen toimintaan myönnettävistä verohelpotuksista annetulla lailla. Tärkeimmät tunnusmerkit ovat:

- säännöissä määrätyn tarkoituksen on oltava yleishyödyllinen;

- toiminnan on oltava avointa kaikille eikä vain jäsenille;

- yhdistys ei saa tavoitella voittoa, voittoa ei saa jakaa, ja hallituksen jäsenille ei saa maksaa palkkiota tehtäviensä suorittamisesta;

- yhdistyksellä on oltava henkiset ja aineelliset mahdollisuudet sääntömääräisten tavoitteidensa saavuttamiseksi;

- yhdistys on toiminut jatkuvasti kahden vuoden ajan ennen hakemuksen jättämistä.

18. Verovapauden myöntäminen

ks. kohdat 16 ja 17 edellä.

19. Yksityishenkilöiden lahjoitukset

Lahjoittajat, jotka ovat luonnollisia henkilöitä, voivat tietyin ehdoin ja rajoituksin vähentää verohuojennuksia nauttiville yhdistyksille antamansa lahjoitukset verotettavasta tulostaan. Vähennys on yleensä 20 % lahjoituksen arvosta. Vähennysten yhteismäärä ei kuitenkaan saa ylittää 30 % verotettavasta tulosta.

20. Yritysten lahjoitukset

Oikeushenkilöt voivat tietyin ehdoin vähentää verohuojennuksia nauttiville yhdistyksille antamansa lahjoitukset. Vähennys ei yleensä saa ylittää 10 % verotettavasta tulosta.

Lisäksi verovähennyksiin voivat oikeuttaa liikeyritysten osallistuminen yleishyödylliseen toimintaan ja

erityisesti taideteosten hankkiminen lahjoitettavaksi sekä tiettyjen taidemuotojen tukemiseen osoitetut menot.

20 (a). Lahjoitukset yhdistyksille, joiden kotipaikka on ulkomailla.

Yhdistyksiä koskevassa lainsäädännössä ei määrätä tästä asiasta (säätiöiden osalta ks. kohta 24).

KIRJANPITO JA TARKASTUS

21. Kirjanpito

20 päivänä toukokuuta 1965 annetun asetuksen 11 artiklassa määrätään, että yhdistysten on pidettävä kirjaa kaikista tuloistaan ja menoistaan. Tilinpäätös on lähetettävä kaikille yhdistyksen jäsenille ja esitettävä yhdistyksen vuosikokoukselle yhdessä seuraavan vuoden talousarvion kanssa.

Tilinpäätös on lähetettävä aluehallinnolle siinä tapauksessa, että yhdistys sijaitsee sellaisella autonomisella alueella, jolla ei ole sääntöjä tästä asiasta, tai oikeusministeriölle, mikäli yhdistys on hyväksytty yleishyödylliseksi.

Tarkastus

Vuoden 1964 laissa määrättiin valtion viranomaisten suorittamasta yhdistysten tilintarkastuksesta, mutta tämä kumottiin epäsuorasti vuoden 1978 perustuslaissa.

Yleishyödyllisiksi hyväksytyn yhdistyksen on toimitettava toimintakertomus edellisen tilikauden toiminnasta oikeusministeriölle.

SÄÄTIÖT

22. Perustaminen

Säätiö voidaan perustaa elävien kesken (*inter vivos)* tai kuoleman varalta (*mortis causa)*. Edellisessä tapauksessa tarvitaan notaarin vahvistama asiakirja, jälkimmäisessä tapauksessa perustamisesta on määrättävä testamentissa.

Rekisteröinti oikeusministeriön alaiseen rekisteriin on pakollista, ja rekisteröinti katsotaan viralliseksi tiedonannoksi perustamisesta.

23. Perusmääritelmä

Vuonna 1994 säätiöistä annetun lain 1 artiklassa säätiö määritellään voittoa tavoittelemattomaksi yhteisöksi, jonka varat perustajien tahdon mukaan asetetaan pysyvästi yleishyödylliseen käyttöön.

24. Kansalaisuusvaatimukset

Muiden maiden kansalaiset voivat perustaa säätiön Espanjassa.

Lisäksi espanjalaisten säätiöiden tapaan ulkomaiset säätiöt voivat harjoittaa Espanjassa tarkoituksensa mukaista toimintaa ja saada espanjalaisille säätiöille myönnettävät edut sillä edellytyksellä, että niillä on edustus Espanjassa ja ne on rekisteröity säätiörekisteriin.

Rekisteröinti voidaan evätä, jos säätiön tarkoitus ei ole yleishyödyllinen tai jos sitä ei ole laillisesti perustettu sen oman kansallisen lainsäädännön mukaan (edellä mainitun lain 5 artikla).

25. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

Säätiöt saavat oikeushenkilöllisyyden, kun niiden säädekirja on rekisteröity. Rekisteröinti voidaan evätä, jos säädekirja ei ole edellä mainitun lain mukainen.

26. Oikeuskelpoisuus

Säätiön varat voivat koostua mistä tahansa tavaroista tai varoista, joiden rahallinen arvo voidaan määrittää. Säätiön on oltava näiden varojen omistaja, ja selvitys niistä on liitettävä rekisteriin.

Varoja hoitaa ja käyttää säätiön sääntöjen mukaan säätiön hallitus. Edellä mainitun lain 19 artiklassa asetetaan kuitenkin rajoituksia säätiön varojen käytölle ja säädetään valtion viranomaisten pakollisesta ennakkohyväksynnästä useille toimille.

Säätiöt eivät saa omistaa osuuksia sellaisista kauppayhtiöistä, joissa ne joutuisivat vastaamaan yhtiön veloista. Ne voivat kuitenkin omistaa osakeyhtiöiden osakkeita.

27. Varojen käyttö säätiön lakkauttamistapauksessa

Säätiön lakkauttamisen jälkeen jäljelle jääneet säätiön varat on siirrettävä yksityisille voittoa tavoittelemattomille järjestöille, jotka toteuttavat säätiön säädekirjan tai sääntöjen mukaista yleishyödyllistä tarkoitusta. Jollei säännöissä toisin määrätä, valvontaelin tai valtion viranomaiset päättävät mitkä järjestöt saavat nämä oikeudet.

Poikkeuksena näihin määräyksiin säätiön säädekirjassa tai säännöissä voidaan määrätä, että varat on osoitettava muille julkisille yleishyödyllisille yhteisölle (edellä mainitun lain 31 artikla).

VEROTUKSELLINEN ASEMA

28.

Laillisesti rekisteröidyt säätiöt, jotka täyttävät edellä mainitun lain 42 artiklan vaatimukset, saavat samat verohelpotukset kuin yhdistykset (ks. kohdat 15–20). Tätä varten niillä on oltava valtiovarainministeriön valtuutus, ja niiden on tehtävä helpotuksista erillinen hakemus.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

29. Kirjanpito

Säätiön hallitus laatii vuosittain selvityksen varoista, taseen ja tilinpäätöksen sekä toimintakertomuksen. Sen on myös saatava vastuuvapaus edellisen vuoden tileistä. Kaikki nämä asiakirjat on lähetettävä valtion viranomaisille.

Lisäksi tietyissä tapauksissa on suoritettava ulkopuolinen tilintarkastus.

Lopuksi säätiön hallituksen on tilivuoden kolmen viimeisen kuukauden aikana laadittava talousarvio tulevaa vuotta varten ja toimitettava se valtion viranomaisille (edellä mainitun lain 23 artikla).

30. Tarkastus

Viranomaisten valvonnan tarkoituksena on tukea säätiön olemassaoloa varmistamalla, että sen perustaminen ja toiminta on laillista. Valvontaa suorittaa valtion viranomainen, kun kyseessä on valtion toimivaltaan kuuluva säätiö.

Sama valtion viranomainen on vastuussa tilien tarkastamisesta. Se voi vaatia oikeusviranomaisia puuttumaan säätiön toimintaan tilapäisesti, ja se voi ottaa itselleen hallituksen tehtävät tuomarin määrittämäksi ajaksi.

RANSKA

YHDISTYKSET

OIKEUDELLINEN ASEMA

1. Onko yhdistymisvapaus taattu lainsäädännössä?

   Kyllä, vuoden 1958 perustuslain johdannossa, joka sisältää vuoden 1789 ihmis- ja kansalaisoikeuksien julistuksen periaatteet, ja perustuslakineuvoston 16. heinäkuuta 1971 antamalla päätöksellä (Ranskan virallinen lehti *(Journal Officiel)*, 18. heinäkuuta 1971).

2. Perusmääritelmä

   Yhdistys on sopimus, jolla vähintään kaksi henkilöä pysyvästi antaa tietämyksensä tai työpanoksensa toimintaan, jonka tarkoituksena ei ole voiton jakaminen (vuoden 1901 lain 1 artikla).

3. Perustajien vähimmäismäärä

   Kaksi.

4. Yhdistysmuodot

   Hyväksymätön tai lakiin perustumaton yhdistys.

   Hyväksytty yhdistys.

   Yleishyödylliseksi hyväksytty yhdistys. (Määritelmää ei ole lainsäädännössä; hyväksymisestä päättää valtio.)

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

   Ei erityisehtoja.

6. Oikeushenkilöllisyys ja sen hankkiminen

   Hyväksymätön yhdistys: ei sovellu.

   Hyväksytty yhdistys: ilmoittamalla paikallisille viranomaisille yhdistyksen nimi, tarkoitus, toimipaikka ja hallituksen jäsenten nimi, ammatti, kotipaikka ja kansallisuus sekä toimittamalla säännöt kahtena kappaleena. Tämä ilmoitus on julkaistava Ranskan virallisessa lehdessä.

7. Oikeuskelpoisuus

   Hyväksytty yhdistys voi hankkia, omistaa ja hallita vain yhdistyksen hoitamiselle ja jäsenten kokoontumiselle tarpeellisia ja yhdistyksen tarkoituksen toteuttamiseksi ehdottoman välttämättömiä kiinteistöjä (vuoden 1901 lain 6 artikla). Se voi vastaanottaa lahjoituksia ja jälkisäädöslahjoituksia vain, jos sen ainoa tarkoitus on avustustyö, hyväntekeväisyys tai tieteellinen tai lääketieteellinen tutkimus tai jos se on kulttuuri- tai sukuyhdistys tai yleishyödylliseksi hyväksytyn yhteisön alayhdistys.

   Yleishyödylliseksi hyväksytyllä yhdistyksellä on hieman laajemmat valtuudet, sillä ilmaisua "ehdottoman välttä. ttömiä" ei sovelleta siihen. Sellainen yhdistys voi myös hankkia metsiä ja metsätalousmaata sekä vastaanottaa lahjoituksia ja jälkisäädöslahjoituksia. Jos yhdistys saa lahjoituksena tai jälkisäädöslahjoituksena rakennuksen, joka ei ole välttämätön sen toiminnan kannalta, sen on myytävä rakennus ja pidettävä kauppahinta. Viranomaisten on hyväksyttävä suunniteltu vastikkeeton luovutus kussakin tapauksessa erikseen ja ennakolta.

8. Määrämuotoiset säännöt

   Sääntöjen muotoa ei ole määrätty, mutta ne ovat osapuolia sitovat.

9. Rekisteröimisvaatimukset

Rekisteröinti ei ole pakollinen; ks. kuitenkin 6 kohta ilmoitusmenettelystä.

10. Kaupallinen toiminta

Ei kielletty vuoden 1901 laissa eikä oikeuskäytännössä. Voiton tavoittelu on sallittua.

11. Varojen käyttö yhdistyksen purkautuessa

Jäljelle jääneitä varoja ei saa osoittaa jäsenille. Yhdistyksen sääntöjen ja/tai yhdistyksen kokouksen päätöksen mukaan jäljelle jäänyt osa luovutetaan yleensä samanlaista tarkoitusta toteuttavalle yleishyödylliselle järjestölle.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

VÄLILLINEN VEROTUS

12. Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 13 artikla

Kaikki 13 artiklassa säädetyt vapautukset on toteutettu yleisessä verolaissa.

13. Muut vapautukset

Vapautus tietyistä rekisteröintiveroista.

14. Nollavero

Ei ole.

VÄLITÖN VEROTUS

15. Yleissääntö

Kun yhdistys on vapaa arvonlisäverosta eikä tuota voittoa, se ei ole yrityksiä koskevan verotuksen, kuten yhtiöveron, työnantajan ammattikoulutusmaksun tai elinkeinoveron alainen.

Jos yhdistys ei ole normaalin yritysverotuksen alainen, se on velvollinen maksamaan varallisuusveroa.

Kaikki yhdistykset ovat paikallisverojen alaisia; näitä ovat kiinteistövero (ei sovelleta kalustamattomiin tai yleisölle avoimiin tiloihin) ja kaikkia kiinteistön omistajia koske... omaisuusverot (ei sovelleta halpoihin majoitusmuotoihin).

Jos yhdistys on vapaa arvonlisäverosta, sen on maksettava ennakkoveroa. Jos työntekijöitä on enemmän kuin 10, yhdistys on velvollinen suorittamaan työnantajan maksut jatkuvaa ammattikoulutusta ja rakennustoimintaa varten.

Yhdistykset ovat velvollisia maksamaan veroa pääomatuloistaan.

16. Yhdistysten hyväksyminen

Jos yhdistys haluaa toimia tietyillä alueilla, sen on saatava virallinen hyväksyntä. Tällaisia alueita ovat: matkailu ja vapaa-ajan toiminta, tietyt "valtuuksia edellyttävät" toiminnot terveydenhoidon alalla, sosiaalityö tai lääkinnällinen hoitotyö ja luonteeltaan julkisiksi palveluiksi hyväksytyt toiminnot kuten metsästys ja kalastus, virallisten urheilutapahtumien järjestäminen, jne.

Yleishyödyllisiksi hyväksytyt yhdistykset

Hyväksymishakemus osoitetaan sisäministeriölle ja hyväksynnän myöntää tietyin ehdoin korkein hallinto-oikeus (*Conseil d'État*). Hyväksyminen asettaa yhdistykselle tiettyjä velvoitteita, mutta antaa suuremman vapauden vastaanottaa lahjoituksia ja omistaa kiinteistöjä.

17. Yleishyödyllisen yhdistyksen tunnusmerkit

Yhdistyksen on oltava hyväksytty ja toiminut säännöllisesti kolmen vuoden ajan. Sillä on oltava yleishyödyllinen päämäärä ja sen on toimittava paikallista laajemmalla alueella. Jäsenmäärän on

oltava vähintään 200, ja yhdistyksen sääntöjen on oltava valtioneuvoston laatimien mallisääntöjen mukaiset.

18. Hyväksyminen

Yhdistyksen hyväksyy valtio, joka osoittaa yhdistyksille julkisiin palveluihin liittyviä tehtäviä. Yhdistykset saavat erilaisia tukia, joista päättävät viranomaiset ja joita valvotaan tiukasti. Esimerkiksi 8. elokuuta 1985 annettu asetus antaa urheiluliitoille yksinoikeuden kilpailujen järjestämiseen.

19. Yksityishenkilöiden lahjoitukset

Yksityiset lahjoitukset hyväksytyille yhdistyksille ovat verovähennyskelpoisia 1,25 prosenttiin verotettavasta tulosta ja säätiöille ja yleishyödyllisille yhdistyksille 5 prosenttiin. Lahjoitukset oikeuttavat verovähennykseen, joka on 40 % lahjan arvosta (50 %, jos lahjoitus on tarkoitettu vaikeuksissa olevien henkilöiden ilmaisten aterioiden tai majoituksen tarjoamiseen). Verovähennyskelpoisia ovat vain lahjoitukset ranskalaisille tai Ranskassa toimiville ulkomaisille yhdistyksille.

20. Yritysten lahjoitukset

Yritysten antamat lahjoitukset ovat vähennyskelpoisia 37 tai 42 prosenttiin verotettavasta voitosta siten, että enimmäismäärä hyväksytyille yhdistyksille annettaville lahjoituksille on 1/2000 liikevaihdosta ja yleishyödyllisille yhdistyksille 1/3000 liikevaihdosta.

Verovähennyskelpoisia ovat vain lahjoitukset ranskalaisille tai Ranskassa toimiville ulkomaisille yhdistyksille.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

21. Kirjanpito

Lainsäädännön mukainen velvollisuus vakiomuotoisen tilinpäätöksen tekemiseen on vain yleishyödyllisillä, paikallisten viranomaisten tukemilla ja tietyn rajan (budjetti, tase ja henkilöstömäärä) ylittävää kaupallista toimintaa harjoittavilla yhdistyksillä.

SÄÄTIÖT

OIKEUDELLINEN ASEMA

22. Perustaminen

Yleishyödyllinen säätiö: Luonnos on toimitettava sisäasiainministerille ja edelleen korkeimmalle hallinto-oikeudelle (*Conseil d'État*), joka hyväksyessään säätiön yleishyödylliseksi antaa sille luvan vastaanottaa toimintapääomansa. Säännöt on laadittava valtioneuvoston antaman mallin mukaan, jossa määritellään säätiön hallituksen kokoonpano. Siinä noudatetaan yleensä kolmijakoperiaatetta, jonka mukaan kolmanneksen jäsenistä nimittävät perustajat, kolmannes edustaa viran puolesta julkista valtaa ja kolmanneksen nimittää säätiön hallitus (*conseil d'administration*).

Suojattu säätiö: Perustetaan yleishyödyllisen säätiön sisällä ilman uutta laillista muotoa (harvinainen).

Liikesäätiö: (4. heinäkuuta 1990 annettu laki): Tällaisia säätiöitä ei tarvitse hyväksyä yleishyödyllisiksi. Ne perustetaan määräajaksi – yleensä 5 vuodeksi – joka voidaan uudistaa, ja niiden toimintaohjelman hyväksyvät viranomaiset.

23. Perusmääritelmä

Tavaroiden, oikeuksien ja voimavarojen osoittaminen peruuttamattomasti yleishyödylliseen voittoa tavoittelemattomaan tarkoitukseen.

24. Kansalaisuusvaatimukset

Kolmannes johtokunnan jäsenistä on määritelmän mukaan julkisyhteisöä edustavia lakisääteisiä jäseniä ja tehtävään valittuja jäseniä. Voidakseen toimia pysyvästi Ranskassa ja saadakseen samat oikeudet kuin ranskalaisilla säätiöillä säätiön on saatava hyväksyntä yleishyödylliseksi säätiöksi.

25. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

Säätiö saa oikeushenkilöllisyyden, kun korkein valtioneuvosto on hyväksynyt sen yleishyödylliseksi säätiöksi ja hyväksyntä on julkaistu Ranskan virallisessa lehdessä.

26. Oikeuskelpoisuus

Samat oikeudet vastaanottaa lahjoituksia kuin yleishyödyllisellä yhdistyksellä, mutta laajemmat oikeudet omistaa varoja ja kiinteistöjä.

27. Varojen käyttö säätiön lakkauttamistapauksessa

Kuten yleishyödyllisillä yhdistyksillä (ks. 11 kohta), mutta viranomaisten hyväksyntä vaaditaan.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

28. Katso, mitä edellä on sanottu yhdistysten verotuksellisesta asemasta.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

Kirjanpito- ja tilinpäätösvelvollisuus kuten yleishyödyllisillä yhdistyksillä.

IRLANTI

YHDISTYKSET

OIKEUDELLINEN ASEMA

1. Onko yhdistymisvapaus taattu lainsäädännössä?

   Yleinen yhdistymisvapaus taataan Irlannin perustuslain 40 artiklan 6 kohdassa. Ei-valtiollisten järjestöjen (*non-governmental organizations*) oikeudesta järjestäytyä yhdistyksiksi säädetään yhtiölaissa ja "kaupallisia yleishyödyllisiä yhteisöjä" (*industrial and provident societies* eli *IPS*) koskevassa lainsäädännössä.

2. Perusmääritelmä

   Yhdistystä (*association*) tai muuta vastaavaa käsitettä ei erikseen määritellä Irlannin lainsäädännössä. Kunkin yhdistyksen muoto määräytyy sen valitseman oikeudellisen rakenteen perusteella. Asiaa selvitetään tarkemmin jäljempänä.

3. Yhdistysmuodot

   Yhdistyksiä on kolmea päätyyppiä:

   (a) *Unincorporated bodies* (rekisteröimättömät yhdistykset). Näillä voi olla kirjalliset säännöt, joissa määritellään yhdistyksen tarkoitus ja tavoitteet sekä mahdollisesti annetaan jäsenyyttä ja hallituksen kokoonpanoa koskevia määräyksiä. Oikeudellisesti säännöt merkitsevät, että yhteisön jäsenet sitoutuvat noudattamaan keskinäisen sopimuksensa ehtoja, eli he pyrkivät säännöissä määriteltyihin tavoitteisiin ja noudattavat sääntöjä. Säännöt ovat oikeudellisesti sitovia yhdistyksen jäsenten keskinäisissä suhteissa, mutta ei suhteissa ulkopuolisiin. Siten rekisteröimättömällä yhdistyksellä ei ole omaa oikeushenkilöllisyyttä.

   b) *Companies limited by guarantee* (yhtiöt, joiden vastuuvelvollisuus on rajoitettu takauksella). Tämä on muunnos liikeyritysten oikeushenkilöllisyyden perusmuodosta Irlannissa. Tämäntyyppinen yritys ei ole osakeyhtiö, vaan jäsenet takaavat maksavansa tietyn (yleensä nimellisen) summan yhtiön velkojen kattamiseksi, jos se joutuu selvitystilaan.

   c) *Industrial and provident societies.* Useilla osuuskunnilla on tämäntyyppinen rakenne. Käytännössä näitä yhdistyksiä koskevat suurelta osin samanlaiset määräykset kuin edellisessä kohdassa mainittuja yhtiöitä. Merkittävä ero on kuitenkin se, että rajoitettu yhtiö voidaan perustaa mitä tahansa laillista tarkoitusta varten, kun taas IPS:ksi voi rekisteröityä vain "elinkeinon, liiketoiminnan tai ammatin harjoittamiseen" perustettu yhteisö.

   On myös muuntyyppisiä yleishyödyllisten yhdistysten kaltaisia yhteisöjä, esimerkiksi *trusts* (luotettujen miesten hoitamat yhdistykset) ja *friendly societies* (hyväntekeväisyysyhdistykset, avustuskassat). Edellä mainitut kolme yhdistystyyppiä ovat kuitenkin Irlannissa yleisimmät.

4. Perustajien vähimmäismäärä

   Sekä rajoitetussa yhtiössä että IPS:ssä on oltava vähintään seitsemän jäsentä. Rekisteröimättömien yhdistysten perustajien vähimmäismäärästä ei säädetä lainsäädännössä.

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

Kolmen tärkeimmän yhdistystyypin jäsenten kansalaisuudesta ei säädetä erikseen lainsäädännössä.

6. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

Rekisteröimättömällä yhdistyksellä ei ole erillistä oikeushenkilöllisyyttä, kun taas molemmilla muilla päätyypeillä on. Oikeushenkilöllisyys saadaan toimittamalla yhteisön säännöt vaaditussa muodossa sille valtion elimelle, joka on valtuutettu myöntämään toimiluvan kyseiselle järjestölle. Tämän jälkeen yhteisön säännöt ovat julkisia ja yleisön nähtävillä.

7. Oikeuskelpoisuus

Yhteisön oikeuskelpoisuudesta määrätään sen säännöissä. Rajoitetun yhtiön oikeuskelpoisuudesta määrätään yhtiösopimuksessa ja yhtiöjärjestyksessä, IPS:n oikeuskelpoisuudesta sen säännöissä. Yleishyödyllisten yhdistyksen oikeuskelpoisuutta ei ole rajoitettu muuten kuin oikeudellista rakennetta koskevassa lainsäädännössä yleisesti.

8. Määrämuotoiset säännöt

Takauksella rajoitetun yhtiön säännöt on laadittava toimivaltaisen rekisteriviraston (*Companies Office*) vaatimuksia vastaavasti. Yhtiöt käyttävät yleensä yhtiölaissa esitettyjä yhtiösopimuksen ja yhtiösäännön malleja tai niiden muunnelmia. IPS-yhteisöjen säännöt hyväksyy yleishyödyllisten yhdistysten rekisteriviranomainen (*Registrar of Friendly Societies*). Sääntöjen muodosta ei ole virallisia määräyksiä, mutta yleensä käytetään mallina jotakin rekisteriviranomaisen hyväksymistä erilaisten järjestöjen säännöistä.

9. Rekisteröimisvaatimukset

Kuten edellä on esitetty, rajoitetulle yhtiölle ja IPS:lle on haettava toimivaltaisen viranomaisen rekisteröintiä. Muita rekisteröimisvaatimuksia ei ole.

10. Taloudellinen toiminta

Yhdistysten oikeutta harjoittaa kaupallista toimintaa ei ole erikseen rajoitettu. Jos yhdistys hakee veroviranomaisilta vapautusta tietyistä veroista sillä perusteella, että se harjoittaa yleishyödyllistä toimintaa, sen säännöissä on oltava sitova määräys siitä, että kaikki sen hankkimat varat käytetään yksinomaan yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Sitä paitsi on epätodennäköistä, että veroviranomaiset katsoisivat sellaiset säännöt, jotka sallivat taloudellisen hyödyn tavoittelemisen, yleishyödyllisyyden vaatimusten mukaisiksi.

11. Varojen käyttö yhdistyksen purkautuessa

Yhtiölaissa ja IPS-yhteisöjä koskevassa lainsäädännössä ei ole selvitystoimien jälkeistä varojen käsittelyä koskevia yleisrajoituksia. Veroviranomaiset edellyttävät yleensä, että yleishyödyllisen yhdistyksen varat on selvityksen jälkeen siirrettävä jollekin toiselle luonteeltaan yleishyödylliselle yhdistykselle.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

VÄLILLINEN VEROTUS

12. Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 13 artikla

13 artikla on saatettu voimaan Irlannissa.

13. Erityisvapautuksia

Yleishyödyllisten yhdistysten kannalta merkittävät vapautukset (joista määrätään myös kuudennessa alv-direktiivissä) koskevat muun muassa:

(a) peruskoulutusta, korkean asteen koulutusta, ammattikoulutusta ja uudelleenkoulutusta,

(b) sairaaloiden, hoitolaitosten, terveyskeskusten ja vastaavien laitosten tarjoamia sairaala- ja terveydenhoitopalveluita,

(c) lasten ja nuorten suojelu- ja hoitopalveluja,

(d) voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tuottamia hyödykkeitä ja palveluja, jotka liittyvät läheisesti sosiaalihuoltoon tai sosiaaliturvaan,

(e) Pääasiassa poliittisia, ammattijärjestöllisiä, uskonnollisia, isänmaallisia, filosofisia, hyväntekeväisyys- tai kansalaisaatteellisia päämääriä edistävien, voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen jäsenilleen tuottamia palveluja ja hyödykkeitä.

14. Nollavero

Nollaveron alaisia hyödykkeitä ovat muun muassa lääkintävälineet ja -laitteet kuten pyörätuolit ja muut kuljetuslaitteet sekä ortopediset välineet kuten kävelytuet ja kainalosauvat.

VÄLITÖN VEROTUS

15. Yleissäännökset

Yhtiölaissa ja IPS-lainsäädännössä ei ole yleisiä määräyksiä yleishyödyllisten yhdistysten verovapaudesta.

16. Yhdistykseksi hyväksyminen verotuksessa

Rajoitettu yhtiö (tai harvemmin IPS-yhteisö) voi hakea veroviranomaisilta vapautusta eri veroista yleishyödyllisten tarkoitusperiensä perusteella. Jotta yhtiö tai yhteisö hyväksyttäisiin yleishyödylliseksi yhdistykseksi, sen tavoitteet ja valtuudet on muotoiltava niin, että sen tuloja ja varoja voidaan käyttää vain yleishyödyllisiin tarkoituksiin ja sen pääasiallinen tarkoitus sekä tulojen ja varojen käyttö on määritelty sitovasti edellä esitetyn mukaisesti. Tämä tarkoittaa, että laki velvoittaa yhtiötä tai yhdistystä toimimaan ja käyttämään kaikki tulonsa ja varansa yksinomaan määrittelemiensä päämäärien edistämiseksi.

17. Tunnusmerkit

Yleishyödylliseksi katsotaan sellainen yhtiö, jonka tavoitteena on

(a) koulutuksen edistäminen,

(b) uskonnon edistäminen,

(c) köyhyyden lievittäminen,

(d) muu yhteiseksi hyväksi koituva luonteeltaan yleishyödyllinen toiminta.

Lisäksi yleishyödyllisen yhtiön on vuosittain laadittava tarkastettu tilinpäätös ja saatettava se pyynnöstä veroviranomaisten tarkastettavaksi, ja sen on kiellettävä palkkioiden ja palkkojen maksaminen (kulukorvauksia lukuunottamatta) hallituksen jäsenilleen ja johtajilleen. Sen on myös täytettävä muun muassa yhdistyksen purkautumista koskevat aiemmin mainitut muut vaatimukset.

Veroja, joista yhdistykselle voidaan myöntää vapautus, ovat tulovero, yhtiövero (mikäli yhdistys on yhtiö), myyntivoittovero, talletusten korkotuoton vero, pääoman

hankintavero ja kiinteistön siirrosta tai vuokrauksesta maksettava leimavero.

Arvonlisäverosta ei myönnetä vapautuksia, ja yleishyödyllisen yhdistyksen työntekijät maksavat tuloveroa ennakonpidätysjärjestelmää (*PAYE*) tai ansiosidonnaisia sosiaaliturvamaksuja (*Pay Related Social Insurance*) koskevien määräysten mukaisesti.

18. Yksityishenkilöiden tai yritysten lahjoitukset

Joissakin tapauksissa yksityishenkilöiden tai yritysten lahjoituksista voidaan myöntää verohelpotuksia. Näistä tärkeimpiä yleishyödyllisten yhdistysten kannalta on se, että tietyt oppilaitokset voivat saada verohelpotuksia £100–£10 000 suuruisista lahjoituksista.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

19.

Rekisteröimättömien yhdistysten valvonnasta ei ole annettu erityismääräyksiä. Yhtiöt raportoivat toiminnastaan ja vastaavat kirjanpidostaan yhtiövirastolle (*Companies Office*). Niiden on tehtävä vuotuinen tilinpäätös ja pidettävä kirjaa jäsenistössä ja johdossa tapahtuvista muutoksista jne. Suunnilleen samanlaiset määräykset koskevat myös IPS-yhteisöjä (jotka raportoivat *Registrar of Friendly Societies* -viranomaiselle). Ääritapauksissa voidaan asettaa tutkijalautakunta tutkimaan ko. yhteisöjen toimintaa. Yhteisöt, jotka laiminlyövät toistuvasti selontekovelvollisuutensa, poistetaan yhdistysrekisteristä. Yleisesti ottaen kirjanpito- ja valvontamääräykset eivät kuitenkaan ole erityisen tiukat. Veroviranomaisten tehtävänä on valvoa yleishyödyllisiä yhdistyksiä, mutta käytännössä tästä aiheutuva työtaakka ei ole kovin raskas.

SÄÄTIÖT

"Säätiöitä" varten ei ole olemassa erityistä lainsäädäntöä Irlannissa. Veroviranomaisten yleishyödylliseksi hyväksymä yhdistys voi anoa hyväntekeväisyys- ja testamenttilahjoituksia valvovilta viranomaisilta vuoden 1973 hyväntekeväisyyttä koskevien lakien (*Charities Acts*) mukaista rekisteröimistä. Tällaisia yhteisöjä on kuitenkin Irlannissa vain noin 25 kappaletta.

ITALIA

YHDISTYKSET

OIKEUDELLINEN ASEMA

1. Onko yhdistymisvapaus taattu lainsäädännössä?

   Perustuslain 2 artiklassa ja 18 artiklassa, siviililain 14-22 artiklassa, 27. helmikuuta 1985 annettu laki, 11. elokuuta 1991 vapaaehtoisjärjestöistä annettu laki n:o 266.

2. Määritelmä

   Ei määritelty lainsäädännössä. Käytännössä mikä tahansa pysyvä organisaatio, johon kuuluu useita yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi toimivia henkilöitä, lukuun ottamatta voiton tavoittelua.

3. Perustajien vähimmäismäärä

   Ei määrätty.

4. Yhdistysmuodot

   Hyväksytyt yhdistykset

   Hyväksymättömät yhdistykset

   Komiteat

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

   Ei rajoituksia.

6. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

   Vain hyväksytyillä yhdistyksillä on oikeushenkilöllisyys hyväksymistä koskevan viranomaisten päätöksen mukaisesti. Yhdistyksen hyväksymisen edellytyksenä on, että sillä on riittävät varat sääntöjensä edellyttämän toiminnan harjoittamiseksi. Oikeushenkilöllisyyden tunnustaminen voi olla Italian ministerineuvoston puheenjohtajan, alueviranomaisten tai prefektuurien tehtävä, riippuen yhdistyksen toiminnan alueellisesta laajuudesta.

   Hyväksymättömistä yhdistyksistä on säädetty eräitä rajoituksia (vrt. 7).

7. Oikeuskelpoisuus

   Yksityiset oikeushenkilöt eivät saa ottaa vastaan käyttöomaisuutta, lahjoja, testamenttilahjoituksia eikä perintöä ilman viranomaisten lupaa. Luvan hankkiminen on edellytys omaisuuden siirron voimaantulolle. Hyväksymättömien yhdistysten vapaata varainkäyttöä on rajoitettu siten, että henkilöt, jotka toimivat yhdistyksen nimissä ja sen puolesta vastaavat myös sen veloista. 27. helmikuuta 1985 annetun lain n:o 52 mukaisesti myös hyväksymättömät yhdistykset voivat hankkia käyttöomaisuutta. Hyväksymättömät yhdistykset ja komiteat ovat oikeuskelpoisia.

   Rekisteröidyt vapaaehtoisjärjestöt, myös sellaiset, jotka ovat muodollisesti hyväksymättömiä yhdistyksiä, voivat hankkia toimintansa harjoittamiseksi tarpeelliset hyödykkeet ja ottaa vastaan testamenttilahjoituksia ja muita lahjoituksia.

8. Määrämuotoiset säännöt

   Yhdistyksen perustamiskirja on julkinen hakemus yhdistyksen hyväksymisestä. Sääntöjen on täytettävä joitakin vähimmäisvaatimuksia.

9. Rekisteröimisvaatimukset

   Ei pakollista, mutta jos yhdistystä ei ole rekisteröity, sen hallituksen jäsenet vastaavat henkilökohtaisesti ja yhteisvastuullisesti sen veloista (siviililain 33 artikla).

10. Taloudellinen toiminta

Yhdistykset voivat harjoittaa taloudellista toimintaa. Yhdistyksen mahdollinen taloudellinen toiminta ei saa tähdätä rahallisen voiton saamiseen, vaan yksinomaan tavoitteiden toteuttamiseen. Jos yhdistyksen taloudellinen toiminta ei kuitenkaan liity yhdistyksen tarkoitukseen, yhdistystä voidaan pitää tosiasiallisesti yhtiönä, millä on merkittäviä verotuksellisia ja sosiaalisia seuraamuksia. Siviililain 24 artiklassa kielletään yhdistyksen voiton jakaminen sen jäsenten kesken.

11. Varojen käyttö yhdistyksen purkautuessa

Jäljelle jäävät varat käytetään yhdistyksen perustamiskirjan tai sääntöjen määräämällä tavalla. Mikäli käytöstä ei ole erikseen määrätty, noudatetaan purkautumisesta päättäneen yleiskokouksen päätöstä varojen käytöstä. Mikäli tällaista päätöstä ei ole, viranomaiset päättävät varojen käytöstä.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

VALILLINEN VERO.T JS

12. Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 13 artikla

Toteutettu.

13. Muita erityisvapautuksia

Vapaaehtoisjärjestöjen suorittamat palvelut ja toimittamat tavarat on vapautettu arvonlisäverosta, rekisteröimisverosta sekä yhdistyksen perustamiskirjaan ja vapaaehtois-järjestöjen toimintoihin liittyvistä veroista.

Yhdistykset on vapautettu maksamasta saamistaan lahjoituksista lahja-, omaisuudenluovutus-, maarekisteri- ja INVIM-veroa (käyttöomaisuuden arvonlisävero). Tämä koskee myös perintöveroa ja testamenttilahjoitusten verotusta.

14. Nollavero

Ei ole.

VÄLITÖN VEROTUS

15. Yleissääntö

Hyväksytyt ja hyväksymättömät yhdistykset maksavat IRPEG-veroa (oikeushenkilöiden tuloveroa), joka lasketaan kiinteistötuloista tai kiinteistötulojen luonteisista tuloista, pääomatuloista ja lyhytaikaisesta tai jatkuvasta taloudellisesta toiminnasta saaduista tuloista. Jäsenmaksuja ja jäsenten lahjoituksia ei katsota verotettavaksi tuloksi.

16. Yhdistykseksi hyväksyminen verotuksessa

Historiallisia, kirjallisia, tieteellisiä, kokeellisia ja tutkimukseen liittyviä päämääriä edistävät yhdistykset maksavat 50 prosentilla alennettua IRPEG-veroa.

Vapaaehtoisjärjestöjen varsinaiseen toimintaan liittymättömästä liike- ja tuotantotoiminnasta saama voitto ei ole veronalaista, jos se käytetään järjestön säännöissä määrättyjen tavoitteiden edistämiseksi.

17. Tunnusmerkit

Yhdistyksen on oltava oikeushenkilö ja laissa n:o 266/91 tarkoitettu vapaaehtoisyhteisö.

18. Verohelpotusten myöntäminen

Vapaaehtoisyhteisöjen verovapauskelpoisuus tullaan määrittelemään valmisteilla olevassa sosiaaliministeriön ja

valtiovarainministeriön yhteispäätöksessä.

19. Yksityishenkilöiden lahjoitukset

Yksityishenkilöt voivat vähentää verotuksessa lahjoitukset yleishyödyllisiin, humanitaarisiin, uskonnollisiin tai poliittisiin tarkoituksiin enintään 2 prosenttiin asti.

Tämä enimmäismäärä voidaan ylittää, jos lahjoituksen saaja on järjestö, jonka tehtävä on edistää koulutusta, tutkimusta, tiedon levitystä, kulttuuriperintöön kuuluvan kohteen hankkimista, ylläpitoa tai entistämistä tai järjestää kulttuuriministeriön hyväksymiä messuja tai näyttelyitä, joilla on erityistä kulttuurista tai tieteellistä mielenkiintoa.

Lahjoitukset Italian katolisen kirkon papiston keskustukijärjestölle ja kehitysmaiden ihmister auttamiseksi voidaan vähentää kahteen miljoonaan Italian liiraan asti.

Lahjoitukset rekisteröidyille vapaaehtoisjärjestöille eivät enää ole vähennyskelpoisia. Ainoat hyväksyttävät vähennykset koskevat toisaalta yhtiöveron alaisia organisaatioita ja toisaalta vapaaehtoisyhdistyksiä, jotka ovat oikeushenkilöitä. Vapaaehtoisjärjestöjen alueelliseen rekisteriin kuuluminen ei siis enää kelpaa vähennysperusteeksi.

20. Yritysten lahjoitukset

Kuten yksityishenkilötkin, yritykset voivat vähentää lahjoitukset yleishyödyllisiin, humanitaarisiin, uskonnollisiin tai poliittisiin tarkoituksiin enintään 2 prosenttiin asti.

20 (a). Lahjoitukset yhdistyksille, joiden kotipaikka on muualla.

Samat säännökset koskevat yhdistystä, jolla on toimipaikka Italiassa, kunhan se on merkitty alueelliseen rekisteriin Italian alueella.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

21. Hallintoviranomaisilla on valta valvoa yhdistyksiä ja suorittaa tarkastuksia.

SÄÄTIÖT

22. Perustaminen

Säädekirja (yksipuolinen julkinen asiakirja tai elossa olevien keskeinen testamentti).

23. Perusmääritelmä

Yksityinen oikeushenkilö, jonka omaisuus on osoitettu tiettyyn tarkoitukseen.

24. Kansalaisuusvaatimukset

Ei ole.

25. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

Hallituksen luvalla Italian ministerineuvoston puheenjohtajan antaman asetuksen muodossa.

26. Oikeuskelpoisuus

Kuten hyväksytyillä yhdistyksillä.

27. Varojen käyttö säätiön lakkauttamistapauksessa

Jollei säännöissä toisin määrätä, viranomaiset luovuttavat säätiön jäljelle jäävät varat jollekin toiselle vastaavassa tarkoituksessa toimivalle yhteisölle.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

28.

Historialliset, kirjalliset, tieteelliset, kokeelliset tai tutkimukseen liittyvät säätiöt, joiden tarkoitus on presidentin asetuksen 601/73 6 artiklan mukaisesti yksinomaan kulttuurinen, saavat 50 prosentin verovähennyksen

oikeushenkilöiden verotettavasta tulosta. Tavarat, jotka on tuotu maahan säätiöitä varten tarkoituksena avustaa tai toteuttaa hyväntekeväisyys-, koulutus-, työharjoittelu-, opiskelu- tai tutkimustoimintaa, on vapautettu arvonlisäverosta.

Lisäksi yleisperiaatteena on, että säätiöt, jotka eivät harjoita kaupallista maataloustoimintaa tai muuta kaupallista toimintaa, eivät ole velvollisia maksamaan presidentin asetuksen 633/72 4 artiklassa tarkoitettua arvonlisäveroa.

KIRJANPITO JA VALVONTA

29. Kirjanpito

Ei.

30. Valvonta

Viranomaisilla on oikeus valvoa säätiöiden toimintaa, mikä tarkoittaa lähinnä oikeutta muuttaa säätiön tarkoitusta silloin, kun sen tarkoitus on saavutettu tai tullut mahdottomaksi saavu...a tai merkityksettömäksi. Viranomaisilla on valta yhteensovittaa säätiöiden toimintaa tai yhdistää niitä, jos niiden varat käyvät riittämättömiksi.

LUXEMBURG

YHDISTYKSET

OIKEUDELLINEN ASEMA

1. Onko yhdistymisvapaus taattu laissa?

   On, 17. lokakuuta 1868 annetun perustuslain 26 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna, 21. huhtikuuta 1928 annettu muutettu laki yleishyödyllisistä yhdistyksistä ja säätiöistä ja 11. toukokuuta 1936 annettu laki yhdistymisvapauden takaamisesta.

2. Perusmääritelmä

   21. huhtikuuta 1928 annetun lain 1 artiklassa määritellään yleishyödyllinen yhdistys sellaiseksi yhdistykseksi, joka ei harjoita teollista tai kaupallista toimintaa eikä pyri hankkimaan jäsenilleen aineellista etua.

3. Perustajien vähimmäismäärä

   Kolme.

4. Yhdistysmuodot

   Association sans but lucratif (ASBL) (yleishyödyllinen yhdistys)

   Lakiin perustumaton yhdistys

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

   Ei rajoituksia.

6. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

   Yhdistyksestä tulee oikeushenkilö sinä päivänä, kun sen säännöt julkistetaan.

7. Oikeuskelpoisuus

   ASBL voi hallita omistusoikeudella tai muulla oikeudella vain niitä kiinteistöjä, jotka ovat tarpeen sen säännöissä ilmoitetun tarkoituksen saavuttamiseksi. Kalusteiden osalta omistusta ei ole rajoitettu.

   Yli 500 000 Luxemburgin frangin suuruisten lahjoitusten vastaanottamiseen on aina saatava lupa suurherttuan asetuksella.

8. Määrämuotoiset säännöt

   Notaarin vahvistama tai yksityiseen ilmoitukseen perustuva asiakirja.

9. Rekisteröimisvaatimukset

   Perustamiskirja on rekisteröitävä. Säännöt ja tiedot hallituksen jäsenten suku- ja etunimi, ammatti ja kotipaikka sekä yhdistyksen kotipaikka on ilmoitettava kauppa- ja yhdistysrekisteriin. Myös kaikki muutokset on ilmoitettava. Aakkosellinen jäsenluettelo on toimitettava yhdistyksen kotipaikan siviilituomioistuimen rekisteriin sen kuun aikana, jolloin säännöt on julkistettu. Luettelo päivitetään vuosittain.

10. Taloudellinen toiminta

    Taloudellisen edun tavoittelu ei ole kiellettyä, mutta sen on oltava luonteeltaan väliaikaista ja toissijaista suhteessa yhdistyksen varsinaiseen tarkoitukseen.

11. Varojen käyttö yhdistyksen purkautuessa

    Jollei säännöissä toisin määrätä, yleiskokous päättää varojen käytöstä. Jos yleiskokous ei pysty päättämään asiasta, selvitysmiehet osoittavat varat tarkoitukseen, joka vastaa sosiaalista päämäärää niin hyvin kuin mahdollista.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

VÄLILLINEN VEROTUS

12. Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 13 artikla

Kyllä.

13. Muita erityisvapautuksia

Julkisten tai yksityisten laitosten järjestämä koulutustoiminta, retkeilymajatoiminta, urheilu-, tiede-, kulttuuri-, koulutus-, talous- ja ammattitapahtumien järjestäminen sillä edellytyksellä, että niistä saadut tulot käytetään pääosin järjestelykustannusten peittämiseksi, teatteriesitykset, kongressit, lääkärin- ja lääkintäpalvelut edellyttäen, että edellä tarkoitetut vapautukset eivät todennäköisesti aiheuta kilpailun vääristymistä.

14. Nollavero

Ei ole.

VÄLITÖN VEROTUS

15. Yleissääntö

ASBL:t maksavat Luxemburgin verolain 159 artiklan mukaisesti kunnallisveroa (*l'impôt sur le revenu des collectivités* eli *IRC*). Kaikki IRC-velvolliset henkilöt ovat myös velvollisia maksamaan omaisuusveroa. 29. joulukuuta 1971 annetun lain 25 artiklassa määrätään rekisteröinti- ja perintöoikeudesta ja omaisuuden siirrosta kuolemantapauksissa. Elossa olevien kesken tapahtuvista lahjoituksista ja testamenttilahjoituksista peritään veroa kuusi prosenttia.

16. Yhdistykseksi hyväksyminen verotuksessa

Suoranaisesti ja yksinomaisesti kulttuuriin liittyvää hyväntekeväisyystoimintaa tai yleishyödyllistä toimintaa harjoittavat järjestöt on verolain 161 artiklan mukaisesti vapautettu IRC-verosta. Ne ovat silti velvollisia maksamaan veroa harjoittamastaan teollisesta tai kaupallisesta toiminnasta. Vain ASBL-yhdistysten yleishyödyllinen toiminta on vapautettu verosta, ei niiden mahdollinen sivutoimisesti tai väliaikaisesti harjoittama taloudellista etua tuottava toiminta.

17. Tunnusmerkit

ASBL-yhdistyksiksi voidaan hyväksyä yhteisöt, jotka harjoittavat luonteeltaan hyväntekeväisyyteen liittyvää, uskonnollista tai yleishyödyllistä toimintaa(terveys, nuoriso ja urheilu, tiede, taide, kulttuuri).

18. Verovapauden myöntäminen

Hakemus on tehtävä oikeusministeriölle. Verovapauden myöntämisen perusteena on yhdistyksen voittoa tavoittelematon toiminta ja yhdistyksen hyväksyminen sääntöjensä perusteella yleishyödylliseksi. Verotuksellisesta asemasta määrätään valtioneuvoston lausunnon perusteella annetulla suurherttuan asetuksella. Verotukselliset erioikeudet myönnetään tämän jälkeen verolain perusteella.

19. Yksityishenkilöiden tekemät vastikkeettomat lahjoitukset

Kokonaisarvoltaan yli 5 000 LUF lahjoituksista voidaan vuodessa vähentää enintään kymmenen prosenttia verotettavasta nettokokonaistulosta tai 10 000 000 LUF. Tällaiset lahjoitukset on tehtävä yleishyödyllisiksi hyväksytyille tai muille sellaisiksi lailla hyväksytyille yhteisöille.

20. Yritysten tekemät vastikkeettomat lahjoitukset

Luxemburgiin sijoittautuneisiin yrityksiin sovelletaan samoja sääntöjä kuin yksityishenkilöiden lahjoituksiin.

20 (a). Lahjoitukset ulkomaisille yhdistyksille

Eivät ole vähennyskelpoisia.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

21. Kirjanpito

Lahjoitusten vastaanottamisluvan saamiseksi siviilituomioistuimen rekisteriin on toimitettava yhdistyksen vuotuinen kirjanpito sen perustamisajankohdasta lähtien tai vähintään viimeisen kymmenen tilikauden osalta.

SÄÄTIÖT

22. Perustaminen

Varojen siirto tapahtuu oikeaksi todistetulla asiakirjalla tai testamentilla. Se hyväksytään suurherttuan asetuksella.

23. Määritelmä

Säätiön toimiala on rajattu laissa siten, että säätiöiksi katsotaan ainoastaan laitokset, joiden pääasiallisena tulolähteenä on niillä jo perustamisajankohtana olleiden tai myöhemmin hankittujen varojen tuotto, ja jotka harjoittavat luonteeltaan hyväntekeväisyyteen liittyvää, uskonnollista, tieteellistä, taiteellista, koulutuksellista tai yhteiskunnallista taikka urheiluun tai matkailuun liittyvää, voittoa tavoittelematonta toimintaa.

24. Kansalaisuusvaatimukset

Ei ole.

25. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

Siitä hetkestä, jolloin säännöt on hyväksytty suurherttuan päätöksellä.

26. Oikeuskelpoisuus

Kuten yhdistyksillä.

27. Varojen käyttö säätiön lakkauttamistapauksessa

Kuten säännöissä määrätään. Muussa tapauksessa oikeusministeri määrää varat käytettäväksi säätiön perustamistarkoitusta mahdollisimman läheisesti vastaavan tarkoituksen edistämiseen.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

28. Kuten yhdistyksillä.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

29. Kirjanpito

Tilinpäätös ja talousarvio on toimitettava oikeusministeriölle vuosittain viimeistään kahden kuukauden kuluttua tilikauden päättymisestä. Nämä asiakirjat julkaistaan virallisessa lehdessä.

30. Tarkastus

Vuoden 1928 lain 40 artiklan mukaisesti oikeusministeri valvoo, että säätiön varat käytetään sitä tarkoitusta varten, johon se on perustettu.

ALANKOMAAT

YHDISTYKSET

OIKEUDELLINEN ASEMA

1. Onko yhdistymisvapaus taattu lainsäädännössä?

   On, yhdistymisvapaus koskee kaikkia niitä henkilöitä, joilla on kotipaikka Alankomaiden alueella (perustuslain 1 ja 8 artikla).

2. Perusmääritelmä

   BW 2 artiklan 26 kohdan mukaisesti yhdistys on oikeushenkilö, joka koostuu jäsenistä ja joka on perustettu tietyn tarkoituksen toteuttamiseksi. Tarkoitus ei kuitenkaan ole sama kuin osuustoiminnallisia ja keskinäisiä yhdistyksiä[13] koskevassa lainsäädännössä määritelty tarkoitus. Yhdistys perustetaan monenkeskisellä oikeustoimella. Yhdistys ei saa jakaa voittoa jäsenilleen.

3. Perustajien vähimmäismäärä

   Kaksi.

4. Yhdistysmuodot

   Yksityisellä ilmoituksella perustettu yhdistys

   Notaarin vahvistamalla ilmoituksella perustettu yhdistys

   'Maaton' yhdistys (kansainvälinen yhdistys, jota kansalliset lait eivät nimenomaisesti koske. Tällaisista yhdistyksistä ei ole säädetty lainsäädännössä, mutta ne hyväksytään lainopillisesti).

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

   Ei rajoituksia.

6. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

   Täysivaltainen oikeushenkilöllisyys: yhdistys, jonka säännöt on julkistettu notaarin vahvistamalla ilmoituksella (kyseinen ilmoitus voidaan tehdä myös yhdistyksen olemassaoloaikana). Tällainen yhdistys on kirjattava yhdistysrekisteriin.

   Rajoitettu oikeushenkilöllisyys: Yhdistys, jonka sääntöjä ei ole julkistettu notaarin vahvistamalla ilmoituksella. Tällaisen yhdistyksen kirjaaminen yhdistysrekisteriin rajoittaa yhdistyksen hallituksen vastuuta velvoitteista, joka on voimassa vain siinä määrin kuin vastapuoli pystyy osoittamaan, että yhdistys ei voi vastata velvoitteistaan.

   Ulkomainen yhdistys: Alankomaat noudattaa periaatetta, jonka mukaan perustamispaikka ratkaisee. Tästä seuraa, että ulkomailla perustettu yhdistys hyväksytään Alankomaiden alueella, ja soveltuvaa ulkomaista lainsäädäntöä (jonka perusteella yhdistyksen oikeushenkilöllisyys määräytyy) noudatetaan Alankomaissa tämän yhdistyksen suhteen.

7. Oikeuskelpoisuus

   Yhdistys, jonka säännöt on julkistettu notaarin vahvistamalla ilmoituksella, on täysin oikeuskelpoinen. Se voi tehdä sopimuksia, ottaa vastaan lahjoituksia ja hankkia kiinteistöjä rajoituksetta. Yhdistys, jonka sääntöjä ei ole julkistettu notaarin vahvistamalla ilmoituksella (ja jolla on siis rajoitettu oikeushenkilöllisyys), ei voi hankkia

---

13 Nämä ovat eräitä Alankomaiden lainsäädännössä hyväksyttyjä yhdistystyyppejä.

rekisteröitävää omaisuutta eikä olla perinnön saajana.

8. Määrämuotoiset säännöt

Ei, tosin tiettyjen pakollisten kohtien on sisällyttävä notaarin vahvistamalla ilmoituksella julkistettuihin sääntöihin.

9. Pakollinen rekisteröinti

Ei. Koskee ainoastaan notaarin vahvistamalla ilmoituksella perustettuja tai rekisteröityjä yhdistyksiä. Ilmoitus on kirjattava yhdistyksen kotipaikan kauppakamarin pitämään rekisteriin.

10. Taloudellinen toiminta

Yhdistys voi harjoittaa taloudellista toimintaa, mutta se ei saa jakaa toiminnan tuottoa jäsenilleen. Yhdistyksen tarkoitus ei saa olla voiton tavoittelu jäsentensä eduksi.

11. Varojen käyttö yhdistyksen purkautuessa

Notaarin vahvistamalla ilmoituksella perustetun yhdistyksen säännöissä on määrättävä selvityksessä jäljelle jääneiden varojen käytöstä (BW 2 artiklan 27). Velkojen maksun jälkeen jäljellä olevat varat jaetaan määräsuhteessa kaikkien niiden kesken, joilla on lain mukaan niihin oikeus, muussa tapauksessa jäsenten kesken. Jos kukaan ei voi osoittaa oikeuttaan jäljellä oleviin varoihin, ne siirtyvät valtiolle, joka käyttää ne mahdollisuuksien mukaan oikeushenkilön tarkoitusten edistämiseksi (BW, 2 artikla 23b(1)).

VEROTUKSELLINEN ASEMA

VÄLILLINEN VEROTUS

12. Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 13 artikla

Kaikki yhdistyksiä koskevat vapautukset on toteutettu.

13. Muita erityisvapautuksia

Yhdistysten tuottamille tavaroille ja palveluille on myönnetty useita vapautuksia. Lisäksi yhdistysten jäsenilleen tuottamille palveluille ja niihin liittyville tavaroille voidaan myöntää erityisvapautuksia sillä edellytyksellä, että vapautukset eivät aiheuta kilpailun rajoituksia ja että yhdistys ei pyri jakamaan tuottoa jäsenten kesken.

14. Nollavero

Ei ole.

VÄLITÖN VEROTUS

15. Yleissääntö

Tulovero. Yleiset verolait koskevat myös yhdistyksiä, joille (oikeushenkilöinä) ei ole erillistä veroa. Yhdistys voi joutua maksamaan yhtiöveroa (*Vpb*) liikevoitosta, jos se harjoittaa liiketoimintaa, joka asettaa sen kilpailutilanteeseen yhtiöveroa maksavien yritysten kanssa.

Käyttöomaisuusvero. Käyttöomaisuutta hallitsevat tai käyttävät yhdistykset maksavat kunnallisveroa.

16. Yhdistykseksi hyväksyminen verotuksessa

Ei erikseen määritelty. Perintöverolain 24 artiklan 4 kohdassa määrätään hyväksyttyjen yleishyödyllisten yhteisöjen verohelpotuksista.

Yleishyödyllinen yhdistys vapautetaan täysin verosta, jos sen voitto vuoden aikana on vähemmän kuin HFL 13 000 tai jos sen yhteenlaskettu voitto neljän viimeksi kuluneen vuoden ajalta on vähemmän kuin HFL 65 000 sillä ehdolla, että se ei ole tavoitellut voittoa tai voiton tavoittelu on ollut merkitykseltään vähäistä ja voitto on

käytetty yksinomaan yleishyödyllisiin tarkoituksiin (yhtiöverolain 5 artikla ja 20. elokuuta 1971 annettu asetus). Seuraavat yhteisöt on kokonaan vapautettu yhtiöverosta: hyväntekeväisyysyhteisöt, kirjastot, eläkekassat, luonnon- ja ympäristönsuojelutehtäviä hoitavat yhteisöt ja eräät muut erityisalojen yhteisöt.

Käyttöomaisuudesta saadun tulon verotus: yhtiöverosta vapautetut yhdistykset voivat hakea osinko– tai korkotulosta pidätetyn lähdeveron palauttamista.

Kiinteän omaisuuden verovapaudesta on annettu erityismääräyksiä (koskevat muun muassa rakennuksia, joita käytetään uskonnollisiin tarkoituksiin).

17. Tunnusmerkit

Asianomaisissa laeissa ei ole annettu yleismääritelmää. Perintölaissa määrätään, että testamenttilahjoitus tai muu lahjoitus ei ole luonteeltaan yleistä etua edistävä, jos siihen on liitetty ehto. Oikeusopilliselta kannalta yleinen etu erotetaan yksityisestä edusta tai rajoitetun eturyhmän edusta.

18. Verovapauden myöntämisen edellytykset

Rekisteröinti- ja perintöveroviranomaiset ovat hyväksyneet yhdistyksen.

19. Yksityishenkilöiden lahjoitukset

Lahjoitukset hyväksytyille alankomaalaisille yhdistyksille oikeuttavat 1–10 prosentin vähennykseen verotettavasta tulosta siltä osin kuin lahjoitusten arvo on yli HFL 120 vuodessa ja lahjoittajaa kohden. Virallisesti vahvistettuihin vähintään viisivuotisiin sopimuksiin perustuvat lahjoitukset ovat kokonaan vähennyskelpoisia kaikissa tapauksissa, joissa saaja on alankomaalainen yhdistys, jolla on vähintään 25 jäsentä (tässä tapauksessa ei edellytetä yleishyödyllisyyttä) sillä edellytyksellä, että lahjoitus on elinkoron muodossa ja yhdistys on täysin oikeuskelpoinen eikä yhdistys ole velvollinen maksamaan yhtiöveroa.

20. Yritysten lahjoitukset

Lahjoitukset yhdistyksille ja säätiöille, joiden kotipaikka on Alankomaiden alueella ja joilla on koulutuksellinen, uskonnollinen, hyväntekeväisyyteen tai kulttuuriin liittyvä tai yleishyödyllinen tarkoitus (mukaan lukien poliittiset puolueet) ovat vähennyskelpoisia, siltä osin kuin niiden yhteenlaskettu arvo ylittää HFL 500, kuitenkin enintään kuuteen prosenttiin asti verotettavasta tulosta.

20 (a). Lahjoitukset yhdistyksille, joiden kotipaikka on muualla.

Samat säännökset koskevat valtiovarainministeriön erikseen nimeämiä yhdistyksiä, joiden kotipaikka on ulkomailla.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

21. Kirjanpito

Yhdistyksen hallitus antaa yleiskokoukselle vuosikertomuksen yhdistyksen tilanteesta ja sen asioiden hoidosta kuuden kuukauden kuluessa tilikauden loppumisesta. Hallitus esittää yleiskokoukselle hyväksyttäväksi taseen ja tuloslaskelman sekä huomautuksensa. Hallituksen jäsenet ja yhdistyksen muut toimihenkilöt allekirjoittavat nämä asiakirjat.

Tarkastus

Sisäinen: Säännöissä voidaan määrätä, että yhdistyksellä on oltava tilintarkastuskollegio. Jos yhdistyksellä ei ole mainittua kollegiota tai BW 2:393 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettua tilintarkastajaa, yleiskokous valitsee vuosittain vähintään kaksi tilintarkastajaa, jotka eivät saa olla hallituksen jäseniä.

Ulkoinen: hyväksytyn tilintarkastajan todistuksella tilinpäätöksen luotettavuudesta. Tilinpäätöksen julkistaminen ei ole pakollista.

SÄÄTIÖT (STICHTING)

22. Perustaminen

Vahvistetulla asiakirjalla, johon sisältyvät säätiön säännöt. Säännöt on kirjattava säätiön kotipaikan alueellisen kauppa- ja teollisuuskamarin ylläpitämään säätiörekisteriin.

23. Perusmääritelmä

Oikeustoimella perustettu oikeushenkilö, jolla ei ole jäseniä ja joka pyrkii toteuttamaan säännöissä määriteltyä tarkoitusta käyttämällä tarkoitukseen osoitettuja varoja.

24. Kansalaisuusvaatimukset

Säätiön kotipaikan on oltava Alankomaiden alueella, vaikka sillä voi olla toimistoja myös ulkomailla.

25. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

Virallisesti oikeaksi todistetulla perustamiskirjalla.

26. Oikeuskelpoisuus

Säätiöt ovat täysin oikeuskelpoisia.

27. Varojen käyttö säätiön lakkauttamistapauksessa

Kuten säännöissä määrätään. Jos kenelläkään ei ole oikeusvaadetta jäljelle jääviin varoihin, ne siirtyvät valtiolle, joka määrää niiden käytöstä mahdollisuuksien mukaan yhdistyksen tarkoitusta vastaavas[illegible]

VEROTUKSELLINEN ASEMA

28. Verotus

Kuten yhdistysten verotus.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

29. Kirjanpito

BW:n 2 luvun 10 artiklan 2 kohdan mukaisesti säätiön hallitus on velvollinen laatimaan oikeushenkilön taseen ja tuloslaskelman kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä sekä säilyttämään ne kymmenen vuoden ajan.

30. Tarkastus

Sisäinen: Kuten säännöissä määrätään.

Ulkoinen: Hallituksen viranomaiset voivat pyytää tietoja säätiön hallitukselta. Mikäli pyyntöön ei vastata, oikeuden puheenjohtaja voi määrätä, että asiakirjat on esitettävä hallituksen viranomaiselle. Tuomioistuimella on valta hallituksen viranomaisten tai jonkun asianosaisen pyynnöstä erottaa tai väliaikaisesti pidättää hallituksen jäsenet toimestaan ja nimittää heille sijaiset.

ITÄVALTA

YHDISTYKSET

OIKEUDELLINEN ASEMA

1. Onko yhdistymisvapaus taattu lainsäädännössä?

   Kyllä, perustuslain 12 artiklassa: Itävallan kansalaisten oikeus perustaa yhdistyksiä. Aatteellisia yhdistyksiä koskee erityisesti vuoden 1951 yhdistyslaki.

2. Perusmääritelmä

   Lainsäädännössä ei ole määritelmää. Oikeuskirjallisuudessa ja oikeuskäytännössä yhdistys on (1) vapaaehtoinen, (2) pysyväksi tarkoitettu, (3) useiden henkilöiden järjestäytynyt yhteenliittymä, joka (4) pyrkii tiettyyn sallittuun yleishyödylliseen päämäärään (5) jatkuvan yhteisen toiminnan avulla.

3. Perustajien vähimmäismäärä

   Yksi perustaja (henkilö, joka ilmaisee halunsa yhdistyksen perustamiseen) riittää. Lisäksi yhdistyksellä on oltava vähintään kolme jäsentä (ks. myös kohta 6).

4. Yhdistysmuodot

   Itävallan oikeusjärjestelmässä erotetaan toisistaan yleishyödylliset yhdistykset (*ideellen Vereine*), jotka kuuluvat vuoden 1951 yhdistyslain (*Vereinsgesetz*) piiriin ja voittoa tavoittelevat yhdistykset, joita koskee vuoden 1852 *Vereinspatent*-laki.

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

   Muiden maiden kansalaiset voivat olla jäseninä itävaltalaisissa yhdistyksissä, vaikka eivät asuisi maassa.

6. Oikeushenkilöllisyys ja sen hankkiminen

   Jokaisella vuoden 1951 yhdistyslain mukaisesti perustetulla yhdistyksellä on oikeushenkilöllisyys. Yhdistyksen perustamisaikomus on ilmoitettava yhdistyksistä vastaaville toimivaltaisille viranomaisille, ja siihen on liitettävä yhdistyksen luonnos säännöistä. Jos perustamiskiellosta ei ilmoiteta kuuden viikon kuluessa tai jos viranomaiset ovat jo ilmoittaneet, että perustamista ei kielletä, yhdistys voi aloittaa toimintansa. Perustamiskokouksessa vähintään kolme jäsentä päättää perustaa yhdistyksen, joka perustuu sääntöihin, joita viranomaiset eivät ole hylänneet. Tällä päätöksellä yhdistys saa oikeushenkilöllisyyden. Säännöissä määrättyjen edustajien valinnalla yhdistys saa oikeuskelpoisuuden.

7. Oikeuskelpoisuus

   Täysi oikeustoimikelpoisuus saa vasta yhdistyksen perustamisen jälkeen.

8. Määrämuotoiset säännöt

   Vuoden 1951 lain mukaisissa säännöissä on mainittava, että yhdistys rekisteröidään vuoden 1951 yhdistyslain 12 artiklan mukaisesti.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

VÄLILLINEN VEROTUS

12. Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 13 artikla.

    Yhdistyksillä on Itävallassa kaikki edellä mainitun artiklan mukaisesti sovellettavat vapautukset.

13. Muita erityisvapautuksia

Ei muita.

14. Nollavero

Ei ole.

VÄLITÖN VEROTUS

15. Yleissääntö

Yhteisöveron (Körperchaftssteuer) alaisia ovat myös "vailla oikeushenkilöllisyyttä olevat ryhmät, laitokset, säätiöt sekä muu käyttötarkoitukseen sidottu omaisuus".

16. Verovapaus

Yleishyödylliset yhdistykset, hyväntekeväisyyttä harjoittavat yhdistykset ja uskonnolliset yhteisöt (Bundesabgabenordnung-verolain artikla 34–37), pienet vakuutusyhtiöt (60 000 ATS), maatalousosuuskunnat, joiden tarkoituksena on koneiden ja laidunmaiden yhteiskäyttö jne., yksityiset säätiöt, ammattiyhdistykset, jotka ovat laillisia ammatin edustajia, sekä pienten ja keskisuurten yritysten rahoitusyhdistykset.

17. Tunnusmerkit

Tärkein peruste hyväksymiselle on yhdistyksen sääntöjenmukainen tarkoitus, esimerkiksi hyväntekeväisyyden harjoittaminen, yleishyödyllinen päämäärä tai yhdistyksen säännöissä mainittu erityinen tarkoitus.

18. Verovapauden myöntäminen

Laillisesti tunnustetut uskonnolliset yhteisöt, eläkekassat ja keskinäiset avustuskassat, jotka täyttävät yhteisöjen tuloverolain (KSTG) 6 artiklan ehdot.

Vapautukset eivät koske rajoitetun verotuksen piiriin kuuluvia henkilöitä

19. Yksityishenkilöiden lahjoitukset

Yksityishenkilöiden lahjoitukset uskonnollisille yhteisöille (1 000 ATS vuodessa asti), oppilaitoksille, tutkimuksen ja kehityksen parissa toimiville yhdistyksille voivat olla tuloverovähennyskelpoisia. Lahjoitusten verovähennyskelpoiset määrät on rajattu kymmeneen prosenttiin edellisen vuoden kokonaistuloista.

SÄÄTIÖT

OIKEUDELLINEN ASEMA

22. Perustaminen

Vapaa

23. Perusmääritelmä

Säätiöitä on kahta eri tyyppiä. 1) Säätiölain (*Bundes-Stiftungs-und-Fonds Gesetz*) tai yleisen kansallisen lainsäädännön mukaiset säätiöt, joilla on pysyviä varoja hyväntekeväisyyden harjoittamista tai yleishyödyllistä toimintaa varten. 2) Yksityiset säätiöt, joilla on oikeushenkilöllisyys ja joille perustaja on osoittanut varat käytettäväksi ja hoidettavaksi määrittelemäänsä hyväksyttävää tarkoitusta varten.

24. Kansalaisuusvaatimukset

Ei ole.

25. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

Tyypin 1 säätiöillä (ks. edellä kohta 23) on oikeushenkilöllisyys, jonka ne saavat, kun toimivaltaiset viranomaiset myöntävät säätiölle toimiluvan.

Tyypin 2 säätiöillä on oikeushenkilöllisyys, jonka ne saavat rekisteröityessään yhtiörekisteriin (*Firmenbuch*).

26. Oikeuskelpoisuus

Kummankin tyypin säätiöillä on oikeushenkilöllisyys, toisin sanoen ne voivat suorittaa oikeustoimia ja olla asianosaisena tuomioistuimessa.

27. Varojen käyttö säätiön lakkauttamistapauksessa

Tyypin 1 säätiöt: Säätiöiden suhteen toimivaltainen viranomainen ilmoittaa selvitystoimista lakkautusilmoituksessa.

Tyypin 2 säätiöt: Varat siirtyvät lopullisille edunsaajille, jotka on mainittu säädekirjassa (*Stiftungserklärung*). Jos säädekirja peruutetaan, varat siirtyvät perustajalle tai Itävallan tasavallalle.

PORTUGALI

YHDISTYKSET

OIKEUDELLINEN ASEMA

1. Onko yhdistymisvapaus taattu lainsäädännössä?

   Vuoden 1976 perustuslain 46 artiklassa. Siviililain 158–166 artiklassa ja 167–184 artiklassa, 7 päivä marraskuuta 1974 annetussa asetuksessa 594/74.

2. Perusmääritelmä

   Lainsäädännössä ei ole määritelmää. Yleisen käytännön mukaan yhdistys on joukko yksilöitä, jotka yhdessä asettavat tietyt varat tai palvelut käytettäväksi tarkoitukseen, joka ei tähtää henkilökohtaisen voiton saamiseen.

3. Perustajien vähimmäismäärä

   Ei määrätty.

4. Yhdistysmuodot

   Yleissääntöjen alaiset yksityiset yhdistykset

   Erityissääntöjen alaiset yksityiset yhdistykset (muun muassa osuuskunnat ja yhteiskunnallista solidaarisuutta edistävät yhdistykset)

   Yhdistykset, joilla ei ole oikeushenkilöllisyyttä (hyväksymättömät yhdistykset ja erityiskomiteat)

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

   Jollei yhdistyksen säännöissä muuta määrätä, muiden maiden kansalaiset voivat olla jäseninä yhdistyksissä.

6. Oikeushenkilöllisyys ja sen hankkiminen

   Oikeushenkilöllisyys myönnetään, kun perustamisasiakirja on notaarin vahvistama ja vastaa sisällöltään siviilioikeuden 167-1 artiklan vaatimuksia. Perustamisasiakirjan ja sääntöjen otteiden julkaiseminen Portugalin virallisessa lehdessä antaa säätiölle oikeudellisen aseman kolmansien osapuolien suhteen.

7. Oikeuskelpoisuus

   Yhdistykset ovat oikeuskelpoisia ultra vires -säännön sallimissa rajoissa. Tämän säännön mukaan säätiöillä katsotaan olevan paitsi oikeudet ja velvollisuudet, jotka ovat välttämättömiä niiden tarkoituksen toteuttamiseksi, myös ne oikeudet ja velvollisuudet, jotka ovat tarkoituksenmukaisia. Poissuljettuja ovat vain ihmiselle luonnostaan kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet.

8. Määrämuotoiset säännöt

   Kyllä, notaarin vahvistaman perustamiskirjan on täytettävä pakolliset vähimmäisvaatimukset.

9. Rekisteröintivaatimukset

   Tavallisten yhdistysten osalta rekisteröinti toimii vain julkistamiskeinona, eikä sillä ole muuta oikeutta luovaa vaikutusta.

10. Kaupallinen toiminta

    Yhdistyksellä voi olla taloudellinen tarkoitus, ja sen jäsenet voivat saada siitä taloudellista hyötyä, mutta ei suoranaista voittoa.

11. Varojen käyttö yhdistyksen purkautuessa

    Varat, jotka on testamentattu tai lahjoitettu tietyin ohjein tai tiettyyn tarkoitukseen, on osoitettava toiselle oikeushenkilölle samoin ohjein ja samaan tarkoitukseen. Muiden varojen suhteen siviililain 162-2 artiklassa annetaan jäsenille valtuudet päättää

varojen käsittelystä sääntöjen mukaan tai yleiskokouksen päätöksellä.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

VÄLILLINEN VEROTUS

12. Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 13 artikla

Kyllä.

13. Muita erityisvapautuksia

Lääkärinhoito tai lääkinnällinen hoito, oppilaitokset, taiteellinen toiminta, vakuutustoiminta ja sosiaalipalvelut.

14. Nollavero

Elintarvikkeet, sanomalehdet, aikakausjulkaisut ja kulttuurikirjat, lääkkeet ja lääkkeenomaiset tuotteet, henkilöliikenne, lääkintäpalvelut, huvit.

VÄLITÖN VEROTUS

15. Yleissääntö

Oikeushenkilöiden tuloveroa – *IRC* – (20 % verotettavasta tulosta) maksetaan kokonaistulosta vähennettynä tietyillä kuluilla. Jäsenmaksuja ja yhdistyksen tarkoituksen toteuttamiseksi myönnettyjä tukia ei katsota tuloksi.

Varallisuusvero.

16. Yhdistykseksi hyväksyminen verotuksessa

Oikeushenkilöt, jotka ovat hallinnollisia julkisyhteisöjä (kirkkokunnat, vapaapalokunnat, jne.) eivät maksa oikeushenkilöiden tuloveroa. Sama koskee tavallisia yleishyödyllisiä yhdistyksiä, joiden tarkoitus liittyy puhtaasti tieteelliseen toimintaan tai kulttuuriin tai jotka harjoittavat hyväntekeväisyyttä tai sosiaalityötä sekä määrättyjä sosiaalityötä tekeviä laitoksia (*IPSS*) ja niihin verrattavia oikeushenkilöitä.

17. Tunnusmerkit

Kahdessa ensimmäisessä tapauksessa järjestöjen on tehtävä yhteistyötä hallituksen viranomaisten kanssa kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla. *IPSS*-yhdistykset ja vastaavat on rekisteröitävä paikallisten sosiaaliturvaviranomaisten rekisteriin. Päätösvalta on kuitenkin viranomaisilla. Verovapauden laajuus saattaa vaihdella yhdistyksen tarkoituksen mukaan.

18. Verovapauden myöntäminen

Verovapauden myöntää valtiovarainministeriö hakemuksesta päätöksellä *(despacho)*, joka julkaistaan virallisessa lehdessä (*Diáro da República*).

19. Yksityishenkilöiden lahjoitukset

Luonnolliset henkilöt voivat vähentää tuloverolain 56 artiklassa määritellyille järjestöille antamansa lahjoitukset siten, että vähennysten enimmäismäärä on 15 % henkilön verotettavasta nettotulosta. Sama koskee voittoa tavoittelemattomia oikeushenkilöitä, jotka ovat tai joiden perustajat ovat uskontokuntia, opetus- tai kasvatusjärjestöjä tai esimerkiksi tieteellistä tutkimusta, kulttuuria tai taiteita edistäviä järjestöjä.

20. Yritysten lahjoitukset

Oikeushenkilöt voivat vähentää verotettavasta voitosta kulttuurin tukemiseen ja opetus- tai kasvatustoimintaa, tieteellistä tutkimusta, kulttuuria, kirjallisuutta ja taiteita edistäville yhdistyksille antamansa lahjoitukset. Vähennyksen enimmäismäärä on 0,2 % liikevaihdosta. Tämän rajan ylittävistä lahjoituksista voidaan vähentää 50 %.

20 (a). Lahjoitukset yhdistyksille joiden kotipaikka on ulkomailla.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

21. Kirjanpito

Valvontaelin vastaa yhdistyksen hallituksen toiminnan valvonnasta. Se varmistaa, että yhdistyksen kirjanpito hoidetaan asianmukaisesti.

Verohelpotuksia nauttivien yhdistysten kirjanpito on aina asetettava veroviranomaisten saataville.

SÄÄTIÖT

22. Perustaminen

Säätiö voidaan perustaa elävien kesken tai testamentilla. Notaarin todistama asiakirja vaaditaan paitsi milloin on kysymys yksityisestä testamentista. Säätiön säädekirjassa on mainittava säätiön tarkoitus ja eriteltävä sille osoitetut varat. Sääntöjen on oltava aina oikeaksi todistetut.

23. Perusmääritelmä

Lainsäädännössä ei ole määritelmää. Yleisen käytännön mukaan säätiö on järjestö, jolla on pysyvä tarkoitus ja tarkoitusta varten osoitetut varat.

24. Kansalaisuusvaatimukset

Ei ole, mutta kotipaikan on oltava Portugalissa.

25. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

Säätiöt saavat oikeushenkilöllisyyden erillisellä viranomaisten hyväksynnällä.

26. Oikeuskelpoisuus

Kuten yhdistyksillä.

27. Varojen käyttö säätiön lakkauttamistapauksessa

Lakkautetun säätiön varoja käsitellään yhdistyksille ja säätiöille yhteisen menettelyn mukaisesti.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

28. Kuten yhdistyksillä.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

29. Kirjanpito

30. Tarkastus

Säätiöt ovat säätiöt hyväksyvän toimivaltaisen viranomaisen jatkuvan valvonnan alaisia. Säätiöillä on oltava tilintarkastuselin. Säätiön hyväksynyt viranomainen voi lakkauttaa säätiön, jos sen tarkoitus on saavutettu tai tullut mahdottomaksi saavuttaa, varoja on käytetty lainvastaisesti, säätiö vaarantaa yleisen järjestyksen tai säätiön toiminta ei enää vastaa säännöissä määriteltyä tarkoitusta.

SUOMI

YHDISTYKSET

OIKEUDELLINEN ASEMA

1. Onko yhdistymisvapaus taattu lainsäädännössä?

   Kyllä, vuonna 1995 muutetun hallitusmuodon 10 a pykälässä ja vuoden 1989 yhdistyslain 1 pykälässä.

2. Perusmääritelmä

   Usean henkilön välinen sopimus yhteisestä toiminnasta yleishyödylliseen tarkoitukseen. (Yhdistys on pysyvä elin siinä mielessä, että se ei ole väliaikainen).

3. Perustajien vähimmäismäärä

   Kolme.

4. Yhdistysmuodot

   A. Rekisteröidyt yhdistykset:

   - yleishyödylliset yhdistykset

   - taloudelliset yhdistykset (esimerkiksi osuustoimintayhdistykset, jotka on perustettu ennen vuoden 1954 osuuskuntalain voimaantuloa)

   - luvanvaraiset yhdistykset (joista säädetään yhdistyslaissa)

   - lainsäädäntötoimenpitein järjestetyt yhdistykset (esimerkiksi Suomen Asianajajaliitto)

   B. Rekisteröimättömät yhdistykset, jotka eivät ole oikeuskelpoisia

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

   Yhdistyslaki: ei ole

   Poikkeuksia: jos yhdistyksen varsinaisena tarkoituksena on vaikuttaa valtion asioihin, saavat sen jäseninä olla vain Suomen kansalaiset, ulkomaalaiset, joilla on kotipaikka Suomessa, sekä yhdistykset, joiden jäsenet ovat Suomen kansalaisia tai ulkomaalaisia, joilla on kotipaikka Suomessa, tai yhdistykset, joiden jäsenet ovat yhdistyksiä, joissa on jäseninä Suomen kansalaisia tai ulkomaalaisia, joilla on kotipaikka Suomessa.

   Hallituksen jäsenet: hallituksen puheenjohtajalla ja vähintään puolella hallituksen jäsenistä on oltava kotipaikka Suomessa, ellei kauppa- ja teollisuusministeriö ole myöntänyt poikkeuslupaa.

6. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

   Yhdistyslain mukaan rekisteröiminen antaa oikeushenkilöllisyyden. Vain rekisteröidyillä yhdistyksillä on oikeushenkilöllisyys. Rekisteröidyn yhdistyksen jäsen ei vastaa henkilökohtaisesti yhdistyksen velvoitteista.

7. Oikeuskelpoisuus

   Rekisteröidyllä yhdistyksellä on täysi oikeuskelpoisuus oikeushenkilönä. Rekisteröity yhdistys voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä olla asianosaisena tuomioistuimessa ja muun viranomaisen luona. Rekisteröimättömällä yhdistyksellä ei ole oikeuskelpoisuutta.

8. Määrämuotoiset säännöt

   On.

9. Rekisteröimisvaatimukset

   Rekisteröinti ei ole pakollista sinänsä. Rekisteröimisvaatimukset sitä haluaville on esitetty yhdistyslaissa.

   Ilmoitus yhdistyksen muodostamisesta merkitään perustamiskirjaan, johon on liitettävä yhdistyksen säännöt ja hallituksen puheenjohtajan sekä niiden

henkilöiden nimi ja kotipaikka, joilla on yhdistyksen nimenkirjoitusoikeus. Perustamisilmoituksen allekirjoittaa hallituksen puheenjohtaja.

10. Taloudellinen toiminta

Yleishyödyllinen yhdistys voi harjoittaa vain sellaista elinkeinoa tai muuta taloudellista toimintaa, josta on määrätty sen säännöissä tai joka muuten liittyy sen tarkoituksen toteuttamiseen tai jota on pidettävä taloudellisesti vähäarvoisena.

Taloudellisista yhdistyksistä ei ole annettu erityissäännöksiä. (ks. yhdistysmuodot, kohta 4)

11. Varojen käyttö yhdistyksen purkautuessa

Selvityksessä jäljelle jääneet varat on käytettävä yhdistyksen sääntöjen mukaisesti. Jos asiasta ei ole määrätty säännöissä, selvitysmiesten on luovutettava jäljelle jäävät varat valtiolle käytettäväksi purkautuneen yhdistyksen tavoitteiden edistämiseen tai vastaavaan tarkoitukseen.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

VÄLILLINEN VEROTUS

12. Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 13 artikla

Yleishyödylliset yhteisöt (hyväntekeväisyysjärjestöt, urheiluseurat, jne.) maksavat veroa ainoastaan tuloverolain mukaisesta liiketulosta. Tämä tarkoittaa, että käytännössä kaikki 13 artiklan mukaiset yhdistyksiä koskevat vapautukset on toteutettu.

13. Muita erityisvapautuksia

Ei ole.

14. Nollavero

Yleishyödyllisten yhdistysten jäsenjulkaisujen painopalveluiden veroaste on nolla.

VÄLITÖN VEROTUS

15. Yleissääntö

Yleensä kaikki tulot ovat yhtiöveron (25 % veronalaisesta tulosta) alaisia. Kiinteistöverovelvollisuus määräytyy maa-alueiden ja rakennusten verotusarvon mukaan.

16. Yhdistykseksi hyväksyminen verotuksessa

Tuloverolain mukaan yleishyödylliset yhdistykset maksavat yhtiöveroa ainoastaan liiketulosta ja kunnallisveroa muuhun kuin yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tulosta (12,04 % veronalaisesta tulosta).

Verohallitus voi myöntää vapautuksen liiketulosta tai kiinteistön tulosta maksettavasta verosta, jos yhdistyksen toiminta on yhteiskunnallisesti merkittävää.

17. Tunnusmerkit

Yhdistykset toimivat yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä; niiden toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöryhmiin; jäsenet eivät saa taloudellista etua (voitto-osuuksia tms.) yhdistyksen toiminnasta.

18. Verovapauden myöntäminen

Osingot, korot ja pääomatulot eivät ole tuloveron alaisia, jos kiinteistö ei kuulu liiketoimintaan. Liiketuloa ei ole esimerkiksi

- myyntitulo tai muu tulo yhdistysten toiminnan rahoittamiseksi järjestetyistä tilaisuuksista; jäsentiedotteista ja muista

yhdistysten toimintaa välittömästi palvelevista julkaisuista saatu tulo.

19. Yksityishenkilöiden lahjoitukset

Lahjoituksia yleishyödyllisille yhdistyksille ei katsota yhdistysten verotettavaksi tuloksi. Lahjoituksia ei saa vähentää yksityishenkilön tuloverotuksessa.

20. Yritysten lahjoitukset

Yleishyödyllisille yhdistyksille annettuja lahjoituksia ei katsota niiden verotettavaksi tuloksi. Yhtiöverotuksessa lahjoitukset ovat tiettyyn rajaan asti (FIM 5 000-150 000) vähennyskelpoisia, jos ne lahjoitetaan verohallituksen nimeämille yhdistyksille tieteen tai taiteen edistämiseen.

20(a). Lahjoitukset yhdistyksille joiden kotipaikka on ulkomailla

KIRJANPITO JA TARKASTUS

21. Kirjanpito

SÄÄTIÖT

22. Perustaminen

Vuonna 1995 muutetun yhdistyslain mukaan säätiön perustaminen on patentti- ja rekisterihallituksen luvan varaista.

23. Perusmääritelmä

Säätiö perustetaan säädekirjalla, jossa on mainittava säätiön tarkoitus ja sille tuleva omaisuus.

Säätiöllä on itsenäinen hallinto, ja sen hallituksesta määrätään sen säännöissä.

24. Kansalaisuusvaatimukset

Säätiön hallituksen jäsenillä ja nimenkirjoittajilla on oltava kotipaikka ETA-sopimusmaassa. Ainakin yhdellä näistä henkilöistä on kuitenkin oltava kotipaikka Suomessa, jollei kauppa- ja teollisuusministeriö ole myöntänyt tätä vaatimusta koskevaa poikkeusta.

25. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

Säätiö saa oikeushenkilöllisyyden, kun se merkitään rekisteriin. Säätiön rekisteröiminen on pakollista.

26. Oikeuskelpoisuus

Oikeushenkilönä säätiöllä on täydellinen oikeuskelpoisuus. Kun säätiö on merkitty rekisteriin, se voi nimiinsä saavuttaa oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä kantaa ja vastata.

27. Varojen käyttö säätiön lakkauttamistapauksessa

Jos säätiölle velkojen maksun jälkeen jää varoja ja jos säännöissä ei määrätä niiden käytöstä, ne luovutetaan valtiolle, joka viipymättä siirtää varat käytettäväksi säätiön tarkoitukseen liittyvällä tavalla.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

28. Katso, mitä edellä on sanottu yhdistysten verotuksellisesta asemasta.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

29. Kirjanpito

Säätiöllä on oltava vähintään kaksi tilintarkastajaa ja kaksi varatilintarkastajaa, jotka tarkastavat kirjanpidon ja hallinnon.

30. Tarkastus

Oikeusministeriö varmistaa, että säätiön hallinto noudattaa lainsäädäntöä ja säätiön omia sääntöjä.

RUOTSI

YHDISTYKSET

OIKEUDELLINEN ASEMA

1. Onko yhdistymisvapaus taattu lainsäädännössä?

   On. Vuoden 1974 hallitusmuodon 2 luvun 2 ja 20 artiklassa.

2. Perusmääritelmä

   Yhdistys (*ideell förening*) on oikeushenkilö, jossa useat henkilöt toimivat yhteisesti tietyn tavoitteen toteuttamiseksi. Yhdistys ei saa tavoitella taloudellista hyötyä, eikä se saa missään tapauksessa harjoittaa kaupallista liiketoimintaa.

3. Perustajien vähimmäismäärä

   Ei rajoituksia.

4. Yhdistysmuodot

   Ideell förening, jota ei säännellä lainsäädännöllisesti.

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

   Ei erityismääräyksiä.

6. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

   Yhdistyksen katsotaan olevan oikeushenkilö, jos sillä on säännöt ja hallitus.

7. Oikeuskelpoisuus

   Yhdistys voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä olla asianosaisena tuomioistuimessa jne., ilman erityisrajoituksia.

8. Määrämuotoiset säännöt

   Ei, mutta sääntöjen on oltava niin täydelliset kuin on tarpeen yhdistyksen tarkoituksen kannalta.

9. Rekisteröimisvaatimukset

   Ei erityismääräyksiä. Taloudellista toimintaa harjoittavan yhdistyksen on joissakin tapauksissa rekisteröidyttävä kaupparekisteriin.

10. Taloudellinen toiminta

    Periaatteessa ei sallittu. Yhdistys voi kuitenkin harjoittaa liiketoimintaa, jonka tarkoitus ei ole kaupallinen.

11. Varojen käyttö yhdistyksen purkautuessa

    Varat jaetaan sääntöjen määräämällä tavalla. Jos säännöissä ei ole asiasta mainintaa, varat voidaan jakaa jäsenten kesken.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

VÄLILLINEN VEROTUS

12. - 14. Yleissääntö

    Yleishyödylliset yhdistykset on yleensä vapautettu välillisestä verotuksesta. Muut yhdistykset maksavat välillisiä veroja samoin perustein kuin muut oikeushenkilöt.

VÄLITÖN VEROTUS

15. Yleissääntö

    Yleensä yhdistykset eivät ole velvollisia maksamaan tuloveroa tai varallisuusveroa. Yleishyödylliset yhdistykset eivät maksa veroa yleishyödylliseen tarkoitukseensa luontevasti liittyvästä liiketoiminnasta. Muu liiketoiminta on veronalaista.

19. Yksityishenkilöiden lahjoitukset

    Lahjoitukset, joiden arvo on yli SEK 10 000, ovat yleensä lahjaveron alaisia. Lahjoittaja ei yleensä voi vähentää lahjoitusta verotuksessa, poikkeuksena kuitenkin lahjoitukset uskonnollisille yhteisöille ja yhdistyksille, joiden tarkoitus liittyy koulutukseen,

lääketieteeseen, maanpuolustukseen, tutkimukseen, sosiaalityöhön tai hyväntekeväisyyteen.

20. Yritysten lahjoitukset

Kuten kohdassa 19.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

21. Kirjanpito

Yhdistyksillä ei ole erityisvalvontaa.

SÄÄTIÖT

22. Perustaminen

Kuka tahansa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi perustaa säätiön.

23. Perusmääritelmä

Säätäjän (lahjoituksen yhteydessä tai testamentissaan antamien) määräysten mukaisesti erotettu omaisuus, jota hoidetaan pysyvästi tiettyä tarkoitusta varten.

24. Kansalaisuusvaatimukset

Ei ole.

25. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

Säätiö on oikeushenkilö perustamishetkestään lähtien, ts. kun omaisuus on luovutettu erikseen hoidettavaksi.

26. Oikeuskelpoisuus

27. Varojen käyttö säätiön lakkauttamistapauksessa

Periaatteessa säätiötä ei voi purkaa niin kauan kuin sillä on varoja. Kuitenkin erityistapauksissa säätiön varat voidaan käyttää sen alkuperäiseen tarkoitukseen hyvin läheisesti liittyvään tarkoitukseen. Tätä menettelyä varten tarvitaan valtion viranomaisten poikkeuslupa.

VEROTUKSELLINEN ASEMA

28.

Säätiöitä, joiden tarkoitus liittyy maanpuolustukseen, koulutukseen, lääketieteeseen, sosiaalityöhön, tutkimukseen tai hyväntekeväisyyteen, verotetaan vain niiden liiketoiminnasta saamista tuloista.

Yleishyödylliset säätiöt eivät ole velvollisia maksamaan lahjaveroa. Lahjoitukset eivät ole vähennyskelpoisia lahjoittajan verotuksessa.

Säätiöt voivat olla velvollisia maksamaan välillisiä veroja samoilla perusteilla kuin muut oikeushenkilöt.

KIRJANPITO JA TARKASTUS

29. Kirjanpito

30. Tarkastus

Yleensä säätiöitä valvovat paikallisviranomaiset.

YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

YHDISTYKSET

OIKEUDELLINEN ASEMA

1. Onko yhdistymisvapaus taattu lainsäädännössä?

   Yhdistymisoikeutta ei ole kirjoitettu lakiin, mutta yhdistymisvapaus on voimassa. Säätiöiden perustamisvapaus on myös voimassa, vaikka eräissä tapauksissa ei-yleishyödylliseen tarkoitukseen perustetut säätiöt saattavat olla pätemättömiä.

2. Perusmääritelmä

   Vapaaehtoisyhteisöistä (*voluntary organisations*) ei ole mitään yksiselitteisesti hyväksyttyä määritelmää. Laajimmassa mielessä vapaaehtoisyhteisö koostuu kahdesta tai useammasta henkilöstä, jotka muodostavat vapaasta tahdostaan yhdistyksen toteuttaakseen yhteisen päämäärän, jonka tarkoitus ei ole taloudellisen hyödyn tavoittelu.

3. Perustajien vähimmäismäärä

   Käytännössä kaksi.

4. Yhdistysmuodot

   Unincorporated association (rekisteröimätön yhdistys)

   Trust (säätiö)

   Company limited by guarantee (yhtiömuotoinen yhdistys, jonka vastuuvelvollisuus on rajoitettu takauksella)

   Industrial and provident society (elinkeinon, liiketoiminnan tai ammatin harjoittamiseksi perustettu yhteisö)

   Incorporated by Royal Charter ("kuninkaallisella perustamiskirjalla perustettu yhdistys")

   Incorporated by Act of Parliament ("lainsäädäntötoimenpitein perustettu yhdistys")

5. Jäsenten kansalaisuusvaatimukset

   Vapaaehtoisyhteisöjen jäsenten kansalaisuutta ei sinänsä ole rajoitettu. Englannin tai Walesin alueella *Charity Commission* -viranomaiset rekisteröivät yleishyödyllisiä yhdistyksiä (*charities*) vain omalla alueellaan. Tämän katsotaan yleensä tarkoittavan, että rekisteröimättömän yleishyödyllisen yhdistyksen hallituksen jäsenten enemmistön kotipaikan on oltava Englannin tai Walesin alueella. Yhtiöille riittää rekisteröityminen alueviranomaiselle.

6. Oikeushenkilöllisyyden saaminen

   Company limited by guarantee – saa oikeushenkilöllisyyden rekisteröitymällä yhtiörekisteriin.

   Industrial and provident society – saa oikeushenkilöllisyyden rekisteröitymällä asianomaiselle rekisteriviranomaiselle (*Registrar of Friendly Societies*).

   Incorporated by Royal Charter – oikeushenkilöllisyydestä määrätään perustamiskirjassa.

   Incorporated by Act of Parliament – oikeushenkilöllisyydestä säädetään laissa.

   Rekisteröimätön yhdistys – ei oikeushenkilöllisyyttä.

   Säätiöillä (*trust*) ei ole erillistä oikeushenkilöllisyyttä, mutta säätiön hallitus voi hankkia oikeushenkilöllisyyden *Charity Commission* -viranomaisen antamalla

RAHOITUSSELVITYS

1. TOIMENPITEEN NIMI:

Komission tiedonanto vapaaehtoisjärjestöjen ja säätiöiden aseman edistämisestä Euroopassa

2. BUDJETTIKOHTA: B5-3202

3. OIKEUSPERUSTA:

Kolmannesta monivuotisesta ohjelmasta pienten ja keskisuurten yritysten hyväksi Euroopan unionissa (1997—2000) 9 päivänä joulukuuta 1996 tehty neuvoston päätös

4. TOIMENPITEEN KUVAUS:

Kustannukset asiantuntijoiden kokouksista ja tiedotuskampanjoista, jotka koskevat yhdistysten asemaan Euroopan unionissa liittyviä tulevaisuuden lähestymistapoja.

4.1 Toimenpiteen kesto ja sen uusimista koskevat yksityiskohtaiset säännöt

Asiantuntijoiden kokoukset ja tiedotuskampanjat tapahtuvat vuoden 1997 aikana.

5. MENOJEN JA TULOJEN LUOKITUS:

5.1 Ei-pakolliset menot

5.2 Jaksotetut määrärahat

6. MENO-/TULOLAJI:

Pieni osa (asiantuntijoiden kokoukset ja tiedotus) rahoitetaan 100-prosenttisesti.

Muut tuet yksityisen tai julkisen sektorin kanssa tapahtuvaa yhteisrahoitusta varten sovitetaan yhteisön edun mukaisesti.

Tavanomaista tukea keskustelutilaisuuksia, seminaareja ja pyöreän pöydän neuvotteluja varten myönnetään tietty prosenttimäärä järjestäjien tarpeiden ja tapahtumien sosiaalitaloudellisen merkityksen mukaan.

7. TALOUDELLISET VAIKUTUKSET:

Vuoden 1997 aikana järjestetään sarja kokouksia ja konferensseja. Kokonaiskustannukset ovat 100 000 ecua.

8. PETOSTENVASTAISET TOIMENPITEET; TOTEUTETUILLA TOIMENPITEILLÄ SAAVUTETUT TULOKSET:

Sopimusvelvoitteiden ja taloudellisuuden ja terveen varainhoidon periaatteiden mukaan kaikkiin komission ja maksujen saajien välisiin sopimuksiin kuuluu petostenvastaisia säännöksiä (valvonta, raportointi jne), jotka koskevat tukien tarkastamista ja komission tilaamien palveluiden ja selvitysten hyväksymistä ennen maksatusta.

9. VAPAAEHTOISJÄRJESTÖJEN JA SÄÄTIÖIDEN ASEMAN EDISTÄMISESTÄ EUROOPASSA ANNETUN KOMISSION TIEDONANNON KUSTANNUSTEHOKKUUSANALYYSI:

9.1 Määrälliset erityistavoitteet ja kohderyhmä:

Yhtenäisen politiikan laatiminen Euroopan vapaaehtoisjärjestöjen ja säätiöiden verkkoja varten.

Euroopan työntekijöiden osuustoiminnallisten tuotantoyhdistysten komitea (European Committee of Workers Cooperative Productive Societies), Euroopan kansalaisten toimintapalvelu (Euro-Citizen Action Service), Euroopan yleishyödyllisten yhdistysten komitea (Comité Européen des Associations d'Interêt Général) sekä Euroopan säätiöiden keskus (European Foundation Centre) ovat perustaneet sosiaalitalouteen (*économie sociale*) liittyvän tietoverkon vastatakseen sosiaalitalouden alalla toimivien yritysten tarpeeseen olla yhteydessä yhteisön liike-elämän kanssa eurotietokeskusten verkon kautta (verkottumista edistävä verkko).

9.2 Toimenpiteen perustelut:

On tarpeen keskustella jäsenvaltioiden hallitusten, vapaaehtoisjärjestöjen (yhdistysten) ja säätiöiden kanssa siitä, miten parhaiten voidaan toteuttaa asiakirjan suositukset.

9.3 Toimenpiteen seuranta ja arviointi:

Vapaaehtoisjärjestöt ja säätiöt ovat hyvin erilaisia.

Ehdotettujen toimien valmisteluvaiheeseen on siksi kiinnitettävä suurta huomiota, jotta voidaan löytää oikea tasapaino vaatimusten ja resurssien välillä.

Toimia käynnistettäessä ehdotetaan osoittimia toimien erityispiirteiden mukaan osastojen laatiman vakiomuotoisen asiakirjan perusteella. Asiakirjassa on otettava huomioon erilaisten rahastojen ja rahoituslähteiden valintaperusteet.

– *Saavutettujen tulosten arviointi*

Suunnitellut toimet ovat ensiarvoisen tärkeitä, sillä niiden avulla on voitava antaa yhdistyksille ja säätiöille mahdollisuus hyötyä rajoista vapaiden

yhtenäismarkkinoiden tarjoamista mahdollisuuksista sekä toimia kilpailusääntöjä noudattaen ja menettämättä yhteistoiminnallista erityisluonnettaan. Tulosten arviointiperusteena käytetään myös niitä vaikeuksia, joita paikalliseen toimintaan osallistuvilla sosiaalitalouden sektorilla toimivilla yrityksillä on, kun ne pyrkivät käyttämään rakennerahastoja oikein ja täysimittaisesti.

10. HALLINTOMENOT (YLEISEN TALOUSARVION III PÄÄLUOKAN A OSA)

Tarvittavien hallintoresurssien tosiasiallinen käyttöönotto perustuu komission vuotuiseen voimavarojen jakamista koskevaan päätökseen, jonka yhteydessä otetaan huomioon henkilöstömäärä ja budjettivallan käyttäjän myöntämät lisämäärät.

10.1 Vaikutus henkilöstön määrään

Toimen tyyppi		Toiminnan hallintoon osoitettava henkilöstö		josta		Kesto
		Vakinaiset virat 1	Määräaikaiset virat	kyseisen pääosaston tai yksikön nykyisen henkilöstön käyttö	lisähenkilöstön käyttö	
Virkamiehiä tai tilapäisiä toimenhaltijoita	A B C	1 x A		1	ei	
Muuta henkilöstöä						
Yhteensä		1		1		12 kk

Yhden henkilöstöön kuuluvan (A1—A5-taso) kustannuksiksi arvioidaan 100 000 ecua.

90

10.2 Henkilöresurssien lisäyksen taloudelliset vaikutukset

ecua

	Määrä	Laskentatapa
Virkamiehiä Tilapäisiä toimenhaltijoita Muita (mainittava budjettikohta)	ei	
Yhteensä	ei	

10.3 Toimenpiteestä aiheutuva muiden hallintomenojen kasvu

ecua

Budjettikohta	Määrä	Laskentatapa
Yhteensä	ei	nykyisen budjetin rajoissa

91

ISSN 1024-4492

KOM(97) 241 lopullinen

ASIAKIRJAT

FI **05 06 10 16**

Luettelonumero : CB-CO-97-282-FI-C

ISBN 92-78-21236-9

Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

L-2985 Luxemburg